

Okariinaseikkailu
- Musiikkia esikouluikäisille lapsille

Hakala, Susanna

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Tikkurila

Okariinaseikkailu - Musiikkia esikouluikäisille lapsille

Hakala, Susanna
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2010

Hakala, Susanna

Okariinaseikkailu - Musiikkia esikouluikäisille lapsille

Vuosi 2010 Sivumäärä 72

Tämä opinnäytetyö on tehty päiväkotia Pääskysessä Nurmijärvellä esiopetusikäisten lasten ryhmässä. Toiminnan tavoitteina oli toteuttaa hyvää musiikinohjausta käytännössä ja selvittää, kuinka okariinaa voidaan käyttää ja onko siitä hyötyä musiikkikasvatuksessa. Opinnäytetyön toiminnallisen osan toteutus ajoittui 3.8- 3.9.2010 väliselle ajalle. Toimintatuokioita oli kaiken kaikkiaan kahdeksan erilaista. Käytännön syistä johtuen toiminta toteutettiin sekä koko ryhmälle että jakamalla ryhmä välillä kahtia. Toiminta muodostui seikkailuksi, jolle tarjonta antoi raamit. Tarinassa tärkeässä roolissa oli Suomessa varsin tuntematon okariina-soitin, jonka soittoa opettelimme.

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja kirjallisen osuuden tarkoitus on nimenomaan tukea toimintaa. Tavoitteina opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa oli selvittää, mitä on hyvä musiikinohjaus päiväkodissa. Työssä selvitetään myös, mitä hyötyä musiikista on ja mikä on okariina. Musiikinohjauksesta kertova osio ei kata koko varhaiskasvatusta, vaan se on keskittynyt noin esikouluikäisiin lapsiin. Musiikin hyödyistä kerrotaan myös pidemmältä aikaväliltä. Toiminta on rakennettu kirjallisen osion pohjalta.

Toiminnan toteutuksessa sovellettiin musiikin eri osa-alueita, joita olivat laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja musiikinteoria. Toiminnassa korostui innostaminen, kehuminen ja luovuuden mahdollistaminen. Tärkeää oli, että lapset kokivat osaavansa ja saivat samalla nauttia musiikista.

Toimintaa arvioitiin monin eri tavoin. Lapset saivat kertoa palautetta jokaisella kerralla ja äänestää, pitivätkö toiminnasta. Lapset kertoivat toisesta toimintakerrasta alkaen, mitä muistivat edeltävältä kerralta. Lapset antoivat palautetta myös ennen toimintaa ja toiminnan aikana. Tätä palautetta on kirjattu toiminnan aikana pidettyyn opintopäiväkirjaan. Toimintaa seurasi päiväkodin puolelta lastenhoitaja, esikouluopettaja ja lastentarhaopettaja. Yhdellä kerralla toimintaa oli seuraamassa myös ohjaava opettaja Anne Eskelinen. Toiminnan arviointiin pääsivät osallistumaan myös vanhemmat, jotka saivat vastata palautekaavakkeisiin.

Toiminnasta saatu palaute oli erittäin positiivista. Lapset pitivät toiminnasta ja toimintaa pyydettiin lisää. Lapset olisivat halunneet tehdä toiminnan monia osa-alueita useita kertoja uudestaan. Viimeisellä kerralla lapset jatkoivat toimintaa keskenään soittamalla ja suunnittelemaan omaa okariina seikkailuaan. Vanhemmat ja toimintaa seuranneet aikuiset arvioivat toiminnan hyväksi ja monipuoliseksi. Okariina osoittautui erittäin toimivaksi soittimeksi esiopetuskäytössä. Soiton opetus oli helppoa ja lapset nauttivat soittamisesta. Toiminnan tuloksena oli uusi tulevassa työssä hyödynnettävä työkalu okariina ja varmuus ohjata musiikki-tuokioita.

Asiasanat: musiikki, okariina, esiopetus

Hakala, Susanna

The ocarina adventure- Music for children at preschool age

Year	2010	Pages	72
------	------	-------	----

This thesis has been done in päiväkoti Pääskynen a kindergarten in Nurmijärvi with the children in preschool group. The goals for the activities were to execute good music guiding in practice and to find out how the ocarina can be used and what benefits the use provides in music education. The activity part of the thesis took place between 3.8- 3.9.2010. The activities consist of eight separate lessons. The activities were either to the whole group or the group was divided by two. The activities formed an adventure that was held together by a storyline. An important part of the story was the ocarina that we learned how to play during the adventure. As an instrument the ocarina is relatively unknown in Finland.

The activities are supported by written theory part of the thesis. The aspiration of the written theory part was to find out what is a good music education in kindergartens. Part of the theory was also to research what are the benefits of music and what is the ocarina. The thesis concentrates on children around preschool age. The benefits of music have been imparted in a longer period.

In the activities music's different divisions were applied, such as singing, playing, music exercise and music's theory. The goals were to emphasize inspiring, praise and to enable creativity during the activities. It was important that the children had a feeling of knowing how to participate and they got to enjoy music.

The evaluation of the thesis was done by collecting different kinds of feedbacks. The children got to give feedback after every lesson and they also got to vote whether they liked the activities or not. The children also told what they remembered from the last time. The children gave also feedback before and during the activities. The feedback has been documented into a study diary. The activities were followed by a children's nurse, preschool teacher and kindergarten teacher who all work in the kindergarten and also my guiding teacher Anne Eskelinen. The parents also had a chance to participate in the evaluation and they were given a feedback form.

The feedback that was received was very positive. The children enjoyed the activities and they wanted to continue. Many parts of the activities were asked again and again by the children. During the last time the children continued the activities by themselves by playing the ocarina and planning for their own ocarina adventure. The parents and the adults who followed the activities estimated that the activities were good and versatile. The ocarina proved to be a functional instrument for the preschool aged children. The teaching of the ocarina was easy and the children enjoyed playing.

Keywords: Music, Ocarina, Preschool education

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Tavoitteet	8
3	Hyvä musiikinohjaus päiväkodissa	9
3.1	Musiikki varhaiskasvatuksessa	9
3.2	Musiikin työtapoja ja elementtejä	11
3.2.1	Laulaminen	11
3.2.2	Soittaminen	12
3.2.3	Musiikkiliikunta	14
3.2.4	Kuunteleminen.....	15
3.2.5	Tarinat	16
3.2.6	Musiikin elementit	16
3.3	Ohjaamisen eväitä.....	18
3.3.1	Innostaminen.....	18
3.3.2	Kehuminen.....	19
3.3.3	Luovuuden mahdollistaminen	20
3.3.4	Grunwaldin sudenkuoppia	21
3.3.5	Lastentarhanopettajien ammattietiikka	22
4	Musiikin merkitys tutkimusten valossa	23
5	Okariina	26
5.1	Okariinan historia.....	27
5.2	Okariina soittimena	29
6	Toiminnasta yleisesti	31
6.1	Ensimmäinen toimintatuokio	33
6.2	Toinen toimintatuokio	34
6.3	Kolmas toimintatuokio.....	36
6.4	Neljäs toimintatuokio.....	37
6.5	Viides toimintatuokio	40
6.6	Kuudes toimintatuokio.....	42
6.7	Seitsemäs toimintatuokio	45
6.8	Kahdeksas toimintatuokio.....	48
7	Toiminnan arviointi	50
7.1	Lasten palaute	51
7.2	Aikuisten palaute	53
7.3	Oma kokemus.....	56
7.4	Palautteen yhteenveto	62
8	Pohdinta	63
	Lähteet	67
	Kuvat	69

Taulukot	69
Liitteet	70
Liite 1. Palautelomake vanhemmille	70
Liite 2. Ensimmäinen palautelomake ohjausta seuranneille	71
Liite 3. Toinen palautelomake ohjausta seuranneille	72

1 Johdanto

Haluaisin toivottaa lukijan tervetulleeksi okariinaseikkailuun. Okariinaseikkailu sai alkunsa ajatuksesta, että musiikki kuuluu kaikille. Työssä on teoreettista tietoa, jonka tarkoitus on tukea toimintaa. Toimintaa olen kuvannut monipuolisesti ja toivon sen synnyttävän lukijoissa samaa innostusta, jota olen itse kokenut. Ennen kaikkea toivon, että työni auttaa jokaista sen lukenutta ymmärtämään musiikinopetuksen tärkeyden varhaiskasvatuksessa.

Toteutin toimintani päiväkotia Pääskysessä ja tarkemmin kerrottuna esikouluikäisten lasten ryhmässä. Toimintani sijoittui 11.8.-3.9.2010 väliselle ajalle ja toimintakertoja oli yhteensä kahdeksan. Alun perin toiminta oli suunniteltu yhdelle isolle ryhmälle. Käytäntö muokkasi kuitenkin toimintaa ja osa toiminnasta pidettiin jakamalla lapset kahteen erilliseen ryhmään. Lapsia oli paikalla vaihtelevasti neljästätoista yhdeksään lasta yhtä ohjaus kertaa kohden.

Tiesin jo suunnitteluvaiheessa tekeväni haastavan opinnäytetyön. Halusin tuoda Suomeen täällä ennestään huonosti tunnetun soittimen. Edessä oli työläs englanninkielisten lähteiden etsiminen ja soveltaminen toimintaan. Sain myös laittaa kaiken luovuuteni peliin, minkä seurauksena seikkailusta syntyi lapsille mielenkiintoinen kokonaisuus. Työ kannatti ja olen toiminnan lopputulokseen hyvin tyytyväinen.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitelen, mitä on hyvä musiikinohjaus päiväkodissa. Keskityn erityisesti esikouluikäisiin lapsiin. Aihe on hyvin laaja ja yksittäisistä aihealueista on pyritty kertomaan lyhyesti. Musiikin työtapoja ja elementtejä osuudessa kerrotaan laulamisesta, soittamisesta, musiikkiliikunnasta, kuuntelemisesta ja musiikinelementeistä.

Musiikin lisäksi ohjaamiseen liittyy monia muita asioita. Ohjaamista tukemaan kirjallisessa osiossa käsitellään innostamista, kehumista, luovuuden mahdollistamista ja Grunwaldin sudenkuoppia. Opinnäytetyönteoria osio käsittelee myös musiikin merkitystä tutkimuksien valossa. Osio sisältää tietoa myös kouluikäisistä lapsista, sillä musiikinopetuksen hyödyt näkyvät parhaiten juuri pitkällä aikavälillä.

Opinnäytetyö on ensimmäinen Suomessa, jossa käsitellään okariina -soitinta. Tästä syystä yksi kirjallisen osuuden tavoite on kertoa, mikä okariina on. Olet ehkä jo törmännyt okariinaan, mutta et ole välttämättä tiennyt, mikä soitin on kyseessä. Okariinalla on myös pitkä ja värikäs historia, jota avataan kirjallisessa osiossa.

Toiminnassa okariina osoittautui erinomaiseksi alkuopetussoittimeksi. Sen opettaminen onnistui hienosti vähäisellä kokemuksella, ensimmäisen okariinan sain itse viime vuoden loppupuolella. Toiminnasta saadun kokemuksen perusteella soitinta voi suositella muillekin.

Työssä on selkeä jako lukijoita silmällä pitäen. Työ alkaa kirjallisella osiolla, jota seuraa toiminnasta kertova osa ja sen arviointi. Työstä voi helposti lukea pelkän teoriaosion tai ainoastaan toimintaosion riippuen pitkälti lukijan omasta mielenkiinnosta.

Jokainen toimintatuokio on kerrottu erillisenä lukuna. Lukemalla jokainen voi kokea palan seikkailusta. Toiminta osiota seuraa arviointi osio, josta pääsee lukemaan, minkälaista palautetta toiminnasta annettiin. Uurastus kannatti, palaute oli positiivista. Esiopetusryhmän lapset ovat jo toivoneet uutta okariinaseikkailua.

2 Tavoitteet

Alkuperäisessä suunnitelmassani toiminnan ja kirjallisen osion tavoitteet olivat vielä hiomatomia ja itse opinnäytetyötä tehdessä ne alkoivat tuntua irrallisilta. Ne eivät olleet aivan sitä, mitä halusin tehdä ja tutkia. Mietin pitkään, mikä tässä työssä on oleellista. Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja siksi toiminnan tavoitteet ovat ensisijaisia. Lähdin miettimään, mitkä asiat tukisivat toimintaa ja toisivat minulle tarpeellista teoretietoa.

Kirjallisen osuuden tavoitteet muodostuivat seuraavanlaisiksi:

- Mitä on hyvä musiikin ohjaus päiväkodissa?
- Mitä hyötyä musiikista on?
- Mikä okariina on?

Koska kysymykset itsessään ovat laajoja, käsittelen niitä rajoitetusti ja keskittyen noin esi-kouluikäisiin lapsiin. Musiikin hyötyosiossa käsittelen myös kouluikäisillä tehtyjä tutkimuksia. Niissä näkyy musiikin pidempiaikaiset hyödyt.

Lähdin rakentamaan toimintaa teorian pohjalta. Halusin tehdä työstä yhtenäisen ja myös oikeasti hyödyntää oppimaani. Päädyin ottamaan toiminnan ensimmäiseksi tavoitteeksi toteuttaa hyvää musiikin ohjausta käytännössä. Toiseksi tavoitteeksi halusin selvittää, kuinka okariinaa voi käyttää ja onko siitä hyötyä musiikkikasvatuksessa. Toiminnan tavoitteet ovat työssä ensisijaisia.

3 Hyvä musiikinohjaus päiväkodissa

Olen ottanut tavoitteekseni selvittää, mitä on hyvä musiikinohjaus päiväkodissa. Musiikin osa-alueella olen käyttänyt Olin teemakirja -kirjan työtapoja. Työtapoja ovat laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja musiikin kuunteleminen. Musiikinohjaus on muutakin kuin näiden työtapojen hyödyntämistä. Hyvä ohjaus sisältää monia muitakin asioita, joista käsittelen lasten innostamista, kehumista ja luovuuden mahdollistamista. Halusin myös selvittää, minkälaisia ohjeita musiikin varhaiskasvatussuunnitelmat antavat musiikin ohjaukseen. Käyn myös läpi alkuopetuksen musiikin elementtejä. Aiheet ovat niin laajoja, että en käsittele yksittäisiä alueita laaja-alaisesti. Aihe-alueet on valittu tukemaan toimintaa.

3.1 Musiikki varhaiskasvatuksessa

Päiväkoti Pääskysen varhaiskasvatussuunnitelmassa kerrotaan musiikin liittyvän olennaisena osana arkeen ja toimintoihin. Musiikkikasvatuksen tavoitteina on kehittää lapsen kuuntelu ja keskittymiskykyä. Toteuttamistavoiksi on mainittu laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja rytmiharjoitteet. Toiminnassa tärkeää on nauttia musiikista. Päiväkodissa on myös mahdollisuus osallistua maksulliseen musiikkiopiston musiikkileikkikouluun. (Päiväkoti Pääskysen oma materiaali.)

Taide- ja taitokasvatukseen kuuluu kädentaidot, musiikkikasvatus, liikuntakasvatus ja draamakasvatus. Ne tukevat lapsen luovuutta ja antavat erilaisia välineitä itseilmaisuun. Musiikki on osa taidekasvatusta. Tärkeää on itse tekeminen, ei lopputulos. (Järvinen, Laine, Hellman-Suominen 2009: 137.)

Varhaiskasvatussuunnitelmissa musiikki liitetään esteettiseen orientaatioon. Esteettisyyden kautta lapsi oppii, mikä on kaunista. Kauneus pitää sisällään myös äänimaailman ja musiikin. (Järvinen 2009: 137.) Esteettisen näkökulman mukaan musiikki voi edesauttaa inhimillistä kasvua ja lisätä itsetuntemusta. Lisääntynyt itsetuntemus taas edesauttaa inhimillisen kokemuksen ymmärtämistä. Esteettisyys ei ole musiikin ainut näkökulma, mutta se erottaa musiikillisen kokemuksen muista kokemuksista. Musiikki puolestaan erottuu muista esteettisten kokemusten muodoista omalla ainutlaatuisuudellaan. (Luohivuori, Paananen, Väkevä 2009: 113).

Musiikkikasvatuksella on erilaisia tavoitteita. Lapsille halutaan antaa erilaisia kokemuksia. Opetus pyrkii myös tukemaan ja kehittämään lapsen musikaalisia valmiuksia. Lapsen rakkautta musiikkiin pyritään herättämään ja vaalimaan, musiikki kuuluu kaikille. Musiikkikasvatukseen kuuluu myös kansallisen musiikkiperinteen vaaliminen. (Järvinen 2009: 169.)

Stakesin oppaassa, Varhaiskasvatuksen perusteet, taide on nivottu yhteiseksi kokonaisuudeksi. Musiikista ei ole olemassa eri osuutta, kuten ei muistakaan taiteenosa-alueista. Siinä painotetaan taidetuokioiden elämyksellisyyttä ja säännönmukaisuutta. Esteettiseen orientaatioon kuuluu kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon tunteminen. Taideaineiden tarkoitus on herättää monia tunteita kokijassaan. Ne auttavat lasta tutkimaan omia arvostuksiaan, asennoitumista ja näkemyksiä. (Stakes 2005: 24, 28.)

Pedagogiikan palikat kirjassa kritisoidaan suomalaisen varhaiskasvatuksen musiikkikasvatuksen tavoitteellisuutta. Tavoitteet ovat usein ympäripyöreitä. Musiikkikasvatuksen tavoitteissa pitäisi näkyä pyrkimys kasvattaa kiintymystä, kiinnostusta ja rakkautta musiikkiin. Siellä pitäisi näkyä eri teoreettiset tavoitteet kuten dynamiikka, soitinväri, rytmi/tempo, melodia, harmonia ja muoto. (Helenius, Korhonen 2008: 177-178.)

Ehdotuksessa on myös paljon erityyppisiä työtapoja kuten laulaminen, soittaminen, musiikki liikunta, musiikin kuunteleminen. Päiväkotien toiminnan pitäisi tukea myös lasten luovuutta. Kirjassa löytyy paljon käytännön esimerkkejä, joiden toteutus yhdistää teorian käytäntöön. (Helenius 2008: 178.)

Musiikkikasvatuksessa tavoitteellisuus on tärkeää. Tavoitteen voi tehdä koko kaudelle, jota kohti pyritään tunti kerrallaan. Tavoitteita voidaan selkeyttää muun muassa käyttämällä musiikillisia käsitteitä. Tavoitteet kannattaa pilkkoa pieniin konkreettisiin osatavoitteisiin. Musiikkikasvatuksen tavoitealueita voisivat olla esimerkiksi musiikillinen alue, kognitiivinen alue, sosioemotionaalinen alue, psykomotorinen alue ja esteettinen alue. Musiikillinen alue olisi musiikkikasvatuksen ydin, jota muut osa-alueet tukevat. Tavoitteiden asettaminen kaikille edellä mainituille osa-alueille tukisi lapsen kokonaisvaltaista musiikin kokemista. (Louhivuori 2009: 390-391.)

Hyvä ohjaus ottaa huomioon lasten erilaiset oppimistavat. Ala-asteilla on tutkittu, että 29 prosenttia lapsista oppii visuaalisesti, 34 prosenttia auditiivisesti ja 37 prosenttia taktillis-kinestisesti (Kokljuschkin 2001: 84). Tämä tarkoittaa sitä, että suunnittelussa tulisi huomioida, että joitakin lapsia hyödyttää näkeminen, toisia kuuleminen ja joidenkin pitää päästä tekemään tai liikkumaan oppiakseen. Musiikinopetuksessakin kannattaa ottaa huomioon yksilöiden eri tavat oppia.

3.2 Musiikin työtapoja ja elementtejä

Opinnäytetyön toiminnallisessa osassa käytin monia eri osa-alueita. Toiminnan raamit rakensi tarina, jonka sisällä laulettiin, soitettiin, liikuttiin musiikin tahtiin ja kuunneltiin musiikkia. Tässä osiossa avaan näitä osioita toiminnan osiota teoria tiedon valossa.

3.2.1 Laulaminen

Laulaminen sisältyy luonnollisesti musiikkiin. Laulamisesta on turha tehdä liian vaikeaa: jokainen laulaa niin kuin osaa. Laulaminen pitäisi olla luonnollinen osa päiväkotipäivää. Se voi olla osa ohjattua toimintaa, mutta myös arkea. Lauluja on hyvä kerätä varastoon, joista voi sitten etsiä sopivia kulloiseenkin tilanteeseen. Lauluun voi yhdistää liikkeen, tanssin kuin soittamisen. (Järvinen 2009: 169.)

Yhdessä laulaminen poistaa jännitystä ja luo yhteishenkeä. Laululla voi lisätä energiaa tai rauhoittaa ryhmää. Laulun ollessa iloista ja reipasta se lisää valmiutta spontaaniin työskentelyyn, kun halutaan luoda keskittynyt ilmapiiri, voidaan käyttää hiljaista ja rauhallista laulua. (Pruuki 2008: 125.)

Laulu on helposti opittava, kun se on lyhyt, rytmillisesti selkeä ja sävelalaltaan suppea. Lapsia helpottaa, kun sanat ovat heille tuttuja. (Kaikkonen, Ollaranta, Simojoki, Sopanen 2000: 7.) Pieni lapsi ei vielä osaa lukea ja joutuu opettelemaan laulun sanat ulkoa. Laulamista voi helpottaa tekemällä kuvia laulun sanoista. Kuvat tuovat epävarmoille lapsille turvallisuuden tunnetta ja voivat lisätä uskallusta laulaa.

Helposti opittavan laulun voi myös tunnistaa helposti soitettavuudesta (Kaikkonen 2007: 7). Kuusivuotiaille lapsille sopiva lauluväli on yksiviivaisesta c:stä kaksiviivaiseen d:hen. Suomalaisen kulttuurin ylläpitämiseksi on tärkeää laulaa myös vanhoja kansanlauluja. Kansanlaulut kertovat suomen kansan juurista ja ovat siksi arvokkaita. Kansanlauluvalikoima on suuri, mutta sen rinnalla voi käyttää uusia hyviä sävellyksiä. (Vertaa Helenius 2008: 178-179.) Vanhojen laulujen laulaminen yhdistää sukupolvia, joka on tärkeää. Uudet laulut kertovat tästä päivästä. Päiväkodissa olisi hyvä käyttää sekä uutta, että vanhaa materiaalia.

Laulujen avulla voidaan käsitellä jotain teemaa. Laulu voi palauttaa mieleen jo opittua. Laulua voi käyttää kertaamaan päivän teemaa tai korostamaan jotain tärkeää opittua asiaa. Tuttuja lauluja voi muokata tai keksiä ihan uusia lauluja. Lauluille voi keksiä myös uusia sanoja. (Pruuki 2008: 125.) Laulua voidaan elävöittää esimerkiksi erilaisin soittimin tai toiminnalla (Eerola, Ruokonen 1997: 7). Lauluun voi myös liittää kuvia tai draamaa. Rohkeasti kokeilemalla oppii, mikä toimii ja mikä ei.

Lauluissa teemoja mietittäessä on otettava huomioon, että lapset ovat yksilöitä. Lauluja ei saa valita vaan ohjaajan mieltymysten mukaan, vaan myös lasten toiveet pitää ottaa huomioon. Laulut ovat lapsia, eivät ohjaajaa varten. Osa lapsista haluaa kokea tunteitaan melankolisten laulujen kautta, heitä ei palvele pelkkien pirteiden laulujen laulaminen. Lapsiryhmästä suurin osa on kilttejä lapsia, jotka haluavat kokea oman kiltteytensä laulujen kautta. He saattavat haluta toistaa laulujen kautta, vaikkapa teemaa "ollaan ystäviä kaikkien kanssa". (Helenius 2008: 180.) On hyvä huomioida, että mieltymykset vaihtelevat myös sukupuolien välillä. Laulujen ei silti tarvitse olla sukupuoli neutraaleja. Lauluja pitää löytyä niin pojille kuin tytöille. Ohjaajan on hyvä tiedostaa ryhmän lasten yksilöllisyys. Lauluja pitää pystyä valitsemaan niin, että jokaiselle löytyy jotain. Laulujen valinta ei myöskään ole yksin ohjaajan tehtävä, lapsille pitää antaa mahdollisuuksia valita lauluja.

Laulussa ohjaaja voi tarkkailla, että lapset lausuvat sanat selkeästi, hengittävät säkeiden lomassa. Lauluasennon tulisi olla ryhdikäs, niin että ääni pääsee kulkemaan vapaasti. Laulun tulisi olla kevyttä ja tasaista. Laulut pitäisi aloittaa ja lopettaa yhtä aikaa. Lasten pitäisi seurata melodiaa. Laulaa voi hiljaa/kovaa tai nopeasti/hitaasti. (Helenius 2008: 178.) Lasten kanssa ei tarvitse pyrkiä virheettömiin suorituksiin. Musiikista tulee ennen kaikkea nauttia. Liian suuret vaatimukset voivat vielä lapsilta tekemisen ilon. Ohjaajan on kuitenkin hyvä tietää, mitä voi tarkkailla. Lapsetkin varmasti nauttivat, kun kokevat kehittyvänsä ja oppivansa jotain uutta.

Laulun kautta voi harjoitella myös esiintymistä, mikä kasvattaa itsetuntoa. Lapset voivat myös oppia tekemään omia laulujaan, jos siihen rohkaistaan. Lapsia voi pyytää esittämään omia laulujaan muille. (Helenius 2008: 179.) Luovuuden mahdollistaminen eri tavoin on tärkeää. Laulaminen lapsille on luonnollista ja lapsen omat laulut ovat ihan yhtä arvokkaita kuin valmiit laulut. Lapset saattavat toiminnan aikana esittää omia lauluja tai omia versioitaan tutuista lauluista, tällöin on tärkeää antaa lapselle rohkeaa ja kannustavaa palautetta. Ohjaaja voi myös itse ohjata luovuutta tukevaa toimintaa, jolloin sävelletään yhdessä oma laulu.

3.2.2 Soittaminen

Alkuopetukseen soveltuvia soittimia on paljon. Niitä ovat esimerkiksi kannel, piano, okariina, kellopeleli ja erilaiset pergussio eli rytmisoittimet. Aina ei tarvita kalliita soittimia vaan voidaan käyttää myös luonnonmateriaaleja, kuten keppejä ja kiviä. (Järvinen 2009: 137.) Monista materiaaleista voi valmistaa itse soittimia. Lapset voivat valmistaa esimerkiksi sadeputkia talouspaperitullista, herneistä ja neuloista tai rytmimunia täyttämällä yllätysmunan muovi-

kuoret kuivilla herneillä. Musiikki- ja askartelukirjoista sekä Internetistä löytyy paljon ohjeita omien soittimien askarteluun.

Taiteen ja leikin lumous - kirjassa kerrotaan lapsen olevan innokas aloittamaan soiton opiskelun viiden kuuden vuoden iässä (Karppinen, Puurula, Ruokonen 2001: 126). Lapsen valmiuksissa on eroa. Okariinan soiton voi aloittaa niinkin aikaisin, kuin kolmen neljän vuoden iässä. Oppiminen tietenkin tapahtuu hitaammin, kuin vanhemmalla lapsella. (Ocarina Workshopin Internet-sivut.)

Soitonopetuksen aloituksessa on tärkeää positiivinen asenne. Jokainen lapsi on yksilö ja oppii omaan tahtiinsa. Virheisiin ei saa tarttua liian kärkeästi, asiasta kannattaa kertoa rauhallisesti. Joskus saattaa riittää, että sama asia toistetaan uudestaan. On tärkeää, että lapselle ei tule sellaista tunnetta, että hän ei osaa tai että hän tekee koko ajan virheitä. Arempi lapsi voi mennä täysin lukkoon, jos häntä korjaa. Musiikkia soittaessaan ihmisen paljastaa osan itseään ja on siksi haavoittuva. Eri oppilaat reagoivat kritiikkiin eri tavalla. (Grunwald 1996: 289-290)

Innostuneimpia lapsia voi ohjata yksin tai kaverin kanssa soittamaan, joko omia tai yksinkertaisia melodioita (Helenius 2008: 179). Yhteissoitto on nykypäivän soitinvalikoimasta johtuen mahdollista ja tukee hyvin lapsen kehitystä. Mukavaa vaihtelua sille on yksin soittaminen. Päiväkodeissa ei vain ole kovin paljoa aikaa opettaa yksittäisiä lapsia soittamaan. Yhdessä oppiminen on hitaampaa, kuin yksin soitto, mutta siihen saa osallistua jokainen. Soittamisen lisäksi ohjaajan pitää huolehtia myös ryhmän toimivuudesta. Kaikki lapset eivät jaksaa odottaa pitkään vuoroaan.

Soittamisen avulla voidaan harjoitella tunteiden ilmaisua. Musiikkiin innostaminen on tärkeämpää kuin pelkkä nuotteihin tuijottaminen. Kappaleiden aikana voidaan soittaa siten kuin vihainen, ystävällinen, vanha tai nuori soittaisi kappaleen. Soittaminen voi olla ohjaajan ja oppilaan välistä keskustelua: ohjaaja soittaa jotakin, johon lapsi soittaa jotain vastaukseksi. Tunteidenilmaisu soittamalla tukee eläytymiskykyä, ilmaisevuutta, improvisointia, uskallusta, jonkin muuttamista toiseksi ja roolin esittämistä. (Grunwald 1996:256-258,289).

Nuotteja voidaan esittää graafisesti tai eri värein, joka tukee tilantunnetta ja näköaistia. Kappaleen rytmin hahmottamista voidaan helpottaa taputtamalla tai laulamalla melodia. Laulaminen tukee myös äänenkäyttöä, tunnetta, hengitystä, esiinastumista ja suorutta. Soittamalla kappaleet silmät kiinni voidaan tukea kuulo-, tunto- ja liikeaistia. (Grunwald 1996:255,258.)

Lasten omien sävellysten kirjaaminen tukee luovuutta. Käytettävät menetelmät pitää olla sellaisia, että lapsi itse pystyy lukemaan niitä. Valmiita materiaaleja ja menetelmiä säveltämiseen on saatavilla. Menetelmiä voi kehittää itsekin. Itse kehitin okariina tablatuureista materiaalin opinnäytetyötä varten. Lapsien on helppo lukea okariina tablatuureja ja niiden avulla on helppo myös säveltää. Lapsi pystyy hyvin itsekin värittämään soitettavat alueet ja siten sävellys ei sido ohjaajaa yhteen lapseen.

On olemassa monia muitakin soittimia, joita voidaan käyttää säveltämiseen, kuten kantele tai piano. Lapsille tarkoitettut kellopeleissä eri nuotit ovat erivärisiä. Näitä värejä lapsi osaa itsekin kirjata. Monissa soittimissa on erilaisia värejä tai nuottien kirjaimet kirjattuina kuten kelloissa, metallofoneissa, ksylofoneissa tai boomwhackereissa. Lauluja voidaan tehdä myös niin, että lapsi keksii, mitä pergussio soitinta soitetaan missäkin kohdassa. Laulun sanat voidaan piirtää kuvina, joihin aikuinen voi kirjoittaa halutessaan lisäksi myös sanat.

3.2.3 Musiikkiliikunta

Tanssi on tie itseilmaisuun. Tanssin kautta voi ilmaista itseään syvemmin kuin muissa toiminoissa. Tanssilla on syvät juuret meidän sisimmässämme. Liikunta on luonnollisin tapa itseilmaisuun. (Autio 1995: 269.) Lapset nauttivat tanssia. Tanssi on helppo liittää musiikkitoimintaan.

Lapsi voi kommunikoida kehonsa kautta. Tanssi toimii kommunikaationa erityisesti niillä lapsilla, joilla on kommunikaatio-ongelmia. Tanssiessa ei näe virheitään ja liike koetaan tuntemalla. Tanssin kautta voi jakaa luovaa kokemusta muiden kanssa ilman sanoja. Yhdessä tanssiminen auttaa oppimaan ymmärtämään erilaisuutta ja se lisää suvaitsevuuksia. Jokaisella on oma yksilöllinen tapansa oppia ja siksi tanssia pitäisi harrastaa jokaisessa päiväkodissa ja koulussa. (Autio 1995: 269.)

Improvisaation suunnittelu voi olla vaikeaa, mutta se on palkitsevaa. Lapsi turhautuu, jos hän joutuu liikkumaan pelkän musiikin tahtiin. Luovuus vaatii raameja, jonka sisällä toimitaan. Tanssin teemasta olisi hyvä keskustella etukäteen. Lapsi voi suunnitella itse liikkeensä tai valmiita liikkeitä voidaan muokata yhdessä. Ohjaaja voi muodostaa ryhmästä pareja tai ryhmiä. Parina voi olla muidenkin kuin kavereiden kanssa. Musiikissa on hyvä huomioida sukupuolierot. Pojat usein nauttivat rajummista rytmeistä, mutta halutessaan voivat tanssia kauniisti. Palautteen tulee olla positiivista, että se rohkaisee lapsia uusiin ideoihin. (Autio 1995: 269-270.)

Tanssia pidetään usein vain tyttöjen lajina. Tanssituokiossa on hyvä ottaa huomioon sukupuolierot ja lapsien yksilölliset mieltymykset. Tanssista on turha tehdä pelkkää tyttöjen juttua,

myös pojilla on oikeus tanssiin. Yksilöiden erot huomioonottamalla voi luoda entistä monipuolisempia toiminta kokonaisuuksia. Luova aikuinen mahdollistaa lapsen luovuuden. Luovuutta voi tukea suunnittelemalla hyvin toimintatuokiot.

Musiikkiliikunta on muutakin kuin tanssia. Musiikin tahtiin voidaan esimerkiksi marssia, juosta, laukata, hyppiä tai vaikka keinua. Kehon liikkeiden avulla voidaan soittaa erilaisia rytmejä esimerkiksi vaikka taputtamalla. Yhdistämällä liikuntaa musiikkiin voidaan harjoittaa sekä hieno- että karkeamotorisia taitoja. (Karppinen 2001: 133.)

3.2.4 Kuunteleminen

Musiikkikasvatuksessa tärkeää on kuuloaistin herkistäminen ja kuuntelutaidon kehittäminen. Ilman kuuntelutaitoa on mahdotonta musisoida. Kuuloaisti herää jo sikiövaiheessa, mutta on eri asia kuulla kuin kuunnella. Kuunnellakseen pitää osata olla hiljaa. (Eerola 1997: 5) Päiväkodeissa tulisi olla myös hetkiä, jolloin ollaan hiljaa ja kuunnellaan musiikkia. Musiikiksi olisi hyvä valita myös taitavien soittajien teoksia.

Musiikin kuuntelu herättää kuulijassaan tunteita ja mielikuvia. Musiikin avulla voidaan vaikuttaa tunnelmaan ja ilmapiiriin. Musiikki virittää oppimaan. Musiikki voi alkaa jo ennen varsinaista tuokiota virittääkseen tietyn tunnelman. Taustamusiikki voi tukea ryhmä ja yksilötyökentelyä. (Pruuki 2008.) Toiminnasta ja lapsista riippuu voiko taustamusiikkia käyttää. Monesti päiväkodeissa käytetään musiikkia nukkumistilanteissa, jolloin musiikin valinnassa pitää olla tarkkoja. Osa lapsista vaatii hiljaisuutta nukkuakseen ja siksi tulisi tarkkaan harkita tarvitaanko silloin musiikkia.

Musiikin kautta voidaan käsitellä eri tapahtumia ja tunteita. Ohjaaja voi poimia musiikista tiettyjä kohtia ja johdattaa ryhmää pohtimaan jotain tiettyä asiaa. Kappaleesta voidaan esimerkiksi miettiä, minkälaisia mielikuvia mieleen tulee tai mitä merkitystä tällä kappaleella on itselle. (Pruuki 2008: 124.) Kappalevalinta on tärkeää, sillä lapsille pitää voida tarjota monipuolista kuunneltavaa. Musiikin pitää puhutella lapsia. Musiikissa ei aina tarvitse olla sanoja ja on tärkeää, että lapset oppivat kuuntelemaan muutakin kuin sanoja.

Shinichi Suzuki mielestä musiikki kuuluu kaikille. Lasten tulisi hänen mielestään kuunnella korkeatasoista musiikkia päivittäin. Samaa teosta tulisi kuunnella niin monta kertaa, että lapsi osaisi sen tunnistaa. Lapsen korva on niin tarkka, että se pystyy omaksumaan myös epäpuhtaat esitykset. (Winberg 1980: 17.)

3.2.5 Tarinat

Tarinaa ei tarvitse käyttää musiikin ohjauksessa, mutta se tuo oman mukavan lisänsä. Tarinoiden kautta lapsi voi kokea erilaisia tunne-elämyksiä kuten jännitystä, seikkailua, helpotusta ja toivoa. Lapsille on tärkeää, että sadut päättyvät onnellisesti, se luo tulevaisuudentoivoa. Onnellisesti päättyvät sadut antavat lapsille voimaa kestää vaikeuksia omassa elämässä. Tarinoista voi oppia huolenpidosta, suvaitsevaisuudesta, anteliaisuudesta, kohtuullisuudesta, rohkeudesta, rehellisyydestä, myötätunnosta tai vaikkapa kiitollisuudesta. (Järvinen 2009: 177,179.) Tarinat kiinnostavat lapsia ja sitä kannattaa hyödyntää ohjauksessa.

Tarinoissa esiintyvät luonteenpiirteet antavat lapsille mahdollisuuden kokeilla erilaisia luonteenpiirteitä. Tärkeää, että tarinat valitaan huolella ja ajatuksella. Tarinasta voi syntyä improvisaatio ja liikkeen kautta uusi tarina. (Autio 1995: 270.) Toistuvasti kerrotut tarinat voivat jatkaa eloaan lasten leikeissä tai muussa toiminnassa. Tarina ei tarvitse aina olla kirjasta. Aikuinen voi kirjoittaa tai kertoa ihan oman tarinan.

Tarinaa kerrottaessa on tärkeää olla läsnä tilanteessa. Tarinassa olevat ongelmat ja tehtävät antavat lapsille älyllisiä haasteita. Juonellinen opetus on yksi tehokkaimmista tavoista opettaa alle kahdeksan vuotiaita lapsia. (Helenius 2008: 133-134.) Tarinan avulla toiminnasta voi tehdä jotain erityistä. Tarinan valinnassa tai kirjoittamisessa pitää olla tarkka, tarinan pitää olla lapselle sopiva. Tarina saattaa sisältää ongelman ratkaisuja tai olla muutoin opettava. On parempi valita helppoja ongelmia ratkaistavaksi, kuin liian vaikeita. Pienelle lapselle on tärkeää tuntea, että hän oikeasti osaa.

3.2.6 Musiikin elementit

Musiikin teorian hallitseminen kuuluu oleellisena osana musiikin ohjaukseen. En kuitenkaan ole musiikinleikkikoulunopettaja, vaan tuleva sosionomi. En käsittele musiikin teoriaa kovin syvällisesti, vaan käsittelen muutamia musiikin alkuopetuksessa käytettäviä musiikkiteorian perusteita.

Musiikin opetuksen sisältö on jaettu Olin Teemakirja -kirjassa kuuteen osa-alueeseen, joita ovat dynamiikka, sointiväri, rytmi/tempo, melodia, harmonia ja muoto. (Kaikkonen: 4-6). Musiikki on kokonaisvaltaista ja siitä on löydettävissä kaikki sen osa-alueet. Tuntemalla osa-alueet aikuinen voi korostaa, jotain haluamaansa aluetta. (Eerola 1997: 8.) Ammattitaidon kannalta on tärkeää ymmärtää myös musiikin teoriaa. Se mahdollistaa paljon laajalaisemmän näkemyksen itse opettamiseen, kuin esimerkiksi pelkkä laulaminen.

Dynamiikassa käsitellään voimakkuuden vaihteluja kuten hiljainen, voimakas tai hiljentyvä, voimistuva (Kaikkonen 2000: 6). Lapsi oppii luontaisesti äänen voimakkuuden ensimmäisenä. Käsitteet voi siirtää myös lasten laululeikkeihin tai liikuntaan. Tällaiset harjoitukset kehittävät lasten tunne-elämää. (Eerola 1997: 6.) Lapsista on myös hauska harjoitella soittamista tai laulamista eri voimakkuuksilla, se tuo toimintaan myös monipuolisuutta.

Sointiväri kertoo äänen sävystä esimerkiksi tumma tai kirkas (Kaikkonen 2000: 6). Lapsia kiinnostaa tutkia ääniä. Pieni vauvakin osaa reagoida äänen eri sävyihin ja kykenee tunnistamaan esimerkiksi äidin äänen. Kehittyessään lapsi oppi tuottamaan ääniä itse. Tutkimalla ääniä lapsi oppii jäsentämään ympäristöään. Erilaisilla äänillä voidaan tarjota lapsille elämyksiä ja luoda tunnelmaa. Ääniä voidaan kuunnella eri paikoissa. Lapsille on mieluisaa myös matkia vaikkapa eläinten ääniä. Lapsille pitää antaa mahdollisuus tutustua eri soitinten äänimaailmaan. Lapset oppivat erottamaan eri materiaaleista tehtyjen soittimien äänet. (Eerola 1997: 6.) Vaihtoehtojen tarjoaminen on tärkeää, että lapsi voi oppia valitsemaan esimerkiksi itseään miellyttävät soittimet.

Tempo kertoo nopeudesta, onko esimerkiksi kappale nopea tai hidas tai soiko nuotti pitkään vai lyhyeen (Kaikkonen 2000: 6). Tempo on osa ihmisen elämää. Se kuuluu kaikkialla, kuten hengityksessä, sydämenlyönnissä, ruuansulatuksessa ja jopa ajanlaskussa. Rytmillä on ajan liikkettä. Pieni lapsi reagoi rytmiin usein liikkumalla. Rytmillä on lapselle kokonaisvaltainen kokemus. (Eerola 1997: 6-7.) Rytmejä voidaan vaikkapa laskea samaan aikaan kuin soitetaan. Rytmiä matkiminen on lapsista hauskaa.

Rytmin voi oppia liikkuen, loruten, laulaen soittaen, maalaten tai kuunnellen. Lapsien biologinen tempo on nopeampi, kuin aikuisen. Toiminnan tempo tulisi valita lapsen temmon mukaan. Perussykettä voi harjoitella kävellen liikkuen tai kehorytmein. Perussykkeen omaksuminen on yksi tärkeimmistä rytmikasvatuksen tavoitteista. (Eerola 1997: 7.) Perussykkeen opettaminen ei ole vaikeaa, asiaan tulee vain kiinnittää huomiota suunnitellussa toiminnassa.

Melodia kertoo sävelten kulun esimerkiksi korkea tai matala. (Kaikkonen 2000: 5). Melodian opettelu laulujen ja laulamisen kautta on yksi tärkeimmistä osista musiikkikasvatusta. Lauluun liittyy aina melodia. Melodia rakentuu peräkkäisistä sävelistä. Lapsi oppii jo varhaisessa vaiheessa matkimaan laulun äänen tasoja. Pieni lapsi reagoi helpommin musiikkiin kuin puheeseen ja laulaminen edistää myös puheenoppimista. (Eerola 1997: 7.)

Melodian tunnistamista on hyvä opetella soittamalla, ettei lapsi oppi tunnistamaan laulut pelkkien sanojen kautta. Tuttuja lauluja voi hyräillä tai rallatella ja lapsi oppii huomamaan, että laulu on muutakin kuin pelkät sanat. Harjoittelulla lapsi oppii erottamaan toisistaan pie-

nempää sävelvälejä. Melodian opiskelu tulee aloittaa helpoista lauluista. Melodian opiskelu kehittää lapsen kuulemista ja musikaalista muistia. (Eerola 1997: 7.)

Harmonia muodostuu samanaikaisesti soivien sävelten kokonaisuuksista esimerkiksi duuri-mollisävyt. (Kaikkonen 2000: 5). Taito kehittyy lapsella musiikillisista kyvyistä viimeisenä ja vaatii harjoittelua. Parhaiten lapsi oppii itse soittamalla. Viisikielinen kannel soveltuu hyvin sointujen oppimiseen. Soinnut ovat yksinkertaisia ja lapsi pääsee helposti kuulemaan mollin ja duurin eroja. (Eerola 1997: 8.)

Muotoa tutkimalla havaitaan kappaleen eroavuudet ja samankaltaisuudet. Kappaleissa on usein samoja muotoja, kuten esimerkiksi kertosäkeistöt. (Kaikkonen 2000: 6.) Pienikin laulu voi olla lapselle esteettinen elämys ja pienellä laululla on oma muotonsa. Muotoa voi korostaa liikunnalla tai soittimilla, myös kuvat auttavat hahmottamaan muotoa. Laulun rakenteen tunnistamista voidaan harjoitella esimerkiksi niin, että aikuinen laulaa koko laulun ja lapset tulevat mukaan laulamaan kertosäkeistön kohdalla. (Eerola 1997: 8.)

Päiväkodeissa tehtävä musiikinvarhaiskasvatus ei ole sama asia, kuin musiikki opistojen musiikkileikkikoulut. Päiväkodissa teoria ei ole niin tärkeää mutta on hyvä, että myös ohjaaja arvostaa teoriaa ja on siitä kiinnostunut. Teorian tuntemus tuo monipuolisuutta musiikkikasvatukseen, vaikka päätavoite olisikin kaikille nautinnollisen musiikki tuokion luominen.

3.3 Ohjaamisen eväitä

Musiikkia ohjatessa on tärkeä kiinnittää huomiota monenlaisiin asioihin. Opinnäytetyön toiminta oli seikkailu, josta johtuen lapset vastaanottivat monia uusia asioita, kuten okariinan soitto ja seikkailun uudet hahmot. Toiminnan onnistumisen kannalta oli tärkeää saada lapset mukaan seikkailuun, tästä syystä innostaminen oli hyvin tärkeä osa toimintaa. Okariinan soittamisen opettelussa on omat haasteensa ja kehuminen toimi kannusteena lapsille opetella soittamaan uutta soitinta. Toiminta sisälsi osioita, joissa lapset pääsivät muun muassa säveltämään ja tanssimaan, siksi tässä osiossa käsittelen myös luovuuden mahdollistamista. Grunwaldin suden kuopat toimivat omina ohjeinani soitonopetuksessa. Ohjauksessa on hyvä kiinnittää huomiota ammattietiikkaan, josta kerrotaan lastentarhaopettajan ammattietiikka osiossa.

3.3.1 Innostaminen

Innostaminen on tarttuvaa: jos ohjaaja on innostunut, niin lapset ovat innostuneita. Lasten innostuessa se tarttuu myös ohjaajaan, mistä syntyy positiivisen ilmapiirin kehä. On helppoa innostua asioista, joista itse pitää. Innostusta voi myös hakea niistä asioista, joista ei itse ole

kiinnostunut ja iloita toisten ilosta. Epävarmuus kadottaa innostusta. Suunnittelu auttaa innostuksen aikaansaamisessa. Tärkeää on olla hetkessä aidosti läsnä ja uskoa onnistumiseensa. Kun etukäteen uskoo onnistuvansa niin yleensä onnistuuakin. Lapsen aikaisemmat epäonnistumiset on syytä unohtaa. Oma intoa pitää yllä myös uuden oppiminen. Ohjaajan on tärkeää päivittää tietojaan, käydä koulutuksissa ja jakaa kokemuksiaan muiden kollegoiden kanssa. (Vehkalahti 2007: 105-107.) Jakamalla tietoa muiden ohjaajien kanssa saa todennäköisesti itsekin heiltä uusia ideoita.

Joskus joku asia, josta pidämme, ei käytännössä toimikaan. Peruste tekemiselle ei saa olla oma mieltymisemme johonkin opetusmenetelmään. Opettaja on vastuussa siitä, että hän löytää lapsen omat vahvuudet ja tukee niitä. (Kokjuschkin 2001: 80) Innostusta ei voi pakottaa. Voi olla asioita, joihin lapsi ei halua osallistua, vaikka itse toimisit kannustavasti ja innostavasti.

Innostaminen ei tarkoita samaa kuin liika puhetulva (Grundwald 1996: 285). Ohjaamisen tarkoitus ei ole korostaa opettajan omaa osaamista, lapsia pitää malttaa myös kuunnella. Pitää muistaa, että myös muilla voi olla tärkeää sanottavaa, mitä he haluavat jakaa. Hyvä ohjaaja antaa muiden loistaa, eikä pyri itse olemaan valokeilassa.

3.3.2 Kehuminen

Kukaan ei jaksa kauan kiinnostua tekemisestä, jossa hän kokee olevansa huono. Kehuminen on kannustavaa, mutta yhtä tärkeää on tietää mitä kehuu. Kehumisen pitää olla vilpittömää ja se edellyttää lapsen osaamisen tuntemista. Ei ole myöskään samantekevää, kuka kehuu. Erityisen merkitykselliseltä tuntuu sellainen positiivinen palaute, joka tulee itselleen tärkeältä ihmiseltä. Positiivinen palaute tuottaa mielihyvää ja on myös tärkeä itsetunnon kehitykselle. On myös erityisen tärkeää, että kehuu lasta niillä osa-alueilla, joilla hän on heikompi. Oleellista on siis kiinnittää huomiota lapsen henkilökohtaisiin onnistumisiin. (Vehkalahti 2007: 117.) Musisointi on niin henkilökohtaista, että positiivinen palaute on äärettömän tärkeää.

Kritiikin antamisessa tulee olla varovainen. Mitä nuorempi lapsi on, sitä vaikeampi hänen on ottaa sitä vastaan. Toisaalta vanhempi tai kypsempi lapsi saattaa jopa kaivata kritiikkiä. Kritiikin antamisessa on tärkeää, että se tehdään rauhallisesti ja kiireettömästi. Koko ajan on kuitenkin tuettava lasta ja uskottava hänen kykyihinsä. (Vehkalahti 2007: 118.) Lapset ovat aina ennen kaikkea yksilöitä. Kritiikkiä annettaessa pitää tuntea lapsi hyvin, jokaisen kyky ottaa kritiikkiä vastaan on erilaista.

Kehua ja kritiikkejä voi antaa koko ryhmälle. Kehuminen ei saa aiheuttaa kilpailua. Onnistumisista voi tehdä yhteisiä saavutuksia, tällöin kehu toimii ryhmää tiivistävänä ilmiönä. Hyvä ohjaaja myös kannustaa muita antamaan positiivista palautetta ja myös kritiikkiä. Kritiikki ei

kuitenkaan saa olla yksilöä halveksivaa vaan se voi olla yleisluontoista. Palaute on tehokkainta, kun se on selkeää ja tiedetään, mitä sillä tarkoitetaan. Pelkkä ”hyvä” tai ”huono” ei vielä kerro kovinkaan paljoa. On myös tärkeää kertoa, miksi joku asia oli hyvä tai huono. (Vehkalahti 2007: 119-120.) Mitä nuorempi lapsi on kyseessä, sitä varovaisemmin kritiikin antoon pitää suhtautua. Nuoret lapset eivät välttämättä osaa antaa kritiikkiä toisilleen kauniisti, siitä voi helposti tulla paha mieli.

Ohjaajan hyvä itseluottamus johtaa siihen, että hän voi aidosti antaa positiivista palautetta. Hänen ei tarvitse kilpailla oppilaansa kanssa, eikä hän tunne kateutta, vaikka lapsi olisi itseään lahjakkaampi. (Grundwald 1996: 285.) Ollessaan sinut itsensä kanssa voi aidosti nauttia toisen onnistumisista ja kehua. Yksikään kehu ei ole itseltä pois, vaan hyvän palautteen antaminen on nautinnollista. Hyvän palautetta pitää kyetä antamaan, vaikka ei sitä itse saisi-kaan. Samalla tavalla kritiikki ei saa olla rangaistus, vaan senkin pitää olla oikeaa ja aitoa, ei esimerkiksi kateudesta tai omasta huonosta olosta johtuvaa piikittelyä.

3.3.3 Luovuuden mahdollistaminen

Ennen vanhaan luovuus kuului vain aristokraateille tai taiteilijoille. Nykypäivänä luovuus pitäisi kuulua jokaisen lapsen arkipäivään. (Wallin 2000: 116.) Luovuus mahdollistetaan turvallisella ympäristöllä. Turvallisuuden tunne syntyy hyväksynnästä, aikuisen sitoutumisesta lapseen ja lapsen tukemisesta. Lapsen jokapäiväinen huomioiminen on tärkeää. Aikuisen pitää osata osoittaa, että on aidosti kiinnostunut lapsesta. Lapsi tarvitsee läheisyyttä ja hyväksyntää, jotta hänen perusturvallisuuden tunteensa kehittyvät. (Mikkola, Nivalainen 2009: 20-21.) Lapselle on annettava aikaa. Luovuutta ei voi pakottaa, mutta se voidaan mahdollistaa ja siihen voidaan rohkaista.

Luovuus kukoistaa lasten leikeissä. Eläytymällä lapsen maailmaan voi selvittää lapsen kiinnostuksen kohteet. Lapsilla saattaa olla joitain teemoja, joita he toistavat. (Kankaanranta, Hämmäläinen, Gustafsson 2005: 131) Leikki on selkeä alue, jossa lapsi osoittaa luovuutensa. Selvittämällä lapsen mielenkiinnonkohteet voi ohjaaja antaa enemmän ja myös tukea lapsen omaa luomista. Oma aihe voi innostaa lasta ja innostunut olotila tukee lapsen omaa luomista.

Oppiakseen lapsi tarvitsee mielikuvitusta, joka kasvattaa luovaa ongelmanratkaisua. Mielikuvitusta voi kasvattaa ja kehittää, se ei ole mikään peritty ominaisuus. Aikuisen tehtävä on järjestää lapselle mahdollisuuksia kokea elämyksiä, jotka tukevat mielikuvitusta, älyä ja herkkää kokemista. Aistien käyttäminen yhtäaikaaisesti kehittää luovuutta. Lapsen kokemukset ja muistot auttavat lasta kehittämään kehittävästä luovuudesta eteenpäin. Itseilmaisun löytäminen vaatii pitkäjänteistä työtä. Lasta tulee rohkaista ja kannustaa yrittämään yhä uudelleen. (Hakkola, Virsu 2000: 10,25.) Ohjaajalle tärkeä ominaisuus on halu kehittää lapsen luovuutta.

Tekemällä itse lapsi kokee onnistumisen tunteita. Onnistumisen kautta itseluottamus ja myönteinen minäkuva vahvistuvat ja kehittyvät (Järvinen 2009: 10). Toiminnan ollessa osallistavaa ohjaaja mahdollistaa sen, että lapsi pääsee tuntemaan onnistuneensa. Lapselle on merkittävää, kun hänen omaa tuotostansa kehuaan. Positiivinen palaute antaa lapselle uskoa jatkaa omaa luovaa prosessiaan.

Tutustumalla toisten tekemään taiteeseen lapsi löytää teoksista siltoja omaan maailmaansa. Lapsen käydessä konserteissa, taidemuseoissa, teatterissa ja tanssiesityksissä teokset voivat jatkaa elämäänsä lapsen leikeissä, piirustuksissa, teatteriesityksissä tai soitossa. (Hakkola 2000: 25-26.) Pelkästään itse tekeminen ei ole luovuuden tukemista. Tutustumalla eri taidelajeihin, lapsi pääsee näkemään erilaisia tapoja tehdä asioita. Lapsi tarvitsee monenlaisia virikkeitä, jotta hän voi löytää sen asian, jota itse haluaa tehdä.

3.3.4 Grunwaldin sudenkuoppia

Hollantilainen psykologi Dolf Grunwald keskittyy kirjassaan musiikkipsykologiaan. Grunwald on työskennellyt tunnettujen huippu-urheilijoiden, muusikkojen kanssa sekä liike-elämässä "valmentajana". Hän on myös taitava pianisti. Grunwald on useasti luennoinut Suomessa muun muassa Sibelius-Akatemiassa. Kirjassaan hän listaa monta soitonopetuksessa esiin tulevaa asiaa, joita tulisi välttää. Ei ole samantekevää, kuinka soittamista opetetaan. Välttämällä tiettyjä yleisiäkin sudenkuoppia, ohjauksesta tulee parempaa ja miellyttävämpää. (Grunwald 1996.)

Hyvän opettajan tulisi olla kärsivällinen, hänen tulee sietää oppilaansa tekemiä virheitä. Hänen tulee ymmärtää toista ja kyetä asettumaan toisen asemaan. (Grunwald 1996: 289.) Opettajan merkitys on suuri, jotta lapsi innostuisi soittamaan. Ohjaaja voi olla vaikka kuinka taitava muusikko, mutta jos hän ei osaa käsitellä lapsia eivät lapset välttämättä opi mitään.

Hyvä aloitus on tärkeää turvallisen ilmapiirin luomisessa. Aluksi pitää aloittaa esittelykierroksella, jossa jokainen saa kertoa jotain itsestään. Tutustumisen yhteydessä on keskustella yhteisistä säännöistä. (Pruuki 2008: 49) Ryhmän aloituksen suunnitteleminen on aina tärkeää. Hyvä aloitus mahdollistaa ryhmän turvallisuuden muodostumisen ja on tärkeää tulevan toiminnan kannalta.

Minkälaisia asioita musiikin opetuksessa pitää välttää? Grundwald listaa viisi musiikkiopetuksessa piilevää suden kuoppaa. Ensimmäisenä on liiallinen kiire. Tunnin sisältö ei saa olla liian täysi, ettei tule tunnetta ettei aika riitä. Lapsen pitää saada rauhassa miettiä ja pohtia kuinka hän voi oppia tai mikä meni pieleen. Mikäli opettaja vain näyttää esimerkkiä ja tekee aloittei-

ta ei oppilaalla ole siihen mahdollisuutta, näin ei oppilas voi itse keksiä asioita. (Grunwald 1996: 296.) Lapsen keskittymiskyky on rajallinen. Osallistaminen lisää toiminnan mielekkyyttä ja lapset jaksavat paremmin.

Toinen sudenkuoppa piilee hiljaisuuden sietämisessä. Hiljaisuutta ei tarvitse rikkoa asiaan kuulumattomilla kommentteilla. Hiljaisuus voi johtua siitä, että lapsi pohtii asiaa. Hänelle pitää antaa mahdollisuus ratkaista asia itse. Vaikeammat kysymykset vaativat pohtimisaikaa. Oppilas passivoituu, jos hän saa aina valmiin vastauksen. (Grunwald 1996: 296-297.) On helppoa antaa kaikki vastaukset lapselle valmiina. Pitää kuitenkin miettiä, mikä on oikeasti lapsen etu. Onko toiminnan tavoite lapsen oppiminen vai ohjaajan äänessä oleminen?

Kolmas sudenkuoppa koskee opettajan pelkoa ja epävarmuutta. Grundwald kehottaa tekemään pelosta ja epävarmuudesta tutun olotilan. (Grunwald 1996: 296-297.) Ohjaaminen on jatkuvassa epävarmuudessa elämistä. asiat eivät välttämättä mene niin kuin olet suunnitellut. Pitää oppia nauttimaan tilanteiden yllätyksellisyydestä.

Neljäs sudenkuoppa tarttuu virheiden liian nopeaan korjaamiseen. Itsenäisyyttä ja omaaloitteisuutta ei tue se, että kaikki virheet ratkaistaan oppilaan puolesta. On tärkeää opettaa myös oppilaita huomaamaan omat virheensä. Mikäli opettaja aina soittaa malliksi, ei oppilaan tarvitse kuin jäljitellä häntä. (Grunwald 1996: 297.) Ei ole tarkoituksenmukaista tehdä lapsista itsensä kopiota, vaan heidän itsenäisyyttä pitää tukea. Lapselle pitää rakentaa mahdollisuuksia luoda itse.

Viides sudenkuoppa on vältellä epätavallisia tilanteita. On tärkeä uskaltaa opettaa silläkin tavalla, joka ei ole oma vahvuus. Opetuksessa voi syntyä uusia näkemyksiä, jotka saattavat muuttaa opetuskäytäntöjä. Opettaja saattaa joutua käsittelemään oppilaan vaikeitakin kokemuksia tai jakamaan ilonaiheita. Myönteinen suhtautuminen auttaa erilaisissa tilanteissa. (Grunwald 1996: 298.) Opettajan ei tarvitse olla täydellinen, niin kuin ei lastenkaan. Opettaja saa näyttää, että myös hänellä on opittavaa. Aloittelijan on tärkeää kokeilla erilaisia opetustyyliä. Jokainen oppilas on yksilö ja hän oppii omalla tavallaan. Vaihtelemalla opetustyyliä löytää ne tavat jotka toimivat. (Grunwald 1996: 289.)

3.3.5 Lastentarhanopettajien ammattietiikka

Lasten kanssa työskentelevien tulisi aina noudattaa alalle soveltuvaa ammattietiikkaa. Lastentarhaopettajanliiton Lastentarhaopettajan ammattietiikka -oppaassa arvot on hyvä työväline ammattiarvojen pohtimiseksi päiväkotityötä tekeville. Etiikan takana on erilaisia arvoja kuten ihmisarvo, oikeudenmukaisuus, totuudellisuus ja vapaus. Kaikki ihmiset ovat yhtä arvokkaita, riippumatta heidän iästään, sukupuolesta, uskonnosta, etnisestä alkuperästä, mieli-

piteistä tai kyvyistä. Jokaista ihmistä kunnioitetaan. Ohjaaja toimii rehellisesti työssään, totuutta etsien. Ohjaajan tulee toimia oikeudenmukaisesti. Hän kiinnittää huomiota tasa-arvoon, ehkäisee syrjintää ja välttää kenenkään suosimista. Näin hän mahdollistaa lapsen kuulluksi tulemisen ja tukee lapsen oikeutta selvittää ristiriidat. (Lastentarha.fi: 4.)

Jokainen lapsi on yhtä arvokas ja lapsia pitää kohdella tasa-arvoisesti. Pienen lapsen fyysisestä ja henkisetä turvallisuudesta tulee huolehtia. Lasten kasvua ja kehitystä tulee edistää, huomioimalla lasten kehityksen ja kehittymiskyvyn. Ilmapiiirin pitää olla lämmin ja iloinen ja leikkiä tukeva. Lastentarhaopettajan tulee olla lapsen ja koko ryhmän voimavara. Lasta valmennetaan hyvään, vastuulliseen ja vapaaseen elämään demokraattisessa yhteiskunnassa. Lasta kuunnellaan ja lapsi saa olla osallinen itseään koskevissa asioissa. Lasten tarpeet menevät lastentarhaopettajan tarpeiden edelle. (Lastentarha.fi: 5.) Hyvä ohjaus edellyttää etiikan tuntemusta ja sen toteuttamista käytännössä.

4 Musiikin merkitys tutkimusten valossa

Tarkoitukseni on etsiä erilaista tietoa, mitä hyötyä musiikin harrastamisella on ja soittamisella on. Etsin tietoa erilaisista teoksista. Teoksissa oli hyvin erilaisia lähestymistapoja siihen, miksi musiikki on niin tärkeää. Ne olivat mielenkiintoisia ja ajatuksia herättäviä. Asiaa voi lähestyä todella monenlaisista näkökulmista.

Yhdysvaltalaisen psykologin ja filosofin William Jamesin mukaan musiikki voi vaikuttaa jokaiseen. Se rauhoittaa, elähdyttää, sävähdyttää ja sitä voi käyttää hyödyksi töissä tai leikissä. Musiikki koskettaa heitäkin, joilla on neurologisia ongelmia ja eivät välttämättä reagoi juuri muuhun. (Vertaa Sacks 2009: 15.)

Historian kulussa musiikilla on ollut merkittävä rooli. Musiikista on ollut osa elämäämme niin pitkään, että ei voida sanoa tuliko ensin laulu vai puhe. Musiikki on luultavasti saanut alkunsa luonnon äänten ja rytmien matkimisella. Musiikki on ollut merkittävässä osassa kaikissa tuntemissamme kulttuureissa. Musiikilla on ollut parantavia voimia jo varhaisimmissa teksteissä. Musiikkia käytti parantamiseen muun muassa Raamatun Daavid, Kreikan mytologiasta tuttu Orfeus ja modernin lääketieteen isä Hippokrates. Musiikki on ollut myös näyttävässä osassa meidän Kalevalaamme, Väinämöisen soittoa riensi kuuntelemaan kaikki elävistä haltijoihin. (Lehtiranta 2004: 34.) Musisoinnin perinne on syvällä historiassamme ja varmasti myös sitä kautta sisällämme.

Mielenkiintoista on pohtia, mikä rooli musiikilla on kehitykseemme. Olisimmeko näin kehittyneitä, jos meillä ei olisi ollut musiikkia? Musiikki on ollut tiiviisti osana ihmisen elämää aina varhaisista kulttuureista nykypäivään. Musiikilla saattaa olla myös merkittävä rooli ihmisen

kehittymisessä. Musiikki on saattanut edistää puheviestintää ja myös liikkeiden hienosäätöä. (Levitin 2010: 257.)

Pohtiessa mikä rooli musiikilla on menneisyydessä ollut, ei voi olla miettimättä, miten musiikki voi vaikuttaa tänä päivänä? Pystyykö se tänä päivänäkin kehittämään meitä ihmisinä ja millä tapaa? Evoluutiopsykologian pioneerit Cosmides ja Tooby uskovat musiikin auttavan lasta kehittämään kognitiivisia ja sosiaalisia toimintojaan. Musiikki tukee kielellistä kehitystä. Se on pienen lapsen aivoille leikkiä ja harjoittelua, joka auttaa lasta ymmärtämään mutkikkaampia kielellisiä rakenteita ja kehittää äänen tuottamista. (Levitin 2010: 259.) Musiikin harjoittaminen kehittää luonnollisesti musiikin perusvalmiuksia. Musiikki auttaa lapsen itsetuntemuksen kehittämisessä ja auttaa lasta toimimaan ryhmässä. (Järvinen: 169.)

Mitä sitten tapahtuu aivoissa meidän kuunnellessamme musiikkia? Musiikki lisää aivoissa dopamiinin tasoa, joka yhdistetään myönteiseen mielialaan ja kiihtymykseen. Monissa uusissa masennuslääkkeissä käytetään myös dopamiinia. Miksi musiikki sitten parantaa mielialoja? Musiikki muistuttaa joitain kielen piirteitä ja tunteita, mutta musiikki kulkeutuu syvemmälle kuin pelkkä kieli. Se kulkeutuu aivojen alkukantaisiin osiin, joissa käsitellään motivaatiota, palkintoja ja tunteita. Jokainen kuulemamme musiikkikappale jättää jälkensä aivoihimme. Saatamme tykätystä johonkin kappaleen, koska se muistuttaa meitä alitajuntaisesti jostain toisesta kappaleesta ja siihen liittyvistä muistosta. (Levitin 2010: 191-192.)

Pienikin määrä musiikinopetusta lapsena tuottaa aivoihin vahvempia ja tehokkaampia hermo-piirejä, joita musiikkia harjoittamattomilla ei ole (Levitin 2010: 194). Musiikin väitetään vaikuttavan positiivisesti moneen asiaan. Halusin tutkia asiaa hiukan syvemmin ja tutustua tutkimuksiin, joita asiasta on tehty. Mielenkiintoni kohteeksi nousi suomalainen ja saksalainen tutkimus. Lahden kokeilu tuntuu tukevan Berliinissä tehtyä tutkimusta. Tulokset ovat niin laaja-alaisia ja innostavia, että halusin tuoda ne tässä työssä esille.

Kalevi Aho kertoo Lahden kokeilusta, jossa koululaisille esiteltiin esikuvasävellyys ja josta he sitten tekivät oman versionsa. Lapset harjoittelivat niin kauan, että oppivat esityksen ulkoa, eikä esityksestä ei tehty nuotteja. Lapset esittivät sävellyksen konsertissa, jonka kaupungin-orkesteri esitti vielä alkuperäissävellyksen. Lahdessa tehdyssä kokeilussa havaittiin, että myös koskaan aikaisemmin soittaneet koululaiset hyötyivät musisoinnista. He osasivat toimimaan vakuuttavasti konsertissa ja olivat luontaisia esiintyjä. Musiikin soittaminen yhdessä vaikutti positiivisesti ryhmän kiinteyteen ja myös lasten kehitykseen. Kokeilulla oli paljon myönteisiä vaikutuksia, se kehitti lasten luovuutta, yhteistyökykyä, toisten huomioonottamista ja kuuntelemiskykyä. Koko prosessi tuotti myös mielihyvää. (Aho 1997: 160-163.)

Samankaltaisia tuloksia tuotti berliiniläisen musiikkitieteilijän Hans Günter Bastianin kuusi-vuotinen tutkimus. Tutkimuksen lähtöajatus oli, että kaikki lapset ovat musikaalisia. Tutkimuksen alussa lapset olivat kuudesta seitsemään vuotiaita. Tutkimuksessa luokalla annettiin syvennettyä musiikinopetusta. Musiikkitunteja oli kaksi viikossa, kun verrokkikouluissa tunteja oli yksi. Vertailukohteena toimi kaksi muuta berliiniläiskoulua. Verrokkikouluissa noudatettiin normaalia saksalaista opetussuunnitelmaa, kun taas tutkittavalla luokalla soitettiin soittimia yhdessä ja erikseen. (Peda.net Internet-sivut.) Kalevi Ahon kirjoituksista olen valinnut kolme eri lähdettä, joissa kerrotaan samasta tutkimuksesta.

Tulokset olivat varhaisessa vaiheessa vaikuttavia. Kolme vuotta tutkimuksen alkamisen jälkeen todettiin, että musiikkiluokka oli pärjännyt toista luokkaa paremmin useimmilla opiskelun osa-alueilla. Heillä on myös verrokkiluokkalaisia parempi itsetunto ja myös todellisuuden ja suhteellisuudentaju. Heidän käytöksensä oli myös verrokkiluokkaa kypsempää. (Aho 1997: 161-163.)

Tulokset kuuden vuoden jälkeen kertoivat, että soittamisen ja älykkyyden kehittymisellä on selkeä syy-yhteys. Selkeimmät erot lasten älykkyydessä oli kahdeksan ja kymmenen vuotiaiden kohdalla. Musisoivien lasten älykkyydosamäärä oli neljä vuotta tutkimuksen alkamisesta 111, kun taas verrokkiryhmän 105. Alun perin lähtökohta oli sama molemmilla ryhmillä. Erot älykkyydessä vähenivät kohti murrosikää. Näyttäisi siltä, että musiikki kasvattaa henkistä kypsyyttä ja sitä kautta vaikuttaa myös älykkyyteen. Ne lapset joiden älykkyydosamäärä oli tutkimuksen alussa alle keskitason, hyötyivät musisoinnista kaikkein eniten. (Grankulla musiikinstitut Internet-sivut.)

Lapset, jotka tutkimuksessa soittivat soitinta, olivat tutkimusjakson lopulla kaikilla osa-alueilla etevämpiä, kuin musiikkia harrastamattomat. Soittaminen nosti oppimis- ja suoritustumotivaatiota, lisäsi älykkyydosamäärää, keskittymiskykyä ja paransi luovuutta. Se paransi oppilaiden sosiaalisia kykyjä ja esimerkiksi vähensi koulukiusaamista. Se paransi lasten emotionaalista herkkyyttä ja emotionaalista vastaanottokykyä ja samalla vähensi lasten ahdistus- ja pelkotiloja. Kehitys oli positiivista, vaikka soitonopiskelu vaati lapsilta paljon aikaa. (Grankulla musiikinstitut Internet-sivut.)

Marja Leena Karjulan artikkeli "Soittaminen jumppaa aivojamme" kertoo, kuinka soittaminen kehittää aivotointia ja jopa aivojen massa kasvaa. Artikkelin kertoo soittamisen parantavan keskittymiskykyä ja mahdollisesti myös oppimiskykyä. Vaikutukset ovat parhaimmillaan, kun harjoittelu on aloitettu jo lapsena. (Karjula 2009: 10.)

Helsingin yliopistossa tehdyn kolmevuotisen Tuning of the brain of music -hankkeen pohjalta on tarkoitus kehittää käytännön työkaluja musiikkiterapiaan ja kielten oppimiseen. Tutkimuk-

sessä on tutkittu millä tavalla aivotoiminta muuttuu kuunnellessa musiikkia ja mitä muita fysiologisia muutoksia on havaittavissa. Tutkimuksia on tehty aiemminkin, nyt on kuitenkin mukana uusin teknologia ja tutkittavat ovat itse vaikuttaneet musiikkivalintoihin. On kuunneltu sellaista musiikkia, josta tutkittava pitää. Puheessa voi olla pelkkää faktaa, musiikki sisältää aina jonkin tunteen tai assosiaation. Musiikkia kuunnellessa aivoissa tapahtuu paljon enemmän, kuin pelkkää puhetta kuunnellessa. Musiikin tehokkuus tunnevaikutuksiltaan, näyttäisi tekevän musiikista ainutlaatuisen muiden taidelajien joukossa. (Karjula 2009: 10-11,14.)

Säännöllinen musiikin harrastaminen näkyy positiivisesti lasten kehityksessä. Musiikkia harrastavat lapset ovat tarkkaavaisempia kuin harrastamattomat. Musiikki kehittää myös kuulojärjestelmää ja motorisia taitoja. Yhteisharjoittelu lapsi joutuu seuraamaan merkkejä ja tarkkailemaan omaa soittoaan, samaan aikaan, kun muut soittavat. Musiikki poikkeaa muitten lajien keskittymisestä siinä, että soittajan pitää keskittyä valikoiduksi. Soiton aikana tulee keskittyä omaan tekemiseensä. Hyvästä keskittymistäidosta on hyötyä esimerkiksi meluisassa luokka huoneessa. (Karjula 2009: 11.)

Kielten opiskelussa musiikkia harrastaneet pystyvät erottamaan sanoja helpommin. Tällä hetkellä tutkitaan, voitaisiinko musiikilla auttaa vieraiden kielten opiskelua tai niitä joilla äidinkielen oppiminen on viivästynyt. Soittamalla aivot kehittyvät ja kasvavat samalla tavalla kuin punttisalilla lihakset kasvavat. Aivoalueita, jotka vahvistuvat musiikin avulla voi käyttää muuhunkin kuulonerottelua ja hienomotoriikkaa vaativaan toimintaan. (Karjula 2009: 11-12.) Käytännössä musiikki vaikuttaa aivoissamme laajalti, siihen liittyviä toimintoja on jokaisella tuntemallamme aivoalueella ja lähes jokaisessa hermostollisessa alajärjestelmässä (Levitin 2010:89). Niillä ammatti muusikoilla, jotka ovat alkaneet harjoittelun alle seitsemän vuotiaana, aivotoiminta on erityisen voimakasta. (Karjula 2009: 12.)

5 Okariina

Opinnäytetyön toiminnan tärkeä osa on okariinan soiton kokeileminen ryhmässä. Kerron aluksi okariinan historiasta valikoidusti, koska Suomessa soitin tunnetaan huonosti. Opinnäytetyötä varten ostin kaksi englanninkielistä kirjaa. Suomenkielistä materiaalia on aiheesta hyvin niukasti. Lisäksi etsin tietoa lukuisilta internetsivuilta. Lisävinkkejä tiedonlöytämiseen sain myös aiheesta käydyistä keskusteluista eri keskustelufoorumeissa.

Toisessa osiossa kerron itse okariinasta ja sen soittamisesta. Tätä osiota varten olen tutkinut lukuisia soiton oppaita ja nettisivustoja. Olen pyrkinyt valikoimaan lähteiksi selkeimmät ja monipuolisimmat teokset. Kaikki tämän osion lähteet ovat englanninkielisiä, koska suomenkielistä materiaalia ei ole saatavilla.

5.1 Okariinan historia

Halusin tässä osiossa kertoa lyhyesti okariinan historiasta. Historia on kuitenkin niin laaja, että keskityn siihen pintapuolisesti. En esimerkiksi käsittele aasialaisia soittimia, vaikka sieläläkin okariinoja valmistetaan ja niillä soitetaan aktiivisesti. Opinnäytetyössä käyttämäni okariinat ovat englantilaisia, joten keskityn läntiseen näkökulmaan asiasta. Koen, että okariinan historiasta kertominen auttaa arvostamaan soitinta paremmin.

Varhaisempia löydettyjä soittimia on Sloveniasta löydetty 45 000 vuotta vanha luuhuilu (Slovenia seura Internet-sivut). Huilut eivät ole olleet ensimmäisiä soittimia vaan niitä ennen on todennäköisesti ollut lyömäsoittimia. (Levitin 2010: 253). Okariina on viritetty astiahuilu. Astiahuiluja on ollut monessa muinaisessa kulttuurissa, vanhimmat löydökset ovat 12 000 vuoden takaa. Niitä ovat käyttäneet Etelä- ja Keski- Amerikassa esimerkiksi maya intiaanit, asteekit ja inkat. Intiasta ensimmäiset astiahuilut ovat löytyneet noin 5000 eKr. Eurooppaan okariina saapui 1527, kun asteekki tanssijat esiintyivät Englannin hovissa. (STL Ocarinan Internet-sivut.) Okariina saavutti suosiota sen jälkeen Euroopassa lelu soittimena (Books LLC 2010: 42).

Suomessa okariina on tunnettu Oiva Paloheimon kirjasta Tirlittan orpopyttö ihmisten ihme maassa. Runokirjassa Tirlittan soitti okariinopilliiä. (Kirjatti Internet-sivut.) Suomalaisille tutumpi muoto astiahuilusta on savikukko. Savikukossa on tyypillisesti kaksi sormiaukkoja ja ne ovat linnunmuotoisia. (Hokka Internet-sivut.) Savikukko ei kuitenkaan vastaa ominaisuuksiltaan okariinaa ja nykyokariina on paljon enemmän kuin Tirlittan kirjoissa esiintyvä pilli eikä se myöskään ole lelu.

Giuseppe Donatia pidetään nykyokariinan keksijänä. Hän kehitti okariina soittimesta, joka soitti muutamia nuotteja kokonaisvaltaisemmaksi soittimeksi. (Books LLC 2010: 42.) Nuoruudessaan Donati myi pillejä torilla ja siirtyi vähitellen kokopäiväiseksi okariina valmistajaksi. Siihen aikaan okariinat tehtiin vielä käsityönä, eikä valmis muotteja ollut vielä kehitetty. Valmiissa okariinassa näkyi kirjaimellisesti valmistajan kädenjälki. (Liggins 2003: 74.)

Mezetin veljekset levittivät okariinaa ympäri Eurooppaa. He valmistivat erilaisia soittimia ja arvostettuja nuottikirjoja okariinalle. Vuoden 1876 okariina yhtye Budrion konsertin jälkeen itävallassa aloitettiin okariinojen valmistus. Soitin saavutti suosiota vuoden 1879 Sydneyn maailman näyttelyssä ja siitä tuli merkittävä vientituote. Fiehnin tehtaalla tuotettiin okariinoja yli kuusikymmentä vuotta. (Liggins 2003: 76.)

USA:ssa Fiehnin okariinoja myytiin 1930-luvulla postimyynnissä. The Gretsch Company kehitti myöhemmin muovisen okariinan, jota myytiin ympäri maailmaa. (Liggins 2003: 82.) Toisessa

maailmansodassa USA:n joukoille jaettiin muovisia ja metallisia okariinoja (Historical folktoys). Kelloggsin muropaketeissa on ollut koottavia okariinoja. Niitä on myös jaettu Burger Kingin hampurilaispaareissa mainoslahjoina. (Liggins 2003: 84.)

Okariinaa soitettiin eri musikaaleissa ja elokuvissa. Moni aikansa tähti levytti okariina lauluja kuten esimerkiksi The Foursome, Fred Brano ja Bing Crosby. (Liggins 2003: 84.) Okariinaa soitettiin USA:ssa kouluissa 1950-luvulla. Soitin nousi suureen suosioon, vuonna 1953, kun elokuvan Stalag 17 hahmo Joye soitti okariinaa. (Historical folktoys).

Ennio Monnicore soittaa okariinaa 1966 ilmestyneessä westernissä "Hyvät, pahat ja rumat" (Historical folktoys). Elokuvan tunnussävelmä saattaa olla Suomessa yksi tunnetuimmista kappaleista, joissa okariinaa soitetaan. Valtaväestö ei kuitenkaan tunne soitinta kovinkaan hyvin. Okariinaa soittaa myös nykypäivänä Duran Duranin solisti Simon Le Bon (Historical folktoys). Okariina soolo löytyy esimerkiksi 1980-luvulla julkaistusta Sing blue silver kappaleesta. Grammyn voittaneen Tingstad ja Rumbelin -yhtyeen Nancy Rumbel on soittanut okariinaa jo kolmekymmentä vuotta (Nancy Rumbel Internet-sivut). Käytin opinnäytetyössäni juuri Nancy Rumbelin uusinta cd:tä.

Okariina nousi uuteen suosioon Nintendo 64 pelien "The Legend of Zelda: Ocarina of time" ja "Legend of Zelda: Majora's mask" kautta (Historical folktoys). Itse löysin okariinan juuri näiden pelien kautta. Peleissä okariinan rooli on toimia Linkin, joka on pelin päähenkilö, apuna erilaisissa tilanteissa. Okariinaa soittamalla pelissä Link voi muun muassa aikamatkustaa. Youtube on pullollaan erilaisia videoita, joissa ihmiset soittavat Zelda-pelistä tuttuja kappaleita.

Nykyisen englantilaisen okariinan sormijärjestelmän kehitti vuonna 1963 englantilainen John Taylor. John Taylor on opettanut muun muassa Ocarina workshopille okariinoja tekevää John Langleyä valmistamaan okariinoja. Englannissa Okariinoja on soitettu kouluissa vuodesta 1983. Okariina workshopin omistajapariskunta David ja Christa Liggins ovat kirjoittaneet yli kolmekymmentä kirjaa aiheesta. He ovat opettaneet tuhansia lapsia ja opettajia soittamaan okariinaa. (Liggins 2003: 86-87, 89.)

Okariinoja valmistetaan nykyään ympäri maailmaa. Valmistajia löytyy esimerkiksi Englannista, Italiasta, Saksasta, USA:sta ja eripuolilta Aasiaa. Suomessa löytyy yksittäisiä tekijöitä, jotka ovat lähinnä taiteilijoita. Suomessa okariinoja ei ole vielä laajalti saatavissa. Niitä voi löytää nettikirjakaupoista tai musiikkikaupoista. Suomesta on vaikea löytää hyvänlaatuisia soittimia ja suomenkielisiä soitto-oppaita ei ole saatavilla. En ole myöskään löytänyt Suomesta okariinan soitonopetusta.

5.2 Okariina soittimena

Okariinasta käytetään useita nimiä. Alkuun ajattelin käyttää englanninkielistä sanaa ocarina, koska se on itselleni tutuin. Tutkittuani asiaa ajattelin, että ehkä okariina on enemmän suomalainen sana. Soittimista käytetään myös nimeä okariino, mutta se on viittaa mielestäni enemmän italiaistyyppisiin okariinoin, joita en käytä työssäni. Ratkaisin kiistan googlettamalla suomalaisia sivuja. Okariina vaihtoehdolla löytyi enemmän linkkejä, kuin muilla nimillä ja päätin valita sen.

Toiminnassa käytettiin Ocarina workshopin okariinoja. Heidän valikoimassaan on 4-reikäinen muovinen okariina, jota on helppo soittaa. Siinä ei ole pohjareikiä, jotka voisivat olla hankalia pienille lapsille. Okariinassa on myös hyvä toiminta, jos soitat liian kovaa, ääntä ei kuulu. Isossa ryhmässä on hyvä, että ääni ei nouse kohtuuttoman korkeaksi ja vaurioita esimerkiksi korvia.

Kuva 1: Työssäni käyttämät okariinat. Kuvan kopiointioikeus kuuluu www.ocarina.co.uk:lle ja olen saanut kuvan käyttöön luvan.

Muovisella Ocarina Workshopin okariinalla voi soittaa kokonaisen oktaavin ja kolme korotettua ja alennettua nuottia. Hellävarainen puhallus tuottaa kirkkaan äänen. Okariina on altto- d okariina, mikä tarkoittaa, että okariinan alin nuotti on yksiviivainen d ja ylin nuotti on oktaavia korkeampi kaksiviivainen d. Okariinaa soitetaan neljällä sormella vasemman ja oikeankäden etu- ja keskisormella. Muilla sormilla voi tukea soitinta. Okariinaa pidetään suorassa, jos okariinaa nostaa hieman ylös voi soittaa vielä yksiviivaisen c:n. Hyvän soinnin saa puhaltamalla tuu-tavua okariinaan. (Hussey. 4-5.)

Okariina musiikki on kirjoitettu kolmella eri tavalla, kuitenkin yksittäisillä valmistajilla voi olla omia versioita. Yleisin malli on normaalit nuotit. Okariinalle on olemassa omia nuotteja, mutta muitakin nuotteja voi käyttää. Jotkut valmistajat ovat kehittäneet omat numerojärjestelmät okariinan soittoa varten. Osa numerojärjestelmistä noudattaa yleisesti käytössä olevaa merkintätapaa, mutta osalla valmistajilla on ihan omat järjestelmänsä. (Books LLC 2010: 43.)

Kolmas tapa kirjoittaa nuotit on tablatuuri, joka kuvaa okariinaa. Tummennetut kohdat kertovat, mistä kohtaa okariinaa aukot peitetään sormilla. Tablatuurista näkee päällimmäiset aukot ja tarvittaessa myös okariinan alapuolella olevat. Tablatuureista soittaminen on helppoa aloittelijallekin. Suosituimmat nuottijärjestelmät ovat John Taylorin nelisormijärjestelmä ja Giuseppe Donatin kymmensormijärjestelmä. Rytmin merkintä tablatuureissa vaihtelee. Osa kirjoittaa numeron päälle, osa jättää välejä pidempään soitettavien nuottien väliin ja osa käyttää tablatuurien lisäksi tavallisia nuotteja. (Vertaa Books LLC 2010: 43.) Tablatuurit helpottavat okariinan soittoa. Rytmin merkitseminen ei aina ole tarpeen, jos on kyseessä hyvin tunnettu melodia.

Okariinoja tehdään hyvin erilaisista materiaaleista. Suomalaiset saavat muistaa Fazerin Tutti frutti mainokset, joissa Junji Koyama soittaa hedelmistä tehtyjä okariinoja (Cisionwire internet-sivut). Okariina kirjallisuutta on saatavilla niukasti ja nettilähteetkin ovat hyvin suppeita. Seuraava perustuu omaan kokemukseeni erilaisista tällä hetkellä saatavilla olevista okariinoista. Pääasiassa nykypäivänä myynnissä olevat okariinat ovat tehty savesta, puusta, muovista ja metallista. Muovinen okariina ei soi niin kauniisti kuin keramiikasta tehty, kuitenkin lasten käytössä se on käytännöllisempi kestävyys takia. Okariinan sointiväri riippuu materiaalista, mutta myös eri valmistajien välillä on eroa laadussa. Eri okariinat soveltuvat erityyliseen musiikkiin ja osa valmistajista tekee tietyn äänisiä okariinoja.

Okariina malleja on paljon erilaisia. Yleisimmät mallit ovat Sweet potato, joka on soikean muotoinen okariina. Toinen yleinen malli on riipusmallinen okariina. Mallista on kaksi versiota Englantilainen neljäreikäinen ja Perulainen okariina. Englantilainen on yleisempi versio. Okariinoja tehdään myös monikammioisina. Niitä tehdään tupla ja tripla kammioisina, joka mahdollistaa useamman oktaavin soittamisen samalla okariinalla. Tupla okariinoja tehdään myös

niin, että molemmat okariinat soittavat samaa oktaavia, joka mahdollistaa moniäänisen soiton. (Books LLC 2010: 44.)

Okariinat voivat olla hyvin erinäköisiä. Niissä voi olla eri kuvioita ja värejä. Perusmuotoa on voitu muuttaa saavuttaakseen kauniimman ulkonäön. Moni hyvin kaunis okariina on silti täysin käyttökelpoinen soitin. Okariina voi olla kalan, linnun tai jopa mansikan muotoinen. On olemassa valmistajia, jotka ovat erikoistuneet pelkästään eläintennäköisten okariinojen tekemiseen. Osa okariinoista on kaulassa pidettäviä ja toiset on suunniteltu pöydällä pidettäviksi koriste-esineiksi.

Okariinan sointiin vaikuttaa sen koko ja muoto. Yleinen sääntö on, mitä pienempi okariina, sitä korkeampi ääni. Suurikokoisesta okariinasta tulee taas matalampi ääni. Okariinan kokoja on todella monenlaisia. Okariina voi olla yhtä suuri kuin keilapallo. Se voi olla myös maailman pienen viritetty soitin. Ero näiden kahden ääripään kesken on melkoinen. Yleisesti okariinoja on sopraano, altto, tenori ja basso versioina. Okariinan alin nuotti riippuu valmistajasta.

Okariinaa käytetään opetuksessa Englannissa. Okariinan soiton voi aloittaa kolmesta neljään vuotiaana. Vanhemmalle lapselle soittaminen on kuitenkin helpompaa. Tietenkin okariina soveltuu myös aikuisille. (Ocarina Workshop Internet-sivut.) Okariina on lapsiystävällinen soitin. Neljä reikäinen soitin on helppo hallita, jos vertaa vaikkapa nokkahuiluun, jossa on useampi reikä pidemmällä matkalla.

6 Toiminnasta yleisesti

Toimintaan osallistui päiväkotia Pääskysen esiopetusryhmän lapset. Toiminta ajoittui 11.8-3.9 väliselle ajalle, keskiviikkoina ja perjantaina. Seikkailu sisälsi kahdeksan erilaista toimintatuokiota. En halunnut valikoida ketään pois ryhmästä, kaikki ensimmäisellä kerralla paikalla olleet lapset saivat osallistua seikkailuun. Ryhmän kahdella ensimmäisellä kerralla mukana oli myös yksi koulun aloittava lapsi, joka silloin oli hoidossa päiväkodissa. Toiminnan jo alettua ryhmään tuli uusi lapsi, joka olisi päässyt vain kolmelle tunnille. Toiminta oli niin pitkä, että en voinut häntä mukaan ottaa. Hän ei olisi muutoinkaan voinut osallistua kuin keskiviikkokoisin toimintaan, sillä perjantaisin hän ei ollut paikalla. Lapsia oli paljon toiminnan aikana poissa, paikalla oli 9-14 lasta per toimintatuokio.

Toteutuksesta muodostui yhtenäinen seikkailu, jossa okariinalla oli merkittävä osa. Seikkailuun otin elementtejä Nintendon Zelda ocarina of time -pelistä. En kuitenkaan matkinut itse pelin tarinaa. Tarinassani matkataan paikasta toiseen ja kohdataan eri hahmoja, samalla kerätään ajanlaulun osia. Suuri osa tarinastani on omaa keksintöä, jopa pelissä esiintyviä hahmoja muuntelin. Halusin, että tarina palvelee musiikkihetkiä ja että se on esikouluikäisille

lapsille sopiva. Musiikin merkitystä hahmoille olen korostanut ja osa hahmoista on muotoutunut erilaiseksi kuin itse pelissä.

Halusin tehdä okariinasta jännän ja houkuttelevan soittimen. Käytin okariinaa soittamalla tarinassa pystyi esimerkiksi liikuttelemaan asioita tai sytyttämään tulta. Ajattelin, että kun tarinassa käytetään okariinaa, lapset kykenevät näkemään, että soittamisesta on myös hyötyä. Käytin lauluina lähinnä laulun osia muutamaa nuottia kerrallaan. Keksin itse osan lauluista, jotka olivat muutaman nuotin yhdistelmiä. Osan lauluista otin Zelda-pelissä käytetyistä laulujen aluista, käytin esimerkiksi kappaleen neljää ensimmäistä nuottia. Tavoitteeni toiminnalle ei ollut, että jokainen oppii soittamaan täydellisesti. Halusin, että jokainen lapsi kokee onnistumisia ja nauttii yhteisestä toiminnasta ja musiikista.

Halusin toteutuksen olevan monipuolinen ja siksi valitsin eri ohjauskerroille vaihtelevaa toimintaa. Monessa tehtävässä soitimme okariinaa. Itse tarinaa värityivät tyttäreni ja hänen kaverinsa tekemät piirustukset. Käytin myös muita soittimia kuten rytmikapuloita, ukkosrumppua, sadekeppiä, kannelta ja sammakkoraaputinta. Tarinan lomassa oli myös tanssia, musiikin kuuntelua ja laulua.

Teoria oli piilotettu itse toimintaan. Soitimme rytmejä ja mietimme laulujen rytmiä. Vaihtelimme äänen voimakkuutta ja nopeutta. Soittamista helpottaakseni harjoittelimme laulun rytmejä rytmikapuloilla ja lauloin tuu-äännettä. Kuuntelimme melodiaa, soitin joko itse mallia tai lapset saivat soittaa mallina. Lapset pääsivät myös kuuntelemaan omaa soittoaan. Okariinan osalta opettelimme kielitekniikkaa (tuu-äänne), soitinasentoa ja puhallusvoimakkuutta. Teorian oppiminen ei ollut toiminnan tavoite. Musiikki ei ole irrallinen teoriasta ja teoria voi värittää musiikkitoimintaa ja monipuolistaa sitä.

Tärkeitä arvoja olivat myös turvallisuuden tunteen luominen, osallistaminen, luovuuden tukeminen, innostaminen, kannustaminen, kunnioittaminen, kuunteleminen ja niin edelleen. Ne ovat tärkeitä arvoja missä tahansa ohjaamisessa. Lasten kanssa toimittaessa on erityisen tärkeää noudattaa lastentarhaopettajille soveltuvaa ammattietiikkaa.

Jokaisen seikkailun, paitsi ensimmäisen seikkailun, alussa kysyin, mitä lapset muistivat edellisestä kerrasta. Jokaisen seikkailun lopussa oli sama palautekeskustelu. Jokainen sai äänestää liikennevaloilla, tykkäsikö toiminnasta. Jokainen sai myös kertoa, mikä toiminnassa oli mukavaa ja minkä itse osasi hyvin.

Ryhmä on niin pieni, että pyrin puhumaan joukosta enkä yksilöistä. En tuo julki lasten tunnistettavia ominaisuuksia tai ongelmia. Pyrin puhumaan lapsesta, en esimerkiksi tytöstä tai pojasta. Asian ollessa yleisluontoinen saatan mainita sukupuolen.

Toiminnan lisäksi osallistuin myös päiväkodin vanhempainiltaan. Vanhempainillassa kerroin okariinasta ja mitä olimme tehneet lasten kanssa. En kysynyt vanhemmilta lupaa käyttää heidän kommenttejaan työssäni, joten en niihin viittaa arviointiosuudessa.

6.1 Ensimmäinen toimintatuokio

Ensimmäinen tunti jännitti hiukan. Asiaa helpotti, että ympäristö oli entuudestaan tuttu ja minulla oli hyvät kokemukset aikaisimmilta ohjauskerroilta. Erityisesti minua mietitytti iso ryhmä ja kuinka lapset suhtautuisivat tarinaan ja okariinaan. Luotin kuitenkin siihen, että olen suunnitellut hyvän ja kiinnostavan kokonaisuuden.

Aloitimme luonnollisesti esittelyllä ja kävin läpi jokaisen lapsen nimen. Ryhmässä oli paikalla neljätoista lasta. Esittelyn jälkeen leikimme leikkiä, jonka tarkoitus oli vapauttaa tunnelmaa ja tukea turvallisuuden tunteen muodostumista. Taustalla soi Nancy Rumbelin Give and take -kappale, jossa Nancy soittaa okariinaa. Musiikin pysähtyttyä kysyin merkityksettömiä kysymyksiä, kuten kerro parille, mitä soit aamupalaksi. Tarkoitus oli, että tehtävä edesauttaa kommunikaatiota muidenkin kuin kaverusten välillä. Musiikki oli mukaansa tempaavaa ja lapset eläytyivät siihen. Kuitenkin loppua kohti osalla lapsista meno oli jo niin vauhdikasta, että en ihan koko kappaletta soittanut loppuun asti.

Musiikin jälkeen jännitin, että kuinka nämä lapset rauhoittuvat. Aloitin tarinan ja esittelin sen päähenkilöt käyttämällä apuna kuvia. Kysyin myös lapsilta, mitä he kuvissa näkevät. Tarina tuntui olevan niin kiinnostava, että lapset rauhoittuivat nopeasti.

Hahmojen esittelyn jälkeen päädyimme harjoitusleirille. Siellä harjoittelimme ensimmäiset laulut. Laulut olivat alkuun vain kolmenuottisia, mikä osoittautui hyväksi valinnaksi. Kolme nuottia pitkät kappaleet tuntuivat lapsista oikeilta kappaleilta, kun taas pidemmät kappaleet olisivat olleet tässä vaiheessa vielä liian vaikeita. Soittamisen apuna käytin itse tekemiäni okariina nuotteja. Tärkeää oli kuitenkin, että kaikki lapset kokivat, että oli helppoa soittaa.

Soittamisen ohjaaminen näin isossa ryhmässä oli vaikeaa. Ryhmässä oli monta lasta, jotka osasivat heti soittaa ja toisaalta osa lapsista ei osannut edes pitää soitinta oikein päin. Lapset olivat myös erittäin kiinnostuneita soittimista ja heidän oli vaikea odottaa vuoroaan. Näin soittamisen kuuleminen vaikeutui. Huomasin, että kun keskityn yhteen lapseen, niin toiset saattoivat villiintyä. Alun perin olin ajatellut, että on ryhmän kannalta kiva kokea seikkailu yhdessä, mutta käytännössä se ei toiminut.

Soittamisen jälkeen jatkoimme tarinaa, jonka lomassa soitimme lauluja. Lapset osallistuivat muutoin ongelman ratkaisuihin esimerkiksi soittamalla laulun, nostivat kiviä ylös, joiden alta löytyi smaragdeja. Ajattelin, että ongelmat eivät saa olla liian vaikeita, haluaisin, että jokainen tajuaisi ne. Lapset osallistuivat ongelman ratkaisuihin innokkaasti. Innostus oli niin suurta, että sain muistuttaa lapsia viittaamaan, että he saisivat vastausvuoron.

Yritin koko ajan olla tasapuolinen ja jokainen lapsi sai esimerkiksi soittaa vuorollaan. Pyrin myös antamaan vastausvuoroja eri lapsille. Kuitenkin se oli haastavaa. Jossain vaiheessa joku lapsista sanoi, että hän ei ole vielä saanut vastata. Kysymyksiä ja ongelmia ei kuitenkaan ollut niin montaa, että jokainen olisi saanut yhden oman ongelman. Päätin, että jatkossa yritän muistaa, ketkä ovat saaneet vastata ja ketkä eivät.

Lopussa olevassa palautekierroksessa jokaisella oli oma puheenvuoronsa. Näin isossa ryhmässä myös puheenvuorot olivat liian pitkiä, niin että tuoreet esikouluoppilaat eivät jaksaneet toistensa vastauksiin keskittyä. Ajattelin, että myös palautekierros on pienemmässä ryhmässä toimivampi.

Tuntemukseni esityksen jälkeen oli ristiriitainen. Tunsin onnistuneeni monessa asiassa, mutta olisin halunnut soiton sujuvan helpommin. Soitto-osuus oli raskas. Pyrin kehumaan ja kannustamaan kaikkia, mutta olisin halunnut antaa yksittäisille lapsille enemmän huomiota ja aikaa. Keskustelin henkilökunnan kanssa ja päädyimme jakamaan ryhmän kahteen osaan.

Päätin myös muuttaa tulevaa suunnitelmaa ja lyhentää kaikkia tulevia lauluja. Ajattelin, että ei ole tärkeää, että kahdeksassa kerrassa kaikki lapset oppivat soittamaan. Pääasia on, että he kokevat onnistuneensa ja nauttivat musiikista. Päätin myös pohtia kuinka voin itse selkeyttää opetustapaani ja edesauttaa oppimista. Keskustelin myös päiväkodin johtajan kanssa ja kerroin hänelle lasten innostuksesta soitinta kohtaan. Hän ehdotti, että sopisimme lasten kanssa, että kun kuuntelee toiminnan ajan saa lopussa soittaa vapaasti okariinaa.

6.2 Toinen toimintatuokio

Lapsia oli toisella kerralla yksitoista paikalla. Jaoimme ryhmän kahtia numerojaolla. Itseäni jännitti kykeninkö selkeyttämään opetustani ja oppivatko lapset pienissä ryhmissä paremmin. Kysyin lapsilta, haluavatko he istua lattialla vai tuoleilla. Kaikki halusivat istua lattialla. Tuntui, että oli mukavampaa olla kaikki pienessä piirissä lattialla.

Muistelimme heti alkuun, mitä viime kerralla teimme. Lapset muistivat heti viime kerran alkuleikin. Okariinan soitto muistettiin. Kyselemällä muistui myös soitettut laulut. Kyselin myös,

että muistettiin mihin jäimme. Tarina muistui mieleen ja siitä muistettiin myös pieniä yksityiskohtia.

Toiminta pienessä ryhmässä oli sekä oppimisen että ohjaamisen kannalta paljon parempaa kuin isossa ryhmässä. Oli huomattavasti helpompi kiinnittää huomiota yksittäiseen lapseen ja auttaa. Lapset myös oppivat nopeammin. Huomasin, että toinen ryhmä oppi nopeammin kuin toinen.

Olin tehnyt pieniä muutoksia opettamiseeni. Huomasin, että pienille lapsille on tärkeää oppia niin sanottu kielitekniikka. Se tarkoittaa sitä, että soittaessa sanotaan tuu-äänne. Näin puhallukset muodostuvat sopivan kokoisiksi ja äänetkin kuuluvat kirkkaammin. Mietimme myös uudestaan itse puhaltamista ja kuinka tärkeää on, että ei puhalla liian kovaa.

Suunnitelmassa oli aikaisemmin pelkkä rytmiosuus. Muutin sitä sillä tavalla, että mietimme oppiemiimme laulujen rytmiä. Samalla toistimme tuu-tavua rytmissä. Tämä rytmiharjoitus helpotti hiukan ryhmässä soittamista varsinkin toisessa ryhmässä.

Pienessä ryhmässä myös soittamisen apuna käyttämäni nuotit toimivat paremmin. Keksin ohjatessa, että pyydän lapsia järjestämään nuotit laulujen kohdalla oikeaan järjestykseen. Kaikki halusivat innokkaasti järjestellä nuotteja. Osa meni väärinpäin, mutta aina löytyi, joku lapsi, joka halusi auttaa. Oli mukava huomata, että osaamattomuus ei haitannut vaan samat lapset halusivat järjestää nuotit myös uudelleen. Huomasin, että nuotteihin alettiin kiinnittää enemmän huomiota ja kun tuli uusi laulu ja nuotti, se osattiin lukea.

Tarinassa olevaa myrskyosuutta elävöitin niin, että lapset saivat soittaa sadekeppejä ja ukkosrumpua. Minulla oli neljä sadekeppiä ja yksi ukkosrumpu. Vuorottelimme lasten välillä, jokainen sai soittaa kumpaakin soitinta. Huomasin, että osa lapsista eläytyi tehtävään. He näyttivät kaikki nauttivan soittimista.

Tarinassa ostettiin hevonen ja osana kauppa toimi lasten keksimä laulu. Laulun piti olla eläinaiheinen. Molemmat ryhmät halusivat laulaa Ihahaa -laulun. Hevoslaulu sopikin hyvin itse tarinaan. Huomasin, että osa lapsista ei meinannut uskaltaa laulaa. Heitä rohkaisin hymyilemällä, kun lauloin. Lopulta hekin lauloivat ja yksi lapsi jopa hymyili takaisin.

Matkalla edelleen ratkaistiin tarinassa ilmestyviä ongelmia. Kysyin myös muita tarinaan liittyviä kysymyksiä. Halusin, että lapset ovat mahdollisimman paljon osallisia tarinassa. Kiinnitin myös enemmän huomiota lapseen, joka oli viime kerralla äänestänyt punaista valoa. Minusta tuntui, että hän oli hyvin epävarma ja rohkaisin häntä enemmän elein ja kannustamalla. Huomasin, kun hän alkoi vapautua. Tällä ohjauksella sain kaikilta vihreän valon.

Toiminta tuntui todella hyvältä. Vielä on asioita, joita pitää hioa. Tuntuu siltä, että jokainen soitti paremmin. Yhdessä soitto on kuitenkin vielä hankalaa. Otimme tunnilla uuden laulun. Se oli helpompi oppia kuin kaksi ensimmäistä. Ryhmien kohdalla oli eroa. Minusta tuntui, että toisella kerralla itse osasin olla selkeämpi. Osaltaan myös toisessa ryhmässä oli enemmän niitä lapsia, jotka olivat taidokkaampia ensimmäisellä kerralla. Jako oli sattumaa, sillä emme valikoineet ryhmää osaamisen perusteella. Eroista huolimatta ohjaaminen molemmissa ryhmissä oli todella miellyttävää ja innostavaa.

Erityistä onnistumisen tunnetta tunsin palautteen lisäksi siitä, että oppilaat, jotka eivät ensimmäisellä kerralla osanneet onnistuivat. He itsekkin innostuivat ja eivät meinanneet malttia odottaa vuorokaan, koska tiesivät osaavansa. Pienessä ryhmässä lapset joilla oli keskittymisvaikeuksia, pärjäsivät huomattavasti paremmin. Huomasin, että soittimesta pitivät sekä tytöt että pojat. Eräs ryhmän vilkkaista pojista oikeastaan rauhoittui, mitä pidempään soitimme. Hän osasikin oikein hyvin ja kannustin häntä runsaasti.

Kannustamisessa tulisi huomioida kaikki lapset. Jotkut myös tuntuvat tarvitsevan kannustusta enemmän kuin toiset. Jälkikäteen päätin kiinnittää asiaan huomiota vielä enemmän seuraavalla kerralla.

Kahden ryhmän ohjaaminen peräjälkeen on raskasta. Halusin pitää molemmissa ryhmissä saman innostustason ja onnistuin mielestäni siinä. Ajattelin, että työelämässä pitää pystyä nopeasti vaihtamaan ryhmää. Olen aikaisemmin työskennellyt myyjänä ja se helpottaa huomattavasti asennoitumista. Jaksan olla innostava. Huomasin raskaudesta huolimatta nauttivani onnistumisista ja lasten ilosta. Pitkän aikaa ohjauksen jälkeen tuntui todella hyvälle. Pidän ohjaamisesta ja musiikki on itselleni tärkeää. Tämä kerta vahvisti uskoa itseeni.

6.3 Kolmas toimintatuokio

Ryhmä jaettiin kahtia. Sovimme, että lastenhoitaja tekee jaon, koska tuntee lapset paremmin. Lapsia oli myös tällä kertaa poissa ja molempiin ryhmiin osallistui siksi viisi lasta. Ryhmään tuli uusi lapsi kesken toiminnan. Hän ei ole paikalla perjantaisin, jolloin on toinen okariina seikkailutuokio. Keskustelin asiasta henkilökunnan ja ohjaavan opettajani kanssa ja päädyimme jättämään lapsen pois seikkailusta. Lapsi leikkii sillä aikaa muitten lasten kanssa, sillä ryhmä on jaettu kahtia. Tuntui kurjalta, kun lasta ei voinut ottaa mukaan, mutta hän ei olisi päässyt sisään tarinaan eikä lauluihin.

Alussa kyselin, mitä edelliseltä kerralta muistettiin. Ensimmäiseksi lapset muistivat laulut, joita soitimme viime kerralla. Muutama lapsi yllätti minut soittamalla heti laulut ulkoa. Osa

muisteli tarinassa esiintynyttä luolaa, jotkut muistivat, mihin kohtaan tarinassa jäimme. Lapset kuvasivat tarinan eri kohtia ja myös hevonen ja sen ostaminen muistettiin. Hahmojen nimet olivat painautuneet mieliin.

Tarinan alkuvaiheessa oli harjoitusleiri, jolloin kertasimme jo opittua. Osaamisessa oli eroa sekä ryhmien että yksittäisten lasten välillä. Osa lapsista osasi jo laulut ulkoa, kun osa oli epävarmoja. Toiset osasivat laulut, mutta keskittymiskyvyn puuttuessa ne saattoivat unohtua. Ryhmässä oli myös muutama epävarma lapsi. He saattoivat aluksi asettaa sormet oikeille paikoille, mutta sitten korjata ne väärille paikoille. He eivät luottaneet osaamiseensa.

Tarinassa keräämme nuotti kerrallaan laulua, jonka nimi on "Ajan laulu". Laulu on peräisin Zelda-pelistä ja sen alkuperäinen nimi on "Song of time". Laulu oli lapsille motorisesti vaikea. Soitimme laulusta vasta kaksi ensimmäistä nuottia. Ainoastaan muutama lapsi osasi sen heti. Monella oli vaikeuksia. Ajan puutteen vuoksi en kuitenkaan vaihtanut laulua. Ensimmäisen ohjaus kerran jälkeen olin kuitenkin jo lyhentänyt laulua. Minusta tuntui, että laulu tulee olemaan haasteellinen, ja mietin, oppivatko lapset sitä soittamaan. Ajattelin kuitenkin niin, että laulun kautta lapset oppisivat ainakin uusia nuotteja. Tärkeää oli, että he itse kokisivat laulun mukavaksi, vaikka eivät osaisikaan sitä soittaa. Kokeilemalla oppii, mitkä nuotit ja nuottien vaihdot ovat lapsille vaikeampia.

Tarinan lomassa oli tällä kertaa myös tanssia. Tanssimme peilitanssin Nancy Rumbelin Zelda's dance - kappaleen tahdissa. Molemmissa ryhmissä ainakin muutama poika vastusti alkuun tanssimista. Oli suunnattoman hauska huomata, kun pojat tajusivat, että tanssitaan niin, että toiset matkivat toisia eli peilaten. Samat pojat jotka eivät halunneet aluksi tanssia, olivat todella innokkaita tanssimaan. Palautteessa muutama näistä pojista sanoi pitäneensä eniten juuri tanssiosuudesta.

Tanssin aikana vilkkaimmille piti muistuttaa, että tanssitaan musiikin tahtiin, joka oli rauhallista. Vaihdoin aina vetäjää, jos meno alkoi olla liian vauhdikasta. Vaihdoin myös pareja, joka sujui yllättävän hyvin ja myös rauhoitti tanssia. Pientä nurinaa kuului parinvaihdon aikana, mutta se meni nopeasti ohi. Lapsia ei haitannut se, että pariaksi saattoi tulla eri toista sukupuolta oleva lapsi. Yhdessä tanssimisesta nautittiin.

Ryhmät erosivat toisistaan niin, että toinen ryhmistä oli todella levoton. Keskustelin asiasta jälkikäteen henkilökunnan kanssa. Sain tukea asiaan, heillä oli sama kuva tilanteesta. Sovimme, että saan tietyissä ongelmissa apua henkilökunnalta.

6.4 Neljäs toimintatuokio

Jaoimme lapset kahteen ryhmään. Viime kerralla ryhmät olivat levottomia ja otimme asian huomioon tässä jaossa. Jaoimme ryhmät niin, että toiseen ryhmään tuli vilkkaampia lapsia kuin toiseen. Vilkaampaan lapsiryhmään lastenhoitaja osallistui ja sovimme, että hän osallistuu myös rauhoittamiseen. Toisen lapsiryhmän ohjasin yksin. Toisessa ryhmässä oli myös vilkkaampia lapsia, mutta pyrimme jaossa siihen, että ryhmä ei olisi niin haasteellinen kuin ryhmä, jossa sain apua.

Alussa muistelimme jälleen, mitä oli jäänyt edeltävältä kerralta mieleen. Ryhmässä oli mukana myös lapsi, joka ei ollut paikalla edellisellä kerralla. Hän pääsi muistelun kautta mukaan tarinaan. Lapset eivät muistaneet kovin selkeästi edellistä kertaa. Laulut muistettiin ja tanssi osuus. Tarina oli unohduksissa ja tuli mieleen vasta avustuksella. Muistamattomuuden takia kertasin hieman tarinaa, luin ääneen kaikki vihjeet paikoista, joista kerättävän laulun osat löytyisivät.

Seikkailu jatkui tuttuun tapaan ja alkupuoliskolla oli aika pitää harjoitusleiri. Harjoittelimme jo opittuja lauluja. Edellisen kerran levottomuutta pohtiessani päädyin vähentämään yksin soittoa, näin ei tulisi lapsille pitkiä odotusaikoja. Edeltävillä kerroilla oli jo paljon osallistamista, mutta halusin lisätä sitä vielä. Annoin lasten toimia mallisoittajina ja järjestellä nuotteja. Lapset saivat päättää, mitä lauluja halusivat harjoitella. Molemmissa ryhmissä haluttiin soittaa kaikki laulut.

Soiton aikana tarkkailin ryhmää ja korjailin tarpeentullen soittoa. En halunnut korjata koko ajan saman lapsen soittoa. Moni halusi soittaa mallina ja vaikka soitto ei mennyt ihan oikein, annoin aina positiivista palautetta. Kerroin, että osasit melkein oikein tai soitit hyvin, mutta nuotit menivät väärinpäin.

Huomasin, että tällä kerralla pystyin keskittymään enemmän lasten taitoihin. Onnistuin kehumään ja ottamaan malliksi lapsia, joita en ole aiemmin ottanut. Etsin heikoimmin osaavilta lapsilta asioita, joissa he voisivat olla mallina. Yksi lapsi esimerkiksi osasi hyvin soiton aloitusasennon ja pyysin kaikkia ottamaan mallia hänestä. Huomasin, että tällaisten malliesimerkkien etsiminen hieman taitamattomista lapsista on todella kannustavaa. Lapset olivat todella onnellisia, kun heidän osaamisensa huomattiin.

Tällä kertaa opimme uuden laulun. Moni oppi laulun yllättävän nopeasti ja yksi lapsi soitti sen suoraan nuoteista oikein. Osalla lapsista oli edelleen vaikeuksia ja he olisivat tarvinneet enemmän tukea. Pyrin tarkkailemaan heitä yhteissoiton aikana. Heidän kohdallaan halusin antaa enemmän positiivista palautetta, kuin korjata jatkuvasti tehtyjä virheitä. Osa lapsista osasi hyvin, mutta kun he eivät jaksaneet keskittyä pitkään. Keskittymiskyvyn katoamisen jälkeen he eivät enää myöskään osanneet tai halunneet osata. Muutama lapsi oli epävarma ja

se vaikutti soittoon. Edellisen kerran tapaan he saattoivat myös korjata väärin, koska eivät uskoneet itseensä.

Saimme tällä kertaa yhden uuden nuotin kerättävään lauluun. Laulu oli todella vaikea. Yksi lapsi kuitenkin osasi sen heti. Lapsista muutama osasi soittaa laulun harjoittelun jälkeen. Monella oli vaikeuksia laulun kanssa, mutta silti laulusta pidettiin. Lisäelementtinä laulussa on pieni tauko nuottien välissä. Taidokkaimmat lapset nauttivat rytmin muutoksesta.

Soitimme taas rytmikapuloilla tarinaan yhdistettynä uuden laulun rytmin. Rytmia opetellessa painotin sitä, että on tärkeä osata lopettaa. Monesti yhdessä soitettaessa lapset jatkavat soittamista. Moni ei malta olla soittamatta ja ei siksi lopeta soittoa ajoissa. Osa taas ei oikeastaan tiedä kuinka laulun melodia kulkee ja soittavat vain jotain. Ennen toimintaa mietin tuleeko liikaa toistoa, että soitamme taas laulujen rytmiä. Käytännössä lapset kuitenkin tykkäsivät vaihtelusta, rytmin soitto oli mukavaa.

Kuvat olivat jälleen kerran todella mielenkiintoisia lapsista, niitä jopa toivottiin lisää. Lapset tutkivat niitä innoissaan ja kaikki halusivat kertoa, mitä niissä näkivät. Ne tuovat tarinan selkeästi eloon. Tämän kerran hurjempi Goroni-hahmo oli poikien mieleen. Innokkuus ilmeni pohdinnalla, mitä kaikkea hahmo voisi tehdä.

Tällä kertaa matkimme tarinan hahmoja tanssimalla. Ensin oltiin vahvoja, mutta painavia. Sitten vanhuksia ja nuoria ja ihan vauvoja. Päädyimme lopulta takaisin vahvoiksi goroneiksi. Alun perin olin ajatellut, että vain matkimme hahmoja. Tanssittaessa hetken aikaa huomasin, että lapset alkoivat riehua. Päätin tanssittaessa vaihtaa hahmojen ikää. Vaihtamalla ikää lapset pysyivät paremmin rauhallisina ja muistivat itse tehtävän. Pojat suorastaan nauttivat tanssista. He eivät viime kerran tapaan nurisseet, kun kerroin, että tanssisimme. Toisessa ryhmässä pojat olisivat halunneet vielä ohjauksen jälkeen tanssia tanssin uudelleen. Aikapulan vuoksi emme sitä voineet tehdä.

Ryhmäjako oli onnistunut. Ensimmäistä ryhmää en olisi pystynyt hallitsemaan yksin, sillä musiikin ohjaus vaatii huomion keskittämistä välillä yksilöihin koko ryhmän sijaan. Jotkut lapset vaativat jatkuvaa silmälläpitoa ja se on musiikin ohjauksessa haastavaa. Toinen ryhmä toimi hyvin, vaikka siellä en apua saanutkaan. Lapset selkeästi hyötyivät jaosta. Molemmissa ryhmässä toimintatuokio oli rauhallisempi.

Koin tällä kerralla todella monta onnistumista. Jaksoin olla innostunut molempien ryhmien toiminnan ajan. Lisäsin osallistamista ja vähensin yksin soittoa. Se lisäsi ryhmän hallintaa, mutta ei edistänyt soittamisen oppimista. Osa lapsista tarvitsisi enemmän ohjausta. Koin kuitenkin ryhmän kokonaisuudessaan nauttivat rauhallisuudesta enemmän kuin teknisestä osaamisesta.

Yritän kuitenkin ratkoa ohjausten edistyessä, mikä olisi paras tapa opettaa, ettei itse oppiminen tai ryhmän rauhallisuus kärsisi.

6.5 Viides toimintatuokio

Lastenhoitaja näytti lasten tekemiä okariinapiirustuksia. He olivat piirtäneet sen okariinan, jolla olivat viime kerralla soittaneet. Okariinat piirrettiin muistista ilman oikeaa mallia. Piirustukset olivat hienoja. Kaikki olivat piirtäneet okariinaan nauhat ja osalla oli myös okariinassa oikean kokoiset reiät. Muutama lapsi oli osannut piirtää erityisen tarkasti okariinan. Piirustuksia oli mukava katsella, kun tunsin ne lapset, jotka niitä olivat tehneet.

Paikalla oli alkujaan yksitoista lasta, mutta yksi lapsi tuli lisäksi jälkimmäiseen ryhmään kesken toiminnan. Jaoin lapset tälläkin kertaa eritavalla. Valikoimme toiseen ryhmään vilkkaampia lapsia, missä lastenhoitaja oli avustamassa. Molempiin ryhmiin riitti silti myös vilkkaampia lapsia.

Lapset ovat alkaneet pyytää heti alkuun tietyn väristä okariinaa. Päiväkodissa käyttämiäni okariinoja on kuutta väriä: vihreitä, punaisia, sinisiä, keltaisia, liiloja ja oransseja. On aika vaikea antaa lapsille aina se heidän haluamansa väri. Pojat pyytävät yleensä vihreää okariinaa. Vihreitä okariinoja yritetään myös varata etukäteen. Mikäli asiasta syntyy riehuntaa, annan halutuimman värin rauhallisimmalle lapselle. Pysin myös ohjauksessa tukemaan rauhallisuutta sillä, että huutaja ei pääse vastaamaan. Lapset ovat kuitenkin esikouluikäisiä ja heidän on hyvä oppia viittaamaan ja odottamaan vuoroaan.

Aloitimme jälleen kerran muistelemalla, mitä viime kerralla tapahtui. Lapset muistivat aika nopeasti Goronit. Muita mieleen muistuvia asioita oli Goroneiden tanssi. Kysyin, muistivatko he lauluja ja uusi laulu ja ajan laulun uusi osa muistui mieleen. Pojat olivat vielä kovin innoissaan edeltävästä kerrasta. Muutama lapsi oli viime kerralla poissa ja yksi lapsista harmitteli, että oli ollut kipeä. Kerroin, että kannattaa kuunnella, niin pääsee tarinaan mukaan. Huomasin, että jo päiväkotiin tullessa, moni lapsi innostui ja muutama kysyi, että soitetaanko me okariinoilla.

Jatkoin tarinasta ja päädyimme tällä kertaa aavikolle. Tarinassa käytimme lauluja kutsumaan hevosta ja sytyttämään nuotiota. Saimme kerättävään lauluun yhden nuotin lisää. Tällä kertaa emme oppineet uutta nuottia tai laulua. Muutama lapsi olisi halunnut oppia uuden nuotin. Soitamme kerättävän laulun kohdalla aina ensin vanhan version, ennen kuin uusi nuotti tulee. Näin tulee kerrattua vanhaa ja lapset alkavat oppia laulua.

Harjoitusleirillä annoin lasten valita muutaman laulun, jonka halusivat soittaa. Lapset saivat toimia mallina. Toinen ryhmä sai valita halusivatko soittaa myös erikseen. Lapset halusivat soittaa erikseen. Toinen ryhmä oli suurempi ja vilkkaampi ja siellä soitimme ainoastaan mallista ja yhdessä. Lapset ovat vielä niin pieniä, että heidän on hyvin vaikea odottaa vuoroaan. Vilkkammissa ryhmässä vuoron jatkuva odottelu johtaa häirintään ja lapset soittelevat muiden päälle. Rauhattomassa ryhmässä lapsien on vaikea keskittyä soittamaan, minkä vuoksi jouduin vähentämään yksinsoittoa.

Lapset saivat edelleen järjestää nuotit ja siitä kilpaillaan kovasti. Oikeastaan suurin osa lapsista kilpailee siitä, että saa tehdä jonkun osan toiminnasta. Mallia haluaa soittaa usein vain taidokkaimmat lapset. Joskus myös hiukan epävarmempi soittaja haluaa soittaa mallina, yrittän aina antaa siihen mahdollisuuden heidän kohdallaan. Ohjauksen aikana pitää huomioida monta asiaa ja silti haluaisi tukea kaikkia lapsia.

Toisessa ryhmässä oli vähemmän halukkuutta mallia soittamaan, kuin toisessa. Halukkuus tarttui vasta toiminnan loppupuolella, kun lapset huomasivat, että ei kaikki muutkaan osaa. Pyrin kannustamaan heikommin osaavia ja uskon, että se saa heidät yrittämään enemmän. Olen alkanut miettiä, että tiettyjä lapsia pitäisi opettaa joskus ihan yksin. He hyötyisivät siitä, että voisivat opetella soittamaan ihan omaan tahtiinsa.

Viime kerralla opittu laulu oli hyvin suosittu ja moni oppi sen nopeasti. Tuli-laulu on sellainen, jonka jokainen osaa ainakin pienellä muistutuksella, moni osaa sen jo ulkoa. Kerättävä laulu on kaikista vaikein, koko ryhmässä on noin neljä lasta, jotka sen osaavat jotenkuten soittaa. Suurin osa ei kuitenkaan osaa sitä soittaa. Yksi lapsi pyysi, että soittaisimme sen todella hitaasti ja teimme niin. Laulu on normaalisti hidastempoinen, mutta todella matelevaa vauhtiakin soitettuna se oli edelleen haasteellinen. Tempon vaihtelu soitettaessa oli lapsista mukavaa. Lapset hyötyivät hitaasta soitosta ja aion jatkossa myös soittaa lauluja erittäin hitaasti.

Toimintatuokioon sisältyi tällä kertaa kuuntelu osio. Makasimme lattialla silmät kiinni ja kuuntelimme aavikon ääniä. Taustalla soi Nancy Rumbelin "Night Tribe" kappale. Kuuntelun jälkeen lapset saivat kertoa, mitä kuulivat. Toinen ryhmä oli sitä mieltä, että he kuulivat aavikkokaupungin ääniä ja siellä oli juhlat. Toinen ryhmä kertoi aluksi vain soittimista, joita kuulivat. Molempia ryhmiä autoin kysymällä, millaista aavikolla on ja millaisia eläimiä siellä asustaa? Lapset sekoittivat savannin ja aavikon eläimet.

Musiikin avulla voi selkeästi opetella monia muita asioita lapsia kiinnostavalla tavalla. Kuuntelu osio oli samalla opettavainen ja osa lapsista sai toimia asiantuntijoina. Lapset kertoivat kameleista ja että aavikolla on kuuma. Keskustelua syntyi runsaasti ja kaikki olivat halukkaita

kertomaan mielipiteitään. Toiminnassa on tullut esiin, että lapsilla on erilaisia vahvuuksia. Toiminnan rakenne olisi hyvä olla sellainen, jossa löytyy jokaiselle osio, jossa hän kokee olevansa vahvoilla.

Pelasimme Laululaukku-peliä. Tein kuvakorteista jonon. Pelasimme peliä samalla tavalla kuin lautapeliä. Nopan osoittamalla kohdalla lauloimme laulun, jonka keksimme kuvasta. Valikoin kuvat etukäteen niin, että ainakin itse tiesin jonkun laulunpätkän kuvasta. Lapset keksivät yhtä kuvaa lukuun ottamatta kaikille kuville laulut. Laulu peli oli suosittu ja sitä olisi haluttu pelata uudestaan. Lapset lauloivat innoissaan. Osa lapsista, jotka eivät pärjää niin hyvin soittamisessa, osasi laulut hyvin. Laulu peli oli selkeästi mukavaa vaihtelua toimintaan.

Toiminnassa oli myös tehtävä, jossa piti arvata laulu. Vihje oli helppo ja lapset keksivät laulun heti. Kaikki lauloivat laulun innoissaan. Lapsia ei tunnu haittaavan helpot vihjeet. He ovat innoissaan, kun keksivät ratkaisun ja haluavat osallistua ratkaisemiseen.

Tällä kertaa osallistamista ei ollut niin paljon kuin viimeksi, johtuen tarinan rakenteesta. Tuntuu silti siltä, että ryhmät keskittyvät paremmin ja jaksavat paremmin toiminnan keston. Kuitenkin yleensä loppupuoliskolla osalla lapsilla on jaksamisvaikeuksia. Lastenhoitajan läsnäolo selkeästi auttaa vilkkaampaan ryhmään. Tarina, soittaminen ja soittamisen tarkkailu vaatii tarkkaavaisuutta. On erittäin haastavaa samalla pitää huolta ryhmän rauhallisuudesta. Muutama lapsi ryhmässä vaatisi jatkuvan huomion.

Jokaisen kerran jälkeen lapset saavat soittaa itsekseen. Toisessa ryhmässä innostuttiin hiukan liian äänekkäiksi ja siksi päätin, että lapset saivat soittaa ihan miten vain, mutta minä näytin kädellä kuinka kovaa. Käden ollessa matalalla soitettiin hiljaa ja käden ollessa ylhäällä soitettiin kovempaa. Lapset seurasivat kättä innoissaan ja olivat todella tarkkaavaisia.

Vaikka iloitsen suunnattomasti siitä, että joku osaa soittaa kaikki laulut, olen myös todella iloinen niistä monista onnistumisista, joita saan todistaa. Lapsista näkee sen, kun he onnistuvat ja nauttivat todella siitä.

6.6 Kuudes toimintatuokio

Lapsia oli paikalla tällä kertaa kolmetoista. Lastenhoitaja jakoi ryhmän jälleen. Ryhmät eivät ole kertaakaan olleet täysin samanlaisia. Lapsia on ollut poissa ryhmistä ja välillä valinnat ovat erilaisia. Jaolla on tarkoitus tukea rauhallista toimintaa. Se ryhmä, jota ohjaan yksin oli rauhallisempi ja vilkkaammat lapset oli sijoitettu toiseen ryhmään. Molemmissa ryhmissä on kuitenkin aina mukana haastetta. Mukana ensimmäistä ryhmää seuraamassa oli opettajani ja opinnäytetyön ohjaajani Anne Eskelinen.

Tämän kerran ohjauksesta jouduin supistamaan harjoitusleirin pois, kun huomasin suunnitelleeni hieman liian pitkän toimintatuokion. Päätin, että tällä kerrallakaan ei ole yksin soittoa, johtuen toiminnan sisällöstä, joka oli muutenkin laaja. Tavoitteena oli, että toiminta olisi rauhallinen ja kaikki jaksaisivat. Tarinan osuus oli pisin tähän mennessä, jälkikäteen ajateltuna olisin sitä voinut hiukan lyhentää. Halusin kuitenkin pitää tarinassa samaa tunnelmaa yllä ja kuvailin myös matkustamista paikasta toiseen.

Aloitimme kertaamalla, mitä muistettiin viime kerralta. Lapset muistivat rosvopäällikön ja, että saimme osan ajanlaulusta. Osa muisteli vielä edeltävän kerran goroneita ja goroni tanssia. Laululaukku -peli oli muistissa koko ohjauksen ajan, sillä sitä toivottiin monta kertaa uudestaan. Yksi lapsi oli kovasti harmissaan, kun sitä ei ollut mukana. Itse mietin voisiko peliä vielä sisällyttää loppuohjelmaan. Mielenkiintoista on, että ryhmässä on yleensä, joku tietty lapsi, joka muistaa, mitä on tehty aiemmin.

Jälleen kerran tarinaan tuli uusi heimo, joiden luona vierailimme vesimaassa. Uuden hahmon kuva oli lapsista jälleen mielenkiintoinen. Lapset haluavat kerta toisensa jälkeen kommentoida kuvista hyvinkin yksinkertaisia asioita. Heille on tärkeää osata ja tässä tehtävässä osaa jokainen. Kuvat tuovat tarinaan eloa ja niiden kommentointi tuo toivottavaa osallistamista.

Soitimme tällä kertaa ainoastaan Eponan laulun ja kerättävän laulun, johon tuli yksi nuotti lisää. Ajan laulu on haastava, mutta sen osaamisessa on tapahtunut runsaasti kehitystä. Nyt moni lapsista osaa sen suhteellisen hyvin ja moni osaa ainakin alkua. Soiton osaamisessa on tapahtunut selkeää kehitystä. Jokaisella kerralla oikeastaan olen yllätynyt kehityksestä. Mielestäni on mielenkiintoista, että lapset kehittyvät, vaikka he eivät pääse soittamaan, kuin ohjatuilla tunneilla.

Jokainen lapsi sai tällä kerralla säveltää oman laulun. Laulua varten tein valmiin nuottipohjan piirtämällä. Nuottipohjaan väritettiin ne reiät, joita painettiin soitettaessa. Nuotteja oli valmiilla pohjalla yhdeksän ja lapset saivat päättää, miten pitkän laulun halusivat tehdä. Kerroin etukäteen, että laulut soitetaan yhdessä ja että kannattaa valita sellainen laulu, jonka osaa soittaa. Kehoitin useamman kerran koittamaan, minkä nuotin haluaa kirjoittaa ensin soittamalla.

Moni väritti ensin ne kohdat, jotka halusivat ja katsoi sitten, mitä tuli. Kehoitin välissäkin kokeilemaan soittamista, mutta silti moni jatkoi työskentelyä värittämällä satunnaisia aukkoja. Muutama lapsi mietti oikeasti, mitä nuotteja laittoi ja oikeasti sävelsi. Oli mukava huomata, että jotkut oikeasti pohtivat, mikä kuulostaa hyvälle. Nämä lapset kokeilivat soittaa useamman kerran ennen kuin värittivät kohdat. Yksi lapsi halusi tehdä samantyyllisen kolmen

nuotin toiston, kuin Eponan laulussa oli. Parille lapselle jouduin opastamaan, kuinka nuotit väritetään. He olisivat värittäneet itse okariinan. Moni halusi värittää värilliseksi myös okariinan osuuden eikä pelkkiä reikiä.

Säveltäminen vei paljon aikaa, kuitenkin se oli lapsille mieluisaa. Uskon, että jos säveltämistä tehdään useammin, lapset tajuavat paremmin, mitä kuuluu tehdä. Haluan ehdottomasti jatkaa lasten kanssa säveltämistä.

Soittaessa omaa sävellystään huomasin, miten lapset osasivat lukea nuotteja. Muutama soitti vain jotain sinne päin ja muutama ihan mitä sattui. Joillakin nuotit olivat kääntyneet osittain väärinpäin, mutta he soittivat systemaattisesti samalla tavalla väärin. Osa soitti nopeasti ja toiset hitaammin. Muutamalla lapsella oli selkeää ajatusta laulun rytmistä. Joistain lapsista huomasin, kuinka ylpeitä he olivat omasta tuotoksesta. Osa lapsista halusi olla selkeästi oma-peräisiä ja teokset olivatkin eripituisia ja hyvin erilaisia. Yksi lapsi meni jopa pöydän alle tekemään sävellystä, saadakseen mieltä rauhassa. En huomannut, että kukaan olisi matkinut toisen sävellystä, mutta toisessa ryhmässä innostuttiin värittämään reikien lisäksi myös koko okariinan kuvaa.

Omat sävellykset saivat aikaan tarinassa sen, että sammakkojumala kurnutti kolmasti. Minulla oli mukana sammakkosoitin, jota soittamalla kuului sammakon kurnutusta muistuttava ääni. Kaikki lapset pääsivät myös kokeilemaan soitinta. Lapset olivat innokkaita soittamaan. Lapset innostuivat uusista soittimista. Heistä tuntuu olevan mukavaa kokeilla kaikkea uutta.

Opettelimme laulun "Lammikon pinnalle pisaroita tippui". Säestin laulua kanteleella. Moni kertoi osaavansa soittaa kannelta. Laulu on hyvin yksinkertainen ja se opittiin nopeasti. Anne kysyi ensimmäisessä ryhmässä osaammeko leikkiä laulun. En ollut sitä leikkinyt ja kysyin voiko Anne sen opettaa koko ryhmälle. Leikimme laulun ja lapset tykkäsivät siitä. Siinä opittiin laulumaan hiljaa ja voimakkaasti. Leikin laulun myös toisen ryhmän kanssa ja siitä pidettiin. Oli kiva saada tällöinen lisä ohjaukseen. Samaa ideaa voi käyttää muissakin lauluissa.

Ryhmien välillä keskustelimme opettajani kanssa ennen kuin hän lähti. Sain paljon hyvää palautetta ja myös uusia ideoita muun muassa nuottien soittamista pareina. Näitä ideoita tulee varmasti käytettyä jatkossa. Oli muutenkin kiva keskustella toiminnasta ja opinnäytetyöstä. Tein työtä yksin ja siitä syystä kaikki palaute on tärkeää. Arvokasta on myös purkaa asiota ihmisen kanssa, joka ymmärtää, mitä teet. Puhuimme myös yksinsoitosta. Se on tehokkain tapa oppia soittamaan, kun kuulee oman äänensä. Kuitenkin on hyvin vaikea harrastaa yksinsoittoa, koska niin moni ryhmän lapsista ei vielä osaa odottaa vuoroaan.

Ensimmäinen ryhmä oli loppujen lopuksi pienempi, koska yksi lapsi saapui myöhässä ja osallistui toiseen ryhmään. Ryhmä käyttäytyi hyvin rauhallisesti ja oli todella taitava. Huomasin paljon kehittymistä ryhmän sisällä. Opettajani otettiin hyvin ryhmään mukaan. Huomasin, että eräs arempi lapsi hiukan jännitti. Hän kuitenkin innostui loppupuolella toimintaan. Tämä lapsi on kyllä käyttäytynyt aika samaan tyyliin jokaisella kerralla. Olen kiinnittänyt häneen paljon huomiota aikaisimmilla kerroilla, tällä kerralla olisi voinut jälleen huomioida häntä enemmän. On tärkeää, että kaikki tuntevat olonsa turvalliseksi.

Toinen ryhmä oli tällä kertaa suurempi, sillä yksi lapsi saapui sillä välin, kun toisella oli toimintaa. Toisen ryhmän lapset olisivat heti halunneet tulla toiminta tuokioon, niin kuin aiemminkin oli tehty. Keskustelumme ohjaajani kanssa aiheutti toimintojen ryhmien väliin tauon. Lastenhoitaja kertoi, että he olivat olleet todella levottomia johtuen odottamisesta. Odottaminen näkyi selkeästi lapsissa rauhattomuutena. Silti huomasin, että yksi lapsi on selkeästi oppinut keskittymään aikaisempia kertoja paremmin. Hän haluaisi vastata kaikkiin kysymyksiin ja vaikeaa oli edelleen ne hetket, kun muut pääsivät vastaamaan. Tarinan kuuntelu ja muu toiminta sujui kuitenkin häneltä paremmin.

Jokaisen toiminnan jälkeen saa soittaa vapaasti. Osa pojista ilmoitti, että he eivät halua soittaa, vaan tanssivat goroni-tanssia. Muutamia tanssiliikkeitä he tekivätkin. Goroni tanssi tuntuu olevan suosittu. Olen huomannut, että hahmoilla on muutenkin leikitty. Viime ohjauskerralla yksi lapsi teki rakennuspalikoista symbolimerkkejä. Symboli on sama, kuin Linkin Okariinassa. Se löytyy osasta kuvia ja joissain kohdin tarinaa. Tuntuu siltä symboli lisää osaltaan tarinaan mystiikkaa ja jännitystä, vaikka on tarinassa hyvin pieni yksityiskohta.

Tämän kerran sisältö oli selkeästi sellainen, että en osallistanut lapsia niin paljon kuin normaalisti. Aion keskittyä seuraavalla kerralla enemmän siihen. Annelta sain ideoita ja soitan ensikerralla lasten kanssa myös nuottipareja. Tarkoitus on oppia vaihdot sujuvammin. Olen kuitenkin hyvin tyytyväinen edistykseen, jota lapsissa näkyy ja koin tällä kerralla monta onnistumista.

6.7 Seitsemäs toimintatuokio

Tällä kertaa lapsia oli poissa aika paljon. Paikalla ei ollut kuin yhdeksän lasta. Paikalla seuraamassa oli esikouluopettaja ja lastenhoitaja. Päädyimme siihen, että pidimme toiminnan koko ryhmälle kerralla. Itse ajattelin, että koska lapsia oli niin vähän, heidän olisi kiva kokea koko seikkailu yhdessä ja saisin itsekkin erilaista kokemusta ohjaamisesta. Lapsille painotin sitä, että nyt pitää olla tosi rauhallisesti, koska meitä on niin paljon.

Kertasimme jälleen alussa, mitä lapset muistivat edeltävältä kerralta. Aluksi tarinan juoni oli kadoksissa, mutta kun joku keksi alun, niin vähitellen alettiin muistaa. Lapset muistivat kysymällä, että olimme saaneet uuden nuotin ajan lauluun. Ryhmästä on joka kerta löytynyt joku lapsi, joka muistaa myös hahmojen nimet. Hahmojen nimet ovat vierasperäisiä ja melko vaikeitakin muistaa. Tuntuu siltä, että lapset tykkäävät osallistua muistelemiseen.

Soitimme tällä kertaa kahta laulua vaikeampaa kerättävää laulua ja Eponan laulua. Eponan laulu sujui hyvin. Suurin osa osasi sen ja yhdessä soittokin alkoi sujua. Kerättävä laulu on haastava, mutta selkeää oppimista on tapahtunut. Useampi lapsi osasi sen soittaa ja moni osasi ainakin alun, joka on mielestäni vaikeampi kuin loppu.

Lisäsin toimintaan toistoa ja harjoittelimme kerättävää laulua osissa. Soitimme myös molemmat laulut hitaasti, normaali tahtiin ja yhden kerran todella hitaasti. Lapset tuntuvat nauttivan tällaisesta vaihtelusta. Alussa harjoittelimme laulua myös osissa. Ajattelin, että ensi kerralla voisimme taas kokeilla osissa soittamista.

Kerättävää laulua toistettiin vielä lopussa, kun saimme viimeisen uuden nuotin. Lyhensin laulua niin, että soitamme siitä vain kuusi ensimmäistä nuottia. Lapset pitivät laulusta lyhennetyinäkin ja siinä on ollut ihan riittävästi haastetta. Uskon, että muutama lapsi olisi oppinut laulun kokonaankin. Pidän parempana sitä, että kaikki oppivat jotain ja uskon, että kokonainen laulu olisi ollut silti liian vaikea.

Tanssimme Hipsun hapsu -kappaleen tahtiin tanssin. Laulussa esiintyy erilaisia eläimiä. Ennen aloittamista kerroin lapsille, että ensimmäinen eläin on kissa. Liikuimme musiikin tahtiin sillä tavalla, kuin jokainen ajatteli eläimen liikkuvan. Lapset olivat kaikki sitä mieltä, että kissa konttaa lattialla. Konttaaminen jatkui myös karhun kohdalla, liikkeet vain muuttuivat jykemmiksi ja lapset selkeästi miettivät eläintä, jota heidän kuului esittää. Kehoitin lapsia nousemaan ylös, kun tuli hiiren vuoro. Hiiret vilisivät aika vauhdilla, sillä musiikkikin oli nopeutunut. Välissä liidettiin lintuina ja vielä lopuksi pompittiin kenguruina. Laulussa vaihtui aihe tarpeeksi usein, että lapset jaksoivat keskittyä tekemiseensä. Mukavaa oli myös tempon vaihtelu, se nopeutti ja hidastutti tanssia.

Tanssin jälkeen lapset olivat hengästyneitä, kuten minäkin. Jatkoimme tarinaa ja kohtasimme uuden hahmon. Uuteen hahmoon tutustuimme jälleen kuvaa katsomalla. Lapset ovat todella innokkaita kertomaan, mitä kuvassa näkevät. Annan heidän kertoa niin kauan kuin he haluavat. Monesti ihmettelen, miten paljon he keksivät kuvasta. Tähän osuuteen haluaa jokainen osallistua ja päästä sanomaan jotain.

Tarinan henkilö oli soittaja taituri ja sen kunniaksi olin harjoitellut laulun. Mietin hieman ennen ohjausta, miten tanssiminen ennen soittamista vaikuttaa soittamiseen. Huomasin, että soittaminen melkein heti tanssin jälkeen oli aika haastavaa. Soitin kappaleen Songbird - okariinalla, joka on jäljennös Legend of Zelda - pelissä esiintyvistä okariinasta. Okariina on sininen savi okariina, jossa on pelistä tuttu symboli. Sama symboli esiintyi tarinassani ja hahmojen kuvissa. Lapset olivat kiinnostuneita kyseisestä okariinasta ja huomasivat symbolin heti. Kaikki kuuntelivat soittoani hiljaa. Oli mukava, kun he jaksoivat keskittyä.

Yksittäinen kehuminen ja kannustaminen isossa ryhmässä ovat hankalampaa. Toiminnassa oli kuitenkin paljon osallistavia kohtia, joissa oli mahdollista kannustaa ja kehua. Yritin myös soiton aikana huomioida lasten osaamista. Isoissa ryhmissä tuntuu aina itseltä siltä, että olisi halunnut erityisesti keskittyä pidempään yhteen lapseen. Uskon, että moni lapsi hyötyisi yksin soittamisesta, jolloin saisi soittaa vain ohjaajan kanssa ja opastus olisi yksilöllisempää. Haluan välttää sitä, että joku tuntisi itsensä toista huonommaksi. Pysin myös koko ajan siihen, että en liikaan korjaa heikompia oppilaita.

Vaikka ryhmä oli iso, niin lapset käyttäytyivät hienosti ja jaksoivat hyvin koko toiminnan ajan. Pelkäsin aluksi, että ryhmästä tulee levoton. Karsin kuitenkin odottamisia, niitä ei ollut kuin loppupalautteen kohdalla ja mallisoittamisten aikana. On kuitenkin tärkeää, että lapset oppivat myös odottamaan vuoroaan.

Lapset äänestivät lopussa ja saivat kertoa mistä pitivät ja mitä osasivat tehdä hyvin. Kaikki pitivät toiminnasta ja äänestivät vihreällä lapulla. Suosittuja asioita tällä kerralla oli tanssi, soitto ja tarinan hahmo. Moni kertoi osanneensa tanssia hyvin tai soittaa hyvin. Moni lapsi kertoi osanneensa soittaa jonkun tietyn laulun hyvin.

Olen useamman kerran miettinyt sitä, että ottaisin yksittäisiä lapsia soittamaan erikseen. Tällä kertaa oli vain yksi ryhmä eikä aikaa kulunut yhtä paljon kuin normaalisti. Päätin, että hyödynnän säästetyn ajan niin, että halukkaat saavat harjoitella minun kanssani lauluja kaksistaan. Viisi lasta halusi soittaa vielä toiminnan jälkeen. Kaksi lasta halusi soittaa kaksi laulua ja muut yhden. Kaikki halusivat soittaa kerättävän laulun ja kaksi lasta vielä lisäksi tulilaulun.

Olin todella yllättynyt kuinka hyvin lapset osasivat laulut, jouduin tekemään vain pari korjausta. Yhden lapsen kanssa olisin halunnut harjoitella enemmän, mutta koska muut odottivat vieressä, en halunnut korjata liikaa, vaan enemmänkin kannustaa. Tämä lapsi on kovin yritteliäs ja siksi haluaisin opettaa ihan yksin niin, että muut eivät ole katsomassa.

Laulua halusi kahdestaan harjoitella myös eräs hyvin arka lapsi. Hän on ryhmässä hyvin epävarma ja monesti ei osaa tai ei uskalla soittaa. Hän on myös muutaman kerran ollut poissa ryhmästä. Oli suuri yllätys, että kun hän sai soittaa pelkästään minulle, hän osasi laulun ihan oikein. Päiväkodeissa voi olla vaikea järjestää yksilöllistä opetusta, mutta selkeästi tämä lapsi ainakin hyötyisi siitä.

6.8 Kahdeksas toimintatuokio

Ryhmästä puuttui tällä kertaa monta lasta. Mietimme asiaa lastenhoitajan kanssa. Päädyimme pitämään toiminnan kerralla koko ryhmälle. Ajattelimme, että olisi mukava päättää seikkailu yhdessä. Viime kerralla ryhmä oli käyttäytynyt loistavasti, vaikka kaikki olivat paikalla. Tällä kerralla ryhmän koostumus oli hiukan erilainen, paikalla oli eri lapsia kuin aiemmin. Ohjausta oli tällä kerralla seuraamassa pienten puolen lastentarhaopettaja. Päiväkodin puolelta haluttiin, että hänkin pääsi seuraamaan toimintaa ja että saisin palautetta uudelta henkilöltä. Sovimme, että lastentarhaopettaja auttaa järjestyksen pitämisessä, koska ryhmä oli normaalia suurempi.

Aluksi kysyin lapsien mielipidettä toiminnan pitämisestä yhtenä isona ryhmänä. Äänestimme asiasta ja päätimme pitää toiminnan isona ryhmänä. Kolme lasta olisi halunnut erillisen ryhmät. Itse halusin mielelläni kokeilla isoa ryhmää. Mielestäni on tärkeä kokeilla eri kokoonpanoja, että tietää, mikä toimii.

Aloitimme toiminnan vanhaan malliin kertomalla, mitä viime kerralla oli tapahtunut. Osa lapsista muisteli vielä edeltävää kertaa, mutta vähitellen pääsimme edeltävään kertaan. Lapset muistivat metsän ja myös sen, että saimme kerättävästä laulusta viimeisen osan. Aloitus oli kuitenkin hyvin hankala, sillä kaksi lasta oli levottomia.

Lapsilla oli ollut juuri lelupäivä ja tuntui siltä, että muutama joutui lopettamaan leikin liian aikaisin, kun toiminta alkoi. Lastentarhaopettaja päätyi istumaan kahden lapsen väliin. Muut lapset käyttäytyivät todella hyvin, vaikka näillä kahdella meni tosi lujaa. Ohjaus oli aika haastavaa ja jossain vaiheessa päädyimme siihen, että toinen lapsista meni syrjään rauhoittumaan ja toinen istui vieressäni. Lopulta myös hän joutui menemään rauhoittumaan. Muutaman kerran levottomuus meinasi tarttua muihin lapsiin, mutta he kuitenkin olivat niin kiinnostuneita toiminnasta, että he rauhoittuivat nopeasti.

Soitimme tällä kertaa vain kaksi laulua Eponan laulun ja kerättävän laulun. Halukkaat lapset saivat soittaa mallina. Soitimme lauluja osissa ja eri tempossa. Vaihtelimme tällä kertaa myös soitto voimakkuutta. Näytin mallia kädelläni, kun käteni oli nuotin päällä ylhäällä, piti soittaa kovaa ja kun se oli alhaalla, piti soittaa hiljaa. Lapset seurasivat nuotteja hyvin ja huomasin

selkeää kehitystä. Ryhmä soitti paremmin yhteen. Tuntui siltä, että useampi osasi soittaa myös vaikeamman kerättävän laulun, kuin viime kerralla. Toinen levottomista lapsista soitti suurimman osan mukana, mutta toinen ei halunnut ollenkaan soittaa tai osallistua mihinkään.

Tällä kertaa tanssimme istuen ja soitimme soittimia musiikin tahtiin. Musiikissa oli erilaisia soittimia ja soitimme niitä. Tässä vaiheessa toinen levottomista lapsista oli rauhoittumassa lastentarhaopettajan sylissä ja toinen oli vieressäni. Hän ei kuitenkaan halunnut osallistua. Oli hyvin vaikea keskittyä innostamaan muita, kun yksi lapsi temppuili vieressä. Huomasin kuitenkin, että todella moni oli innoissaan tästäkin osiosta. Tanssin viimeinen osio, jossa soitettiin rytmiä voimakkaasti jalkoihin, näytti miellyttävän lapsia.

Aikaisemmin tanssittuja tansseja oli kysytty niin paljon, että ajattelin antaa lapsien valita, minkä tanssin he haluavat tanssia. Lapset saivat ensin muistella, mitä tansseja olimme tanssineet ja sen jälkeen äänestimme. Olin jo arvannut, että Goroneiden tanssi voittaa ja niin myös kävi. Aloittaessamme tanssia yksi lapsi oli kovin pettynyt, koska oli halunnut toisen tanssin. Sain hänet kuitenkin innostumaan tästä tanssista. Huomasin myös, että yksi lapsi istui lattialle. Hän kertoi, että hänellä oli huono olo. Hän pääsi lepäämään sohvalle. Lapset nauttivat tanssia. Tanssin aikana jouduin itse kokoamaan itseäni koko ajan. Toiminta oli ollut hyvin haastavaa tällä kertaa. Teki mieli pohtia syitä levottomuudelle ja mitä tehdä loppu toiminnan ajan. Samalla piti kuitenkin innostaa lapsia tanssiin.

Tarina kulki loppuunsa ja saimme soitettua ajanlaulun ennen kuin ikuinen pimeys laskeutui Hyruleen. Tarinassa ennen valopallona näkynyt keiju näkyi nyt kokonaisuudessaan. Keijun näkyminen oli tyttäreni idea ja hän suunnitteli ja piirsi keijun. Alkuperäisessä pelissä koko tarina on ihan erilainen kuin kirjoittamani vain hahmot ovat samannäköisiä. Keijun näkyminen oli lapsista mielenkiintoista. He pääsivät vielä kerran kertomaan, mitä kuvassa näkevät. Kuvien katselu on niin tärkeää, että lapset haluavat kertoa ihan kaiken niistä, jopa kuvassa olevat värit.

Lopuksi lapset pyysivät, voisivatko he äänestää mukavimman hahmon. Kaikki halusivat äänestää. Sovimme niin, että kaikki äänestävät vain kerran. Eniten ääniä sai Goroni ja sitten näkyvä keiju. Osa lapsista pyysi saada soittaa tiettyjä lauluja. Muutama lapsi pyysi saada käyttää nuottikortteja, he järjestivät kaikki kortit lattialle ja soittivat niitä jonossa. Myös kaksi levottomampaa lasta soittivat nyt. Hetken soitettuaan lapset pyysivät saada käyttää myös kuvia ja he suunnittelivat omaa okariina seikkailua. Annoin heidän touhuta aika kauan, koska intoa riitti ja oli viimeinen kerta.

Olin jo pakkaamassa tavaroitani, kun yksi lapsi pyysi keijun kuvaa malliksi, että hän saisi piirtää sen. Loppujen lopuksi moni lapsi halusi piirtää hahmon mallista myös kaksi levotonta lasta. Päädyin siihen, että jätin kuvat päiväkotiin, että lapset saivat piirtää rauhassa.

Tunnelma itselläni oli viimeisellä kerralla ristiriitainen. Levottomuus viimeisellä kerralla oli kurjaa ja olisi ollut kiva, jos viimeinen kerta olisi mennyt paremmin. Mietimme lastentarhaopettajan kanssa, mistä se johtui. Syitä voi olla monia. Lelupäivä varmasti vaikutti asiaan, sillä moni olisi vielä halunnut esitellä lelujaan. Olisin voinut pitää itsekin lelujen esittelykierroksen, mutta asia ei silloin tullut mieleen. Istumajärjestyksen miettiminen olisi voinut olla toinen ratkaisu. Nämä lapset olivat käyttäytyneet aikaisemmin kuitenkin hyvin enkä osannut arvata, että nyt tulisi ongelmia. Halusin antaa lasten istua valitsemillaan paikoilla.

Koin kuitenkin runsaasti onnistumisen tunteita. Ne tulivat lasten monista onnistumisista. Yksi lapsi käyttäytyi todella hienosti, kun hän oli aiemmin ollut rauhaton. Lasten soitto oli paljon parempaa, kuin olin uskaltanut toivoa ensimmäisellä kerralla. Okariina on osoittautunut todella hyväksi soittimeksi esikouluikäisille. Soittamista on ollut helppo opettaa ja olen oppinut paljon. Lapset myös halusivat jatkaa soittamista. Vaikka kaksi lasta oli kovin levottomia, niin molemmat halusivat soittaa lopussa vapaasti ja piirtää hahmot. Tarinasta ja hahmoista oli tullut lapsille tärkeitä. Mielessäni alkaa syntyä jo uusi seikkailu, jonka voisin toteuttaa näiden lasten kanssa myöhemmin.

7 Toiminnan arviointi

Toimintaa arvioimaan käytin useampaa menetelmää. Kirjoitin toimintatuokiosta ohjauspäiväkirjaa ja osa arviointia on omat havaintoni. Käytin myös toiminnassa palautelomakkeita, joihin vastasivat päiväkodista yksi lastenhoitaja, esikouluopettaja ja lastentarhaopettaja. Oma ohjaajani oli yhdellä toimintakerralla paikalla ja myös hän vastasi palautelomakkeeseen. Lasten vanhemmilta keräsin palautetta omalla palautelomakkeella.

Lapsilta keräsin palautetta useammalla tavalla. Toisesta toimintatuokiosta alkaen lapset saivat kertoa, mitä muistivat edeltävästä kerrasta. Jokaisen toiminnan jälkeen lapset pääsivät äänestämään liikennevalojen väreillä. Punainen väri tarkoitti, että lapsi ei pitänyt toiminnasta. Oranssi väri tarkoitti, että tykkäsi jostain, mutta ei tykännyt jostain toisesta osasta toiminnasta. Vihreä väri tarkoitti, että lapsi tykkäsi koko toimintatuokiosta. Lapsi sai nostaa haluamansa värin. Lapset saivat myös jokainen kertoa, mitä osasivat tehdä hyvin ja mistä tykkäsivät sen päivän toiminnassa. Viimeisellä kerralla lapset saivat antaa samalla tavalla palautetta koko okariinaseikkailusta. Ohjasin vastauksia sen verran, että pyysin kertomaan joka kerralla yhden asian, ettei tulisi pelkkiä, "kaikki oli kivaa" vastauksia.

7.1 Lasten palaute

Lasten palautetta keräsin toiminnan aikana monin keinoin äänestämällä, edeltävästä kerrasta kyselemällä ja yksittäisenä loppupalautteena. Lapset antoivat palautetta mielellään. Lapset antoivat palautetta myös ennen toimintaa ja sen aikana. Käyn nyt läpi minkälaista palautetta sain lapsilta.

Toisesta kerrasta lähtien lapset saivat kertoa, mitä he muistivat edeltävästä kerrasta. Haasteina muistelulle oli se, että lapsia oli paljon poissa. Osa lapsista muistaa asiat toisia paremmin, joten ryhmän koostumus vaikuttaa aina myös muisteleamiseen. Okariinan soittaminen ja soitettut laulut muistettiin jokaisella kerralla. Tarinaa joutui joskus kyselemään, joskus taas muisteltiin jopa edeltävän kerran tarinaa. Tarina alkoi avautua, kun joku lapsi muisti jotain. Lapset alkoivat muistaa hyvinkin pieniä asioita tarinasta. Tarinan hahmojen nimet ovat vierasperäisiä, mutta lapset muistivat hahmojen nimet yllättävän hyvin. Toimintaan sisältyneet lapsille mieluisat osiot jäivät selkeästi mieleen. Osaa toimintaa pyydettiin useita kertoja uudestaan. Erityisen usein mainittiin eri tanssit ja Laululaukku-peli.

Kerta	Lapsia paikalla	Vihreä valo	Oranssi valo	Punainen valo
1	14	13		1
2	11	11		
3	10	4	5	1
4	10	9	1	
5	12	11	1	
6	13	12	1	
7	9	9		
8	9	8		

Taulukko 1: Lasten liikennevaloäänestykset

Lapset saivat äänestää liikennevaloäänestyksellä jokaisen toimintatuokion jälkeen, tykkäsivätkö he toiminnasta. Vihreä valo tarkoitti, että tykkäsivät. Oranssi, että tykkäsivät jostain osiosta, mutta ei kaikesta. Punainen valo tarkoitti, että he eivät pitäneet toiminnasta. Kaavioista näkee, kuinka lapset ovat äänestäneet. Suurimmaksi osaksi lapset äänestivät vihreää valoa. Kolmannella kerralla meno oli rauhattomampaa ja lapset äänestivät silloin enemmän oransseja. Pidän hyvänä asiana sitä, että lapset uskalsivat äänestää myös muutakin kuin vihreää. Viimeisellä kerralla yksi lapsi ei halunnut äänestää ollenkaan.

Lapset saivat alusta asti kertoa palautetta toiminnan jälkeen. Kirjasin palautteen ohjauspäiväkirjaan kotona ja ohjausta seuranneet aikuiset kirjasivat myös omaan palautekaavakkeeseensa lasten palautteita. En halunnut häiritä ohjausta sillä, että kirjaisin asioita ylös samalla kun lapset kertoivat palautetta. Halusin olla tilanteessa täysillä läsnä.

Yleisin palaute oli, että tykkäsin soittaa okariinaa ja osasin soittaa hyvin. Moni mainitsi erikseen laulun, jonka osasi soittaa hyvin. Lapsi ei välttämättä osannut soittaa oikein, kun hän jo omasta mielestään osasi soittaa hyvin. Jokaisella kerralla löytyi useampi lapsi, joka kertoi tykänneensä soittaa okariinaa ja soittaneensa hyvin. Yhdellä kerralla lapset sävelsivät itse oman laulun. Sävellys oli sillä kerralla suosituin osio. Moni kertoi myös osanneensa soittaa oman laulunsa hyvin.

Tarinalla ja sen hahmoilla oli aina kannattajia. Viimeiselläkin kerralla, jolloin arvioitiin koko seikkailua, löytyi lapsi, joka piti tarinasta ja yksi piti hahmojen kuvista. Tarinasta saatettiin mainita juonenkäännteitä, jotka olivat hyviä. Osa piti erityisesti juuri hahmoista. Viimeisellä kerralla lapset halusivat itse äänestää tarinan parhaan hahmon.

Tanssit olivat erityisessä suosiossa. Niistä piti moni. Moni kertoi myös osanneensa tanssia hyvin. Yksi lapsi kertoi tanssin olleen sen kerran kivoin osio, vaikka sillä kerralla ei ollut tanssia ollenkaan. Hän muisteli edeltävän kerran tanssia. Laulu laukku peli oli myös palaute keskustelussa suosittu ja sitä toivottiin monta kertaa uusiksi, niin kuin tanssejakin. Ensimmäisellä kerralla ollut tutustumisleikki sai myös runsaasti kannatusta.

Muuta palautetta sain lapsilta ennen toimintaa ja toiminnan lomassa. Monesti kun tulin paikalle, lapset kysyivät innoissaan, saavatko he taas soittaa okariinaa. Yhdellä kerralla pari lasta olisi halunnut soittimet omakseen. Lapset kysyivät toistuvasti saisivatko he pelata laulu laukku peliä tai tanssia uudestaan. Yksi lapsi yritti kurkkia monesti laukkuuni, olisiko siellä vihdoinkin laulu laukku mukana. Osa matki tansseja toiminnan jälkeen, vielä monta toimintatuokiota sen jälkeen, kun tanssia oli tanssittu.

Halukkaat lapset saivat jäädä soittamaan toiminnan jälkeen vapaasti okariinalla. Alussa kaikki lapset jäivät. Viimeisillä kerroilla lapset jäivät vaihtelevasti soittamaan, aina kuitenkin suurin osa lapsista halusi soittaa toiminnan jälkeen. Tarjosin yhdellä kerralla mahdollisuutta harjoitella lauluja minun kanssani yksitellen. Viisi lasta halusi soittaa kanssani tietyn laulun, kaksi halusi soittaa kaksi laulua.

Viimeisellä kerralla lapset soittivat todella kauan. He halusivat lainata sekä okariinanuotteja, että hahmojen kuvia. Osa soitti kaikkia mahdollisia lauluja. Yksi lapsi soitti vieressäni vaikka kuinka monta kertaa opittuja lauluja. Osa lapsista suunnitteli omaa okariinaseikkailua. Lopuk-

si lapset halusivat vielä piirtää hahmojen kuvia. Jätin kuvat päiväkotiin lainaksi ja ainakin viisi lasta piirsi jonkun hahmon kuvan. Viimeisellä kerralla myös rauhattomasti käyttäytyneet lapset halusivat toiminnan jälkeen sekä piirtää että soittaa.

7.2 Aikuisten palaute

Aikuisten palautetta olen kerännyt päiväkodin sisältä lastenhoitajalta, esikouluopettajalta ja lastentarhaopettajalta. Keskustelimme toiminnasta henkilökunnan kanssa myös ohjauksen jälkeen. Yhdellä kerralla ohjaustani oli seuraamassa myös ohjaava opettajani ja sain myös häneltä palautetta. Kaikki täyttivät samanlaisen palautekaavakkeen (katso liitteet 1 ja 2) ja käsittelen nämä vastaukset yhtäaikaisesti. Vanhemmille jaettiin myös palautekaavakkeet (katso liite 3). Sain vastauksen neljältä vanhemmalta. Vanhempien kysymykset olivat erilaisia, koska he eivät voineet seurata toimintaa. Käsittelen heidän vastauksensa yhtenäisenä ryhmänä.

Sain palautetta toiminnasta sitä seuranneilta aikuisilta, joita olivat esikouluopettaja, lastentarhaopettaja, lastenhoitaja ja ohjaava opettajani Anne Eskelinen. Kaavake oli aluksi hiukan erilainen. Halusin hiukan laajempia vastauksia ja tein kysymyksiin korjauksia ja lisäsin yhden kysymyksen. Käsittelen molempien kaavakkeiden vastaukset samanaikaisesti.

Ensimmäiseksi halusin palautetta ohjauksesta. Palaute vaihteli hiukan riippuen toiminta kerasta. Muutamassa ryhmässä ilmeni ajoittain levottomuutta, muutoin toiminta sujui hyvin. Levottomuutta olisi voinut ehkäistä viimeisellä kerralla sijoittamalla lapset eri tavalla ryhmään. Lapset suhtautuivat toimintaan innokkaasti ja muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta jaksoivat kuunnella ja osallistua. Ensimmäisellä kerralla uudet soittimet ja suuri ryhmä aiheutti hälinää. Kaikki halusivat soittaa yhtä aikaa. Pieni ryhmä toimi paremmin ja ryhmä pysyi hyvin hallussa. Pienessä ryhmässä lasten soittamista pystyi seuraamaan yksilöllisemmin. Ohjaustapaani keuhuttiin rauhalliseksi.

Vaihteleva toiminta sai myös paljon kiitosta. Lapset innostuivat monesta eri asiasta kuten kuvista ja soittimista. Oman laulun säveltäminen oli lapsille tärkeää. Lapset saivat osallistua eritavoin. Oli hyvä, että jokainen sai myös soittaa yksitellen. Mielenkiinto pysyi yllä, kun toiminnassa sai välillä myös liikkua. Tarina olisi voinut olla yhdellä kerralla lyhyempi. Reflektoin toimintaa ja omaa osaamistani toiminta kertojen jälkeen ja sen kerrottiin olevan hyvää.

Okariinasta sain seuraavanlaisia mielipiteitä. Okariinaa pidettiin hyvänä soittimena. Se soveltui hyvin esikouluikäiselle lapselle. Okariina kuulosti vähän nokkahuilulle. Se sopi hyvin lapsen käteen. Sitä oli helppo oppia soittamaan. Lapsiryhmä osasi soittaa okariinan tablatuureista

hyvin. Soitin on kivan värinen ja houkutteleva. Lapset olisivat halunneet heti vain soittaa okariinaa.

Tarinasta sain seuraavanlaista palautetta. Tarinaa pidettiin mielenkiintoisena ja hahmot kiinnostivat lapsia. Lapset muistivat tarinan hahmojen nimet ja aikaisemmat tapahtumat. Tarina jatkuu toiminnan mukana ja hahmoja tulee lisää.

Toiminnan sisältö oli monipuolista ja vaihtelevaa. Yksi toimintatuokio sisälsi esimerkiksi liikettä, musiikkia ja toimintaa. Lasten osallistaminen oli hyvä asia. Oli hyvä asia, että lapset saivat tehdä asioita vuorollaan ja heiltä kysyttiin asioita. Yhdellä kerralla toiminta oli sen tyyppistä, että osallistamista ei ollut niin paljon kuin tavallisesti. Säveltäminen vei paljon aikaa toiminnasta ja silloin myös laulut soitettiin vain läpi. Lauluja olisi voitu käydä läpi eri tavoin toistaen käyttäen apuna musiikin eri elementtejä. Lapset jaksoivat osallistua hyvin, koska toiminta oli erilaista eri kerroilla. Lopussa ollut äänestys oli lapsista mukavaa, jokainen pääsi myös vuorollaan sanomaan oman mielipiteensä.

Lapsilta kommentteista aikuiset kirjasivat seuraavanlaisia asioita. Soittaminen oli kivaa ja lapset osasivat soittaa mielestään hyvin. Lapset olisivat halunneet jatkaa soittoa pidempäänkin. Viimeisellä kerralla yksi lapsi oli huolissaan, että saako hän enää soittaa ikinä okariinaa. Laulu, tanssi, leikit ja säveltäminen oli kivaa. Tarinasta ja tarinan hahmoista pidettiin. Laulu laukku peli oli suosittu. Oli hyvä, että toiminta oli monipuolista ja siitä löytyi jokaiselle jotakin.

Saadun palautteen mukaan toiminta tuki lapsen kehitystä seuraavilla tavoilla. Lapset ovat oppineet soittamaan ja selvää kehitystä on tapahtunut. Soittimet tuntuivat lapsista helpoilta. Lapset pääsivät okariinaa soittamalla kokemaan onnistumisia, joka tukee itsetuntoa. Sormien käyttö tukee hienomotoriikan kehittymistä. Luovuutta tuettiin säveltämällä.

Esikouluikäiselle tärkeitä taitoja kehittyi. Lapset oppivat odottamaan omaa vuoroaan ja työskentelemään ryhmässä. Soittaminen harjaannutti keskittymistä ja esimerkiksi tarina kuuntelutaitoa. Lapset oppivat arvioimaan omaa toimintaansa. Muistia harjoitettiin, kun muisteltiin edeltävän kerran tarinaa ja nuottikorttien järjestystä. Ryhmä pääsi nauttimaan yhdessä tekemisen ilosta.

Vanhemmille laittamaani palautekaavakkeeseen sain neljä vastausta. Palautekaavakkeeseen vastanneet vanhemmat olivat kaikki osallistuneet vanhempainiltaan, jossa kerroin okariinaseikkailusta. Sain sielläkin paljon hyvää palautetta, mutta en käsittele sitä tässä työssä, koska en pyytänyt heiltä siihen lupaa.

Ensimmäiseksi kysyin, "Minkälaista haluaisit musiikin opetuksen olevan päiväkodissasi?" Vanhemmat toivoivat, että musiikin opetus olisi hauskaa leikinomaista toimintaa. Musiikkihetkien olisi hyvä auttaa lasta tutustumaan musiikin maailmaan. Toiminnan toivottiin olevan luovaa ja osallistavaa. Vanhemmat toivoivat myös lapsille helppojen soittimien soittamista.

Seuraavassa kysymyksessä kysyin vanhempien mielipidettä perusteluineen okariina seikkailusta. Mielipiteet vaihtelivat. Lapset olivat olleet innoissaan ja sitä pidettiin hyvänä asiana. Yksi perhe oli kuullut seikkailusta kotona todella paljon, enemmän kuin muista päiväkodin toiminnoista yleensä. Toisessa perheessä arvostettiin sitä, että lapsi pääsi tutustumaan uuteen soittimeen. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että toiminta opetti lasta keskittymään, kuuntelemaan ja odottamaan omaa vuoroaan. Tarina oli hauska ja mielikuvitusta ruokkiva. Lapsen kertomuksia okariina seikkailusta oli vanhempien mielestä mukava kuunnella.

Kysyin vanhemmilta erikseen, mitä he ovat lapsilta suoraan okariinaseikkailusta? Lapset olivat kertoneet eri asioita. Lapset olivat kertoneet okariinan soittamisesta. Erikseen oli kerrottu millainen soitin on. Tarinasta, tarinan hahmoista ja hienoista kuvista oli kerrottu kotona. Yksi lapsi oli kertonut, että on laulettu. Harmiteltu oli sitä, että Laululaukku -pelissä vain neljä pääsi heittämään noppaa ja että vihreitä soittimia oli vain yksi. Okariina seikkailu oli ollut hauskaa ja kotona oli odotettu okariina seikkailu päivää.

Halusin tietää, mitä mieltä lapset olivat okariinan soittamisesta ja haluaisivatko he jatkaa soittamista? Kolme vastannutta halusi jatkaa soittamista. Yksi ei halunnut jatkaa soittamista, vaikka soitin olikin ihan kiva. Soittaminen oli yhden lapsen mielestä parasta koko seikkailussa. Syyksi hän mainitsi, että hän osaa soittaa ja tuli laulu on hyvä. Yksi lapsi kertoi, että soittaminen on herkkää. Ei saa puhaltaa liian kovaa.

Toiminnassa oli myös muutakin kuin okariinan soittamista, kuten tanssia, muita soittimia, laulamista, tarina ja laulupeli. Halusin kuulla myös lasten mielipiteitä niistä. Kolme lasta piti koko kokonaisuudesta. Yksi lapsi piti erityisesti tanssista ja laulu pelistä, myös tarina oli ollut tosi hyvä. Yhden lapsen mielestä kuvat olivat parasta toiminnassa.

Kohdassa muuta vanhemmat saivat antaa muuta haluamaansa palautetta. Yksi vanhempi kertoi, että lapsi oli väittänyt, että ei muista tunteista mitään. Minua ja päiväkotia kiitettiin toiminnasta ja rikkaasta kokemuksesta. Yksi vanhempi toivoi, että tällaisia olisivat muutkin musiikkihetket. Samantyyppistä toimintaa toivottiin myös pienempien lapsien ryhmille.

7.3 Oma kokemus

Opinnäytetyöni aihe oli hyvin laaja ja haasteellinen. Ensimmäisen okariinan sain lokakuussa 2009. Soittaminen tuntui helpolta ja kokeilin soitinta lapsillani. Esittelin okariinaan ensimmäisen kerran ryhmässä vähän reilun kuukauden päästä ja uudelleen keväällä. Sieltä saamani palaute oli niin innostavaa, että halusin kokeilla soittamisen opettamista käytännössä lapsille. Oli jännittävää ottaa vastaan näinkin suuri haaste. Kaikki, mitä tein oli hyvin uutta Suomessa. Mitään materiaalia okariinan käytöstä ei suomeksi ollut.

Alkuun mietin kovasti uskallanko ryhtyä näinkin suureen haasteeseen. En ollut soittanut itseään soitinta kuin hetken ja halusin jo opettaa lapsia. Musiikin ohjauksesta minulla ei ollut juuri mitään kokemusta. Olin ohjannut yhden musiikkituokion päiväkodissa ja laulattanut vanhuksia.

Mikä sitten on oma musiikillinen taustani? Musiikkia olin harrastanut aktiivisesti lapsuudessani. Kävin kymmenen vuotta pianotunnilla ja vuoden verran kitaratunneilla. Musiikin alkuopetukseen olen tutustunut lasteni musiikkiharrastusten kautta. Musiikkileikkikoulussa nuorempi lapseni soitti kannelta. Nykyään toinen tytästäni soittaa selloa ja toinen huilua. Sellotunneilla olen ollut alusta asti läsnä. Olen myös osallistunut kantele musiikkileikkikouluun ryhmän aikuisten vierailuajana. Olen osallistunut aktiivisesti lasteni soittoharjoitteluun kotona. Minulla oli tietoa musiikin perusteista ja uskallusta tehdä jotain ihan uutta. Tietoani päivitin opinnäytetyössä esiintuomallani kirjallisella tiedolla.

Päätettyäni ryhtyä hommaan itseäni mietitytti, löydänkö paikkaa, jossa voin toteuttaa toiminnan. Otin yhteyttä päiväkotia Pääskyeseen, jossa minut otettiin lämpimästi vastaan. Olin valmistautunut itse ostamaan koko ryhmälle soittimet. Oli suuri yllätys, että päiväkotia innostui soittimista niin paljon, että päätti ostaa soittimet päiväkodille. Päiväkodissa oltiin avoimia kaikelle uudelle ja ilokseni sain vapaat kädet toteuttaa toimintaa.

Päiväkodissa toiminta toteutettiin esikouluikäisten ryhmässä. Olin aiemmin ollut harjoittelussa juuri esikouluikäisten ryhmässä. Ajattelin, soittaminen pienempien lasten kanssa voisi olla liian haastavaa. Päiväkodin tuki koko projektin aikana oli merkittävää. Toimintaa seurasi aina yksi työntekijä ja sain häneltä aina kirjallisen palautteen, myös muu henkilökunta oli koko projektin ajan kiinnostunut toiminnastani. Reflektoimme toimintaa henkilökunnan kanssa usein pitkäänkin. Tällainen tuki oli tärkeää, koska tein opinnäytetyötäni yksin. Palaute oli aina kannustavaa ja innostavaa. Päiväkodissa oli hyvin salliva ilmapiiri, joka vaikutti varmasti onnistumisiini.

Toimintaani oli myös yhdellä kerralla seuraamassa ohjaava opettajani Anne Eskelinen. Oli erityisen piristävää ja kannustavaa keskustella hänen kanssaan. Hänen tietämyksensä musiikista auttoi minua hahmottamaan toimintaa ja korjaamaan sitä. Oli erittäin mukavaa reflektoida asioita ihmisen kanssa, joka ohjaa itsekin musiikkia ja tietää mistä puhun. Ohjaajan tuki on todella tärkeää, kun tekee työtä yksin.

Ryhmässä oli neljätoista lasta, joista neljä oli tyttöjä. Ensimmäisellä kahdella kerralla ryhmään osallistui myös tuleva ekaluokkalainen, joka oli vielä tuolloin hoidossa päiväkodissa. Ryhmä oli hyvin vilkas. Toiminta sijoittautui elo-, syyskuulle. Ryhmä oli juuri palannut kesälomalta. Okariinaseikkailu oli ensimmäinen virallinen esikoulutoiminta. Ryhmä aloitti juuri opetteluun kuinka esikoulussa käyttäytyään. Lapset olivat kuitenkin olleet aikaisemminkin samassa ryhmässä.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan toiminta toteutettiin ensimmäisellä kerralla koko ryhmälle. Huomasin hyvin nopeasti, että isossa ryhmässä toiminta ei suju. Lapset eivät vielä osanneet odottaa vuoroaan ja he eivät malttaneet olla soittamatta uutta ja houkuttelevaa soitinta. Ensimmäisen kerran jälkeen ajattelin, että hyvä jos joku oppii soittamaan yhtään mitään. Keskustelimme asiasta lastenhoitajan kanssa ja päädyimme jakamaan ryhmän kahtia.

Ryhmäjako oli ehdottomasti hyvä asia. Pystyin keskittymään yksittäisiin lapsiin paremmin. Matkan varrella opin lasten heikkouksista ja vahvuuksista. Itse olin kovasti yllättynyt, kuinka vaihtelevaa lahjakkuudet olivat. Jokaisella lapsella oli oma juttunsa, joka innosti häntä eteenpäin ja jonka hän osasi hyvin. Opin myös havaitsemaan millä tavoin eri lapsia pystyi kannustamaan eteenpäin. Isossa ryhmässä en olisi kyennyt oppimaan tuntemaan näitä lapsia näin hyvin.

Musiikin ohjaaminen koostuu hyvin monesta tekijästä. Innostaminen ja kehuminen olivat koko ohjauksen aikana eniten pinnalla. Halusin, että ryhmä nauttii tekemisestään. Oli hyvin luonnollista innostua ja innostaa aiheesta, joka itsestäni oli mielenkiintoinen. Innostukseni tarttui lapsiin. Lapset kiinnostus toiminnasta näkyi niin, että heitä oli hyvin helppo ja mukava ohjata.

Innostuminen voi johtaa helposti myös levottomuuteen. Ohjaajalle on tärkeää, ettei hän riehaannuta lapsia. Uudet soittimet ja innostus niitä kohtaa oli levottomuutta herättävää. Myöhemmin ajateltuna pieni ryhmä alussa olisi tukenut paljon paremmin rauhallisuutta. Innostuksella on kuitenkin enemmän positiivisia piirteitä. Lasten innostus tarttui toisiin ja kaikki halusivat soittaa, yksin opetettaessa lapset olisivat voineet käyttäytyä eritavoin. Yhdessä koettu innostus kannusti yrittämään.

Annan aina hyvin paljon positiivista palautetta. Uskon, että positiivinen palaute kantaa pidemmälle kuin epäkohtien huomioiminen. Kiinnitin toimissa erityisesti huomiota siihen, että pääsin antamaan kaikille positiivista palautetta. Muutaman lapsen kohdalla positiivisella palautteella tuntui olevan erityisen suuri merkitys. Lasten kehuminen ja kannustaminen vaikutti selkeästi lasten haluun osallistua toimintaan.

Kehuminen saattoi olla näkyvää, esimerkiksi lapsi sai toimia jossain asiassa mallina muille lapsille. Huomasin, että yhdellä lapsella mallina toimiminen oli erityisen merkityksellistä. Lapsi ensin säikähti, kun sanoin hänen nimensä. Hän selkeästi luuli tehneensä, jotain pahaa. Hän oli hyvin yllättynyt, kun sai olla mallina ja jatkossa hänen käyttäytymisensä toiminnan aikana parani merkittävästi.

Positiivinen palaute voi olla hyvin pieni elekin. Hyväksyvä hymy tietyssä kohtaa kannustaa lasta yrittämään. Toimivaa se oli esimerkiksi laulun aikana, jolloin ei voinut antaa suullista palautetta. Hymy sai lapset laulamaan mukana, vaikka he eivät aluksi uskaltaneet. Palautteen ei tarvitse kohdistua pelkkään yksilöön vaan on tärkeää antaa myös koko ryhmälle palautetta. Yhteiset onnistumiset tiivistävät ryhmää ja kannustavat lapsia vaikkapa soittamaan samanlaisesti.

Toiminnan aikana lapset saivat osallistua aktiivisesti. Kysyin heiltä koko ajan paljon asioita. He saivat ratkaista tarinaan liittyviä ongelmia kertomalla asioita tai soittamalla. Olin suunnitellut toimintaan todella paljon osallistavia toimintoja. Soitimme eri soittimia yhdessä ja erikseen. Lapset saivat toimia malleina ja järjestellä laulujen nuotit oikeaan järjestykseen. Tarinan hahmojen kuvista lapset saivat kertoa asioita, niin kauan kuin keksivät niitä. Lapset halusivat luetella ihan kaiken, jopa kuvien värit. He todella innostuivat kaikesta osallistavasta toiminnasta.

Lasten luovuutta tuki moni osio toiminnasta. Voisihan sanoa, että kaikki tehty toiminta tuki luovuutta, koska se toi lapselle kokemuksia, joita hän pystyi yhdistämään esimerkiksi leikkeihinsä. Toiminta tuokioiden jälkeen huomasin, kuinka jokin tarinan elementti tai hahmo siirtyi leikkeihin. Lapset tanssivat useamman kerran toiminnan jälkeen Goroneiden tanssia, joka oli yksi suosikeista. Tuokion jälkeen lapset saivat soittaa vapaasti. Moni soitti opittuja lauluja, mutta myös kokeili ihan omia juttujaan.

Luovuutta tukemaan olin suunnitellut erityisesti sävellysosiot ja tanssiosiot. Lapset pääsivät säveltämään ihan oman kappaleensa tyhjiin tablatuureihin. Moni ei vielä varsinaisesti säveltänyt, vaan lähinnä väritti ensin tablatuurit ja soitti sitten. Muutama lapsi kokeili ensin soittamista ja kirjoitti sitten haluamansa nuotit. Soitto-osuudessa osa lapsista soitteli, mitä sattuu ja näin loi siinä uutta, vaikka nuotteja ei osannut vielä käyttää säveltämiseen. Tanssissa

luovuus tuli esiin kaikilla, sillä jokainen keksi oman tapansa liikkua. Osa saattoi matkia toisia, mutta kuitenkin omalla tavallaan. Lapsien kyvyssä heittäytyä tanssiin oli eroja.

Toiminta sisälsi kokonaisuudessaan kaikkia musiikin ohjaukseen opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa mainittuja työtapoja. Lauloimme, soitimme, liikuimme musiikin tahtiin ja kuuntelimme musiikkia. Laulua oli muutamalla kerralla. Laulu oli hyvin pidetty osa toimintaa ja varsinkin Laululaukku-peli. Lapsien kohdalla oli eroja. Jotkut lapset muistivat todella paljon lauluja. Samat lapset eivät välttämättä olleet hyviä soittajia, vaikka lauloivatkin taidokkaasti.

Soitimme muutakin kuin okariinaa. Lapset pääsivät kokeilemaan sammakkosoittimia, rytmikapuloita, sadekeppejä ja ukkosrumpuja. Annoin jokaisen lapsen kokeilla ja soittaa vuorollaan. Lapset nauttivat uusista heille vieraista soittimista, kaikki halusivat kokeilla. Tanssimme musiikin tahdissa istuen ja leikkien soittimia. Peilasimme toisiamme tanssia. Tanssimme kuin erikäiset Goronit. Matkimme musiikissa esiintyvien eläinten liikkeitä. Tanssit olivat hyvin suosittuja ja niitä pyydettiin saada tanssia uudelleen. Viimeisellä kerralla lapset saivat äänestää yhden tanssin, jonka tanssimme yhdessä. Tanssimme erittäin suosittu Goroneiden tanssin. Kaikki tanssit olivat itse keksimiäni.

Kuuntelimme musiikkia tanssiessamme ja kerran ihan lattialla silmät kiinni. Lapset kuuntelivat hyvin eritavalla. Osa kuunteli, mitä soittimia soi ja osa mietti, mitä tarinaa musiikki kertoi. Soitin myös itse okariinalla mallia, jolloin lapset kuuntelivat. Lapset eivät aina maltta neet odottaa vuoroaan, mutta he kehittyivät selkeästi toiminnan kautta. Kerta kerran jälkeen he maltoivat paremmin kuunnella ja odottaa vuoroaan. Soitin myös yhdellä kerralla hiukan vaikeamman laulun, jota lapset kuuntelivat todella hyvin. He selkeästi keskittyivät uuteen lauluun. Kuunteluharjoitukset ovat selkeästi lapsille tarpeen. Sen huomasin, kun soitin kerättävän laulun kokonaisuudessaan. Laulun alku oli tuttu, mutta kun soitin sen kokonaan, lapset eivät sitä tunnistanee. Silti lopussa todella moni osasi alun soittaa.

Musiikin teoria on luonnollisesti aina mukana musiikinohjauksessa. Teoria osa-alueiden harjoittelun ei tarvitse olla tylsää. Tässä työssä harjoittelimme rytmejä, nopeuden vaihteluja ja äänten dynamiikkaa. Lapsista oli hauskaa kokeilla soittaa lauluja eri nopeuksilla. Hyvä harjoitus oli soittaa hiljaa ja kovaa, sillä okariinasta ei kuulu kunnon ääntä kovaa soittaessa. Teoria mahdollisti monipuolisemman toiminnan ja se lisäsi myös lasten mielenkiintoa.

Millainen okariina oli sitten ohjaajan näkökulmasta? Okariina on hyvin helppo soitin soittaa. Jokainen lapsi oppi soittamaan ainakin vähän. Uskon, että kaikki lapset, jotka oppivat normaalisti, oppivat soittamaan okariinaa. Uskon myös, että aikuiset joilla on kiinnostusta oppivat opettamaan okariinan soittoa. Okariinan soittaminen ei vaadi mitään erityislahjakkuutta.

Okariinassa on paljon potentiaalia. Toivoisin, että oma esimerkkini innostaisi muitakin varhaiskasvattajia kokeilemaan soitinta.

Lapset nauttivat soittamisesta. Lapset kokivat hyvin nopeasti osaavansa soittaa. Moni osasi oikeasti, mutta eivät kaikki. Lapsen kokemus osaamisesta on kuitenkin tärkeää. Soittimessa oli haasteitakin. Osa puhalsi liian kovaa ja monesti joku aukko jäi hiukan auki. Pyysin lapsia välttämään reikä vuotoja, mikä oli heistä hauskaa. Lapset alkoivat kiinnittää enemmän vuotoihin huomiota. Lapset eivät harjoitelleet soittamista, kuin ainoastaan päiväkodissa. Lapset oppivat siihen nähden hämmästyttävän nopeasti soittamaan. Yllätyin lukuisia kertoja, kuinka paljon paremmin he soittivat, vaikka mitään harjoittelua ei toiminnan välillä ollut. Osa lapsista osasi yhden kerran jälkeen laulut jo ulkoa.

Lapset oppivat soittamisen kautta oikeasti tärkeitä taitoja. He oppivat soittamaan yhdessä ja samalla ottamaan muut lapset huomioon. Heidän kärsivällisyys odottaa vuoroaan kasvoi. Kehitys kahdeksalla kerralla ei tietenkään ollut päätä huimaavaa, mutta se oli kuitenkin havaittavissa. Vertaillessani kokemaani kirjallisen osion tutkimuksiin, uskon vakaasti, että soittamisella voidaan saada merkittäviä tuloksia muillakin kuin musiikin osa-alueilla. Soittaminen tukee selkeästi hyvää sosiaalista kanssakäymistä. Soittaminen pitäisi oikeasti kuulua jokaisen päiväkodin toimintaan.

Tarinan liittäminen toimintaan oli hyvä asia. Lapset nauttivat seikkailusta. He pitivät hahmoista ja monesti tarinan kulkukin sai hyvää palautetta. Okariina toimii hyvin seikkailussa. Sitä on luonnollista käyttää soittimena, joka seikkailussa voi nostaa esineitä tai sytyttää tulta. Nintendon Zelda-pelissä okariinaa käytettiin samaan tyyliin ja se toimi hyvin. Tietokonepelejä parjataan usein, mutta tämän pelin hahmot ja pelissä käytetty soitin soveltui hyvin varhaiskasvatuksen toimintaa. Soitin saavutti suosiota juuri Zelda-pelin takia ja siksi pidin luonnollisena liittää pelin taikaa myös tähän seikkailuun.

Alun perin tuntui hyvin raskaalle etsiä tietoa itse kirjalliseen osioon. Mitä enemmän etsin, sitä enemmän ymmärsin, kuinka paljon minulle on siitä hyötyä. Musiikin teoria oli selkeästi minulle entuudestaan tuttua. Kuitenkin kaikkien alkuopetuksessa käytettävien osa-alueiden tiedostaminen antaa paljon tulevaisuudessa. Teoriatiedon kautta pystyn hahmottamaan, miten musiikin opetus etenee ja mihin kaikkeen kannattaa kiinnittää huomiota.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa on mukana Grunwaldin suden kuopat. Sudenkuopat olivat konkreettisia neuvoja. Koin nämä kohdat hyödylliseksi. Toiminnan edetessä kertosin kohtia ja huomasin kohtia, jolloin syyllistyin osaan niistä joskus. Kiire oli esimerkiksi sellainen virhe, joita havaitsin itsessäni yksittäisten kysymysten kohdalla. Monesti olisi pitänyt malittaa

odottaa vastauksia kauemminkin. Uskon, että tämä on hyvin yleinen virhe ohjaamisessa, kun haluaa toiminnan sujuvan joustavasti.

Grunwaldin sudenkuopista hyödynsin seuraavia neuvoja toiminnassani. Virheisiin tarttumista yritin toiminnassa välttää ja sen sijaan toistimme lauluja. Monesti korjaaminen olisikin ollut turhaa, huomasin, että lapset korjasivat itse virheensä. Pyrin siihen, että en ollut ainoa, joka soittaa mallia. Halusin antaa kaikille lapsille siihen mahdollisuuden. Riippui pitkälti lauluista ja ryhmän koostumuksesta, ketkä lapset halusivat soittaa mallina. On tärkeää muistaa, että opettaja ei ole pääosassa toiminnassa vaan lapsi. Kokeilin rohkeasti uutta ja se kannatti. En kokenut mitään suuria epäonnistumisia. Sain palkaksi uskaliaisuudestani uuden hienon työkalun tulevaan toimintaani.

Tutkiessani musiikin hyötyjä, sain toimintaani selkeän syyn. Musiikin hyöty on hyvin laaja-alaista ja merkittävää. Tuntui siltä, että teen tärkeää toimintaa ja juuri musiikki kasvatuksen osuutta tulisi päiväkotitoiminnassa kehittää ja lisätä. Lyhyellä aikavälillä ei täyttä hyötyä voi vielä saavuttaa. Tulen kuitenkin jatkamaan työtäni samassa päiväkodissa, sillä opinnäytetyöni kautta sain sieltä työpaikan.

Sain todella paljon palautetta toiminnastani. Palaute oli hyvin kannustavaa ja kiittävää. Tunsin ennen palautettakin, että kokonaisuus oli onnistunut, mutta palaute vahvasti havaintojani. Lapset pitivät aina jostain toiminnan osasta ja suurimmaksi osaksi koko toiminnasta. Vanhempien innostus toiminnasta oli upeaa. Tiesin koko ajan tekeväni hyvää työtä, mutta olin hyvin hämmästyneyt, että yleensä niin hiljaiset suomalaiset pystyvät antamaan näin paljon hyvää palautetta.

Ammattilaiset tarkastelivat toimintaani laajemmin, koska he pääsivät myös seuraamaan sitä. Yksi toimintaani seurannut kertoi vanhempainillassa sen olleen todella hyvää ja monipuolista. Arvosanaksi hän antaisi toiminnalle kymppi plussan. Palautteessa sain myös muutaman neuvon asioista, joita voin kehittää. Asiat olivat samoja, joita olin itsekin pohtinut. Positiivinen palaute tuki myös kokemaani. Toimintani oli ollut monipuolista, innostavaa ja hyvää.

Opinnäytetyöni herätti kiinnostusta niissä, joille soitin on osa ammattia. Kirjoitin opinnäytetyöstä Ocarina Workshopin Christa ja David Ligginssin kanssa. He haluavat myös lukea valmiin opinnäytetyöni ja saan kirjoittaa aiheesta heidän nettisivuille. Tilasin Grammy-voittaja Nancy Rumbelin juuri ilmestyneen okariina cd:n ensimmäisenä USA:n ulkopuolelta. Hän oli myös hyvin kiinnostunut työstäni ja lupasin pitää hänet ajan tasalla. Lupauduin myös tekemään tulevaisuudessa hänen kanssaan yhteistyötä okariinan opetuksessa. Oli hyvin mukavan tuntuista, että muualla maailmassa kiinnostuttiin tekemästani.

7.4 Palautteen yhteenveto

Keräsin palautetta lapsilta, toimintaa seuranneilta aikuisilta ja kirjoitin ylös omia kokemuksiani ohjauspäiväkirjaan. Palautetta tuli hyvin paljon ja se oli todella positiivista.

Lasten palaute oli kaiken kaikkiaan hyvin positiivista. Liikennevaloäänestyksessä voitti ylivoimaisesti vihreä valo eli lapset pitivät koko toiminnasta. Kolmannella kerralla toiminta oli normaalia levottomampaa ja se näkyi heti äänestyksessä. Viisi lasta äänesti silloin oranssia, mikä tarkoittaa, että pidin osasta toiminnasta, mutta osasta en pitänyt. Toiminnassa oli kaksi lasta, jotka äänestivät kerran punaista ja myös oranssia. Heistä molemmat äänestivät myös myöhemmin vihreää. Pidin asiaa hyvänä, sillä lapset uskalsivat ilmaista mielipiteensä. Jokaisella kerralla mietin, mistä asioista he eivät pitäneet. Onnistuin mielestäni parantamaan omaa suoritustani toiminnan edetessä, lisäsin muun muassa kommunikaatiota toiminnan aikana näiden lasten kanssa. Lapset ovat yksilöitä ja heidän huomiontarve vaihtelee. Liikennevaloäänestyksestä on huomattavissa se, että loppua kohden vihreää oli äänestetty enemmän eikä punaisia valoja enää viimeisillä kerroilla äänestetty.

Liikennevaloäänestyksen jälkeen lapset pääsivät kertomaan, mistä pitivät toiminnassa ja mitä olivat osanneet tehdä hyvin. Tähän osioon jokainen löysi aina jonkun asian, josta oli pitänyt ja jota osasi tehdä hyvin. Nekin lapset, jotka äänestivät punaista, kertoivat asioista, joista pitivät. Osittain olen miettinyt, oliko punaisen äänestäminen alussa hetkittäinen tunne, koska he kuitenkin halusivat kertoa toiminnasta positiivisia asioita. Kumpikaan ei todennut, että toiminnassa ei ollut mitään hyvää asiaa. Lapset suurimmalta osion pitivät toiminnasta.

Toiminnan tavoitteina oli selvittää kuinka okariinaa voi käyttää ja onko siitä hyötyä musiikkikasvatuksessa. Okariina soveltui hyvin esikouluikäisten soittimeksi. Okariinan soitto toi lapsille mieluisaa vaihtelua toimintaan. Lapset kokivat sen soittamisen helpoksi ja pitivät soittamisesta. Vanhemmat ja toimintaa seuranneet aikuiset pitivät soitinta hyvänä. Oma kokemukseni oli, että soitinta oli helppo opettaa ja lapset oppivat soittamaan.

Toimintaa varten tekemäni okariina tabulatuurit tukivat hyvin soiton opetusta. Jokainen nuotti oli erivärinen ja lapset oppivat nopeasti eri laulujen nuottien järjestykset. Sävellyksiosiossa käytin piirtämäni pohjaa ja se toimi hyvin. Kaikki lapset eivät osanneet säveltää, mutta he silti kokivat toiminnan mieluisaksi. Säveltäminen vaatisi selkeästi lisäharjoitusta. Kielitekniikan (tuu-äänne) laulaminen helpotti yhteissoittoa. Samalla kun lauloin, liikutin kättä soitettavalle nuotille.

Yhteissoitto on haastavaa, mutta harjoittelulla sekin onnistuu. Yksin soitto isossa ryhmässä oli haastavaa. Ryhmän koolla pystyi vaikuttamaan toiminnan onnistumiseen ja ryhmän rauhallisuuteen. Pienessä ryhmässä lapset jaksoivat paremmin odottaa vuoroaan.

Soiton harjoittelusta oli hyötyä. Lapset pystyivät keskittymään entistä pidempään. Lapset kokivat onnistumisen tunteita ja he tunsivat osaavansa. Soittaminen tuki hienomotoriikan kehittymistä. Säveltämällä tuettiin lasten luovuutta.

Toteutin mielestäni hyvin hyvää musiikinohjausta. Lapset pitivät toiminnasta ja sen eri osioista, jokaiselle löytyi aina jotain mieltä. Aikuiset pitivät toimintaa monipuolisena. Palaute aikuisilta oli positiivista. Olin suunnitellut toiminnan hyvin ja se näkyi lopputuloksessa monipuolisena toimintana.

8 Pohdinta

Miten ihmeessä voi mitenkään ilmaista, kuinka paljon on oppinut tai saanut näinkin suuresta projektista. Olen oppinut todella paljon. Olen saanut kokemusta, josta johtuen musiikin ohjauksesta on tullut minulle luonnollinen osa omaa osaamista. Kehitin itse jotain ihan uutta ja sain siitä mielestäni suuren palkinnon. Työ on synnyttänyt lukuisia uusia ideoita tulevaan työhöni, joita aion kokeilla tulevaisuudessa. Olen todella onnellinen, että uskalsin tehdä juuri tämän opinnäytetyön.

Oma tavoitteeni kirjalliselle osiolla oli hyvin laaja. Se oli mielestäni tarpeellista tälle projektille. Tietääkseni, mitä hyvä musiikin opetus on, minun tuli tutkia hyvin montaa osa-aluetta. Mitä enemmän tutkin, sitä enemmän halusin oppia. Opinnäytetyön kirjallinen osuus tuki mielestäni hyvin toimintaa.

Koen, että musiikinopetus päiväkodeissa on hyvin tärkeää. Musiikkiopetus tulisi huomioida varhaiskasvatussuunnitelmissa paremmin. Varhaiskasvatussuunnitelmissa olisi mielestäni hyvä olla aina musiikille oma osionsa. Musiikin työtavat pitäisi olla selkeästi jäsenettyjä. Musiikkikasvatus - kirjassa oli mielestäni hyvin jäsenellyt tavoitteet ja ohjeet tavoitteiden määrittelyyn. Tavoitteellisuus pitäisi olla osa päiväkotityötä ja se pitäisi ulottautua myös musiikkikasvatukseen. Yhtä toimintakertaa laajemmat tavoitteet selkeyttävät toiminnan suunnittelua ja takaavat toiminnan monipuolisuuden.

Toiminnan kautta opin, että hyvin suunniteltu toiminta tukee oppimista ja myös musiikista nauttimista. Mikäli olisin suunnitellut seikkailun huonosti, ei siitä olisi ikinä tullut seikkailua. Huonosti toteutettuna okariina ei varmasti olis ollut niin pidetty soitin. Monesti ajattelin, että kokemuksen kautta ei tarvita enää suunnittelua. Itse pidän sitä aina tärkeänä. Suunnittelu mahdollistaa toiminnan kehittymisen. Se mikä toimii tänä päivänä, ei välttämättä toimi kymmenen vuoden päästä. Musiikinvarhaiskasvatuksenkin tulee kehittyä. Ei voida jäädä sille tasolle, että lauletaan ja soitetaan rytmikapuloita. Musiikkikasvatuksella on paljon enemmän annettavaa tänä päivänä.

Musiikin elementtien opettaminen on tärkeää varhaiskasvatuksessa. Alkuopetuksen teoria ei ole vaikeaa. Teorian osa-alueiden tunteminen luo vain monipuolisuutta. Huomasin toiminnassa, että lapset nauttivat siitä, kun harjoittelimme lauluja vaihdellen voimakkuuksia ja tempoa. Työn alussa en pitänyt musiikinelementtejä kovinkaan tärkeänä. Nyt voin myöntää, että olin väärässä. Ammattitaitoisessa ohjauksessa kiinnitetään huomiota myös elementit suunnitelmallisesti.

Tutkimuksia lukiessani musiikinopetuksen tärkeys sai ihan uudenlaisia merkityksiä. Musiikista saadut hyödyt olivat merkittäviä. Berliinissä tehty kuusivuotinen tutkimus oli suorastaan sensaatiomainen. Tutkimusta tukivat suomalainen Tuning of the brain of music -hanke ja Lahden kokeilu. Musiikin hyötyjä pitäisi mielestäni tutkia entistä enemmän. Tutkimuksien pitäisi olla vielä pitkäkestoisempia. Olisi ollut mielenkiintoista tietää, kuinka lisääntynyt musiikin opetus näkyisi aikuisiässä.

Olen miettinyt kuinka kolmivuotinen Tuning of the brain of music -hanke vaikuttaa tulevaisuudessa musiikkikasvatukseen. Tutkimus tehtiin uusimmalla teknologialla, mikä lisää mielestäni tutkimuksen luotettavuutta. Tulokset olivat niin merkittäviä, että puhuttiin aivojumbasta. Musiikki käsittelee aina tunteita tavalla, johon pelkkä puhe ei pysty. Tutkimukset tukivat mielestäni musiikkikasvatuksen tärkeyttä. Musiikin ainutlaatuisuus tutkimusten kautta taide-
muotona selkeytyi ja vahvistui.

Musiikkikasvatuksen vastuuta ei saisi jättää pelkästään musiikkiopistojen työksi. Musiikkiopistoihin kaikilla ei ole pääsyä. Musiikkileikkikoulujen toimintaan pääsee yleensä kaikki, mutta ne ovat maksullisia. Päiväkotien toiminta on maksutonta ja siksi se kattaa laajemman lapsimäärän. Musiikki kuuluu mielestäni kaikille, ei vain valikoidulle joukolla.

Okariina on Suomessa hyvin tuntematon soitin. Kirjallisessa osiossa kerroin ensin, mikä okariina on. Osio vaati hyvin paljon englanninkielisen materiaalin tutkimista. Soittimesta on englanniksikin hyvin vähän tietoa. Laajan ja kattavan tiedon etsiminen vaati todella paljon etsimistä. Yhtään valmista kattavaa teosta aiheesta ei ollut, eikä myöskään tutkimuksia. Luin paljon aiheesta valmistajien nettisivuilta, youtubesta ja keskusteluista. Okariinan historiasta tietoa löytyy suppeasti, mutta nykypäivänä valmistajista ja saatavilla olevista okariinoista ei ole olemassa yhtenäistä koostetta missään. Tiedon puutteesta johtuen kerron kirjallisessa osuudessa lyhyesti soittimien nykytilanteesta oman kokemukseni perusteella.

Lukijan on mahdotonta ymmärtää soittimen arvokkuutta, jos hän ei tunne sen historiaa. Soitin leimataan liian helposti leluksi. Historian kautta ymmärtää, kuinka merkittävä soitin on. Nykypäivänäkin okariina muistuttaa hyvin paljon sen esi-isäänsä astiahuilua, okariina on vain viritetty paremmin. Okariinaa kuulee nykymusiikissa harvoin. Onnistuin kuitenkin löytämään

työhöni hyvin tunnettuja sävelmiä, joissa okariina soi. Harvapa ei ole kuullut "Hyvät, pahat ja rumat" -elokuvan legendaarista tunnusmusiikkia.

Kerron soittimen historian lisäksi erilaisista okariinoista ja niiden soittamisesta. Soittamisen kuvaileminen kirjoittamalla on hankalaa. Yritin tehdä sellaiset ohjeet, jotka helpottavat itse soittamista. Toimintaani lukemalla saa ohjeita ja ideoita musiikinohjaukseen ja soiton opetukseen. Toivon, että tämän lukeneet uskaltavat kokeilla okariinan soittoa. Uskon, että jokainen varhaiskasvatuksessa työskentelevä voi halutessaan oppia soittamaan okariinaa ja opettamaan soittoa lapsille. Okariinan soiton voi opetella oppaitten avulla netissä, eikä se vaadi kalliita musiikkitunteja.

Okariina soveltuu hyvin soittimeksi alkuopetukseen. Okariinan käyttöä alkuopetuksessa puoltaa huokea hinta ja soitettavuus. Okariina sopii hyvin lapsen käteen ja okariina tablatuureja on helppo lukea. Toiminnan aikana huomasin, että lapset tykkäävät soittimen soittamisesta ja kokevat osaavansa soittaa.

Soitinta voi käyttää mielestäni eri-ikäisillä lapsilla. Esikouluikäiset lapset oppivat soittamisen nopeasti. Soittaminen ei välttämättä vaadi seikkailua. Toiminnan edetessä vakuutuin, että esikouluikäiset lapset oppivat harjoittelemalla soittamaan helppoja lauluja. Sopivia lauluja voisi etsiä muitten soitinten oppikirjoista. Pienemmät lapset voisivat soittaa aluksi vaikka yhtä nuottia. Heille vaihtelua voisi tuoda tempon ja äänenvoimakkuuden vaihtelu. Soitettavia nuotteja voisi myös laskea. Okariinaa voisi käyttää myös laulamisen välissä, soittamalla lyhyitä pätkiä, jotka sopivat lauluun. Okariina monipuolistaisi silloin esimerkiksi laulu esitystä.

Toiminta sisälsi pitkälti uuden luomista. Okariina on niin tuntematon soitin, että käytännössä koin esitteleväni sitä suuremmalle yleisölle ensimmäistä kertaa Suomessa. Oppimateriaalia ei ole saatavilla suomen kielellä. Kehitin työtä varten omat nuotit opetusta varten. Tein sävellyksiä varten valmiin sävellyspohjan. Kirjoitin tarinan, joka perustui löyhästi Zelda pelin hahmoihin. Liitin tarinaan toimintaa ja tietenkin okariinan. Keksin pari laulun tynkää ja muokkasin jo valmiita Zelda-pelissä esiintyviä kappaleita toimintaa varten. Työ sisälsi erittäin paljon uuden luomista ja kehittämistä.

Toiminnan aikana noudatin eettisiä säädöksiä. Tein työtä päiväkodissa ja siitä syystä käytin työssäni lastentarhaopettajaliiton ohjeita etiikasta. Työtä tehdessä ammattietiikka pitää näkyä kaikessa toiminnassa. Lapsia pitää kohdella oikeuden mukaisesti ja kunnioittaen. Noudatin koko työni ajan salassapitovelvollisuutta. Havaintoni olen kirjannut niin, ettei yksittäisiä lapsia voi tunnistaa. Uskon työni arvon tulevan esille ilman julkaisemattomia asioita.

Tein yksin koko opinnäytetyöni. Sain toki tukea, josta tässä työssä olen kirjoittanutkin. Kokonaisuudessa yksin tekemisessä on hyötynsä ja haittansa. Koko valtavan projektin vieminen läpi yksin on hyvin vaativaa ja raskasta. Monesti prosessin aikana olisi kaivannut mielipiteitä jostain asiasta, jota vain työpari olisi kyennyt antamaan. Itselleni haastavinta oli ehdottomasti kirjoitusprosessi. Kirjoittamiseen perustuu lähes koko arvio ja vaikka olisit tehnyt kuinka upeaa työtä, se voi kaatua kirjalliseen osioon. Monesti olisin kaivannut, että olisin saanut keskustella jonkun kanssa työn sisällöstä ja ihan pelkästä kirjoitusasusta. Yksin tehtävä työ on ehdottomasti monin kerroin haastavampaa kuin parin kanssa tehtävä.

Tiedostin haasteet hyvin ennen työn aloittamista. Asun muita opiskelijoita kauempana ja halusin tehdä toiminnan paikkakunnallani. Halusin myös vapauden luoda itseni näköisen toiminnan. Valitsemani aihe on itselleni henkilökohtaisesti tärkeä. En halunnut valita täysin merkityksetöntä työtä, vaan työlläni piti olla arvoa tulevassa työssäni.

Työn päätteeksi kehitystarpeeni ei ole loppunut, oikeastaan päinvastoin. Aioin tulevassa työssäni päiväkotia Pääskysessä käyttää okariinaa lasten musiikkituokioissa. Tulen opettamaan soittamista myös pienemmille lapsille kuin esikouluikäisille. Jatkan soitonopetusta myös esikouluikäisten ryhmän kanssa. Olen itse aloittanut musiikin lisäopinnot. Aloitin musiikinteorian opinnot ja pianonsoiton vapaansäestyksen opinnot Jukolan kansalaisopistossa tänä syksynä. Työ on lisännyt omaa musisointiani ja halua kehittää itseäni lisää. Työ on selkeyttänyt entistään itselleni, kuinka tärkeää musiikinopetus on. Okariina tulee tulevaisuudessakin soimaan päiväkotia Pääskysessä.

Lähteet

Aho, K. 1997. Taide ja todellisuus. Juva: WSOY.

Aho, K. Grankulla musikinstitut internetsivut. [WWW-dokumentti].
<<http://www.kaumo.fi/index.php?id=89>>. (Viitattu 15.7.2010).

Aho, K. Peda.net internetsivut. [WWW-dokumentti].
<http://www.peda.net/veraja/piesko/pietarin_suomalainen_musiikki-instituutti/tutkimustietoa>. (Viitattu 15.7.2010).

Autio, T. 1995. Liiku ja leiki, motorisia perusharjoitteita lapsille. Jyväskylä: Gummerus.

Books LLC. 2010. Italian Musical Instruments: Tumberinu, Ocarina, Rebec, Kemenche, Jew´s harp, Castanets, Zampogna, Zither, Dulcian, Launeddas. Memphis, Tennessee, USA: Books LLC

Cisionwire internet-sivut. [WWW-dokumentti]. <http://www.cisionwire.fi/fazer-group/fazerin-tutti-frutti--kesakampanjan-keulakuvana-youtube-tahti> (Viitattu 9.10.2010)

Eerola, K. Ruokonen, I. 1997. Pikkuväen musiikki. Jyväskylä: Gummerus.

Grunwald, D. 1996. Anna persoonallisuutesi puhua, Esiintymisen ja esittämisen psykologiaa. Helsinki: Sibelius akatemian julkaisuja 11, Yliopistopaino.

Hakkola, K. Virsu, M. 2000. Entäs jos.. Laulava puu ja muita tarinoita teema työskentelystä. Tampere: Tammi.

Helenius, A. Korhonen, R. 2008. Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja kehitykseen. Helsinki: Wsoy.

Historicalfolktoys Internet-sivut. [WWW-dokumentti].
<<http://www.historicalfolktoys.com/catcont/5103.html>>. (Viitattu 7.9.2010).

Hokka, M. internetsivut. [WWW-dokumentti].
<<http://www.minnahokka.com/huilut/astiamaiset-tulppakanavahuilut/kiinteatulppaiset-astia-ja-lieriohuilut-savihuilut/savikukko.html>>. (Viitattu 10.9.2010).

Hussay, C. 2010. Ocarina from the Beginnig London. UK: Chester Music limited.

Järvinen, M. Laine, A. Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kirjapaja.

Kaikkonen, M. Ollaranta, R. Simojoki, M. Sopenan, S. 2000. Olin teemakirja opettajalle 1. Helsinki: Otava.

Kankaanranta, M. Hämäläinen, E. Gustafsson M. 2005. Teatteria tornikamarissa ja matematiikkaa männynkävyillä. Puheenvuoroja Esiopetuksessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Karjula, M. 2009. Artikkelit lehdessä. [WWW-dokumentti].
<[http://www.teosto.fi/teosto/websivut.nsf/0/d4c241eb3d1699f1c225729f004510a0/\\$FILE/teostory_3-09_web.pdf](http://www.teosto.fi/teosto/websivut.nsf/0/d4c241eb3d1699f1c225729f004510a0/$FILE/teostory_3-09_web.pdf)>. (Viitattu 20.7.2010).

Karppinen, S. Puurula, A. Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Oy FINN LECTURA Ab

Kirjatti internetsivut. [WWW-dokumentti].
<<http://www.tampere.fi/kirjasto/kissa/klasi2.htm>>. (Viitattu 5.9.2010).

Kokljuschkin, M. 2001. Unelmien päiväkotii. Tampere: Tammi.

Lastentarhaliitto internetsivut. [PDF-dokumentti].

<<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/01LTOL/00LTOL/06AMMATILLISETAS IAT/AMMATTIETIIKKA/ETIIKKA.PDF>>. (Viitattu 11.9.2010).

Lehtiranta, E. 2004. Musiikki Korkeammat oktaavit -ääni ja musiiikki meissä ja maailmankaik-keudessa. Helsinki: Dialogia Oy.

Levitin, D. 2010. Musiikki ja Aivot. Ihmisen erään pakkomielteen tiedettä. Helsinki: Terra Cognita

Liggins, D., Liggins C., 2003. The Ocarina, A Pictorial History. Northamptonshire, United Kin-dom: Ocarina Workshop

Louhivuori, J. Paananen, P. Väkevä, L. Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen opetuk-seen ja tutkimukseen. Vaasa: Suomen musiikkikasvatusseura - FISME ry

Nancy Rumbel Internetsivut. [WWW-dokumentti]. <<http://www.nancyrumbel.com/>>. (Viitat-tu 11.9.2010)

Mikkola, P. Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Pruuki L., 2008. Iloa opettaa, tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima Oy

Päiväkotii pääskysen oma materiaali

Ocarina Workshop internetsivut. [WWW-dokumentti]. <<http://www.ocarina.co.uk/faq1/>>. (Viitattu 10.9.2010).

Sacks, O. 2009. Musikofilia, tarinoita musiikista ja aivoista. Tallinna: AS PakEtt.

Slovenia seura Internet-sivut. [WWW-dokumentti].

<<http://www.kolumbus.fi/kari.klemela/Sseura.htm>>. (Viitattu 22.7.2010).

STL Ocarina Internet-sivut. [WWW-dokumentti]. <<http://www.stlocarina.com/ocarina-history.html>>. (Viitattu 17.8.2010).

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. [PDF-dokumentti].

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066> (Viitattu 15.7.2010)

Wallin, K. 2000. Reggio Emilia ja lapsen sata kieltä. Helsinki: Karisto Oy.

Winberg, L. 1980. Suzuki-soitonopetusmenetelmästä. Helsinki: Multiprint.

Vehkalahti, R. 2007. Kehu lapsi päivässä. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Kuvat

Kuva 1: Työssäni käyttämät okariinat. Kuvan kopiointioikeus kuuluu www.ocarina.co.uk:lle ja olen saanut kuvan käyttöön heiltä luvan. 29

Taulukot

Taulukko 1: Lasten liikennevaloäänestykset 51

Liitteet

Liite 1. Palautelomake vanhemmille

Okariina seikkailu palaute

Okariina seikkailu päättyy 3.8. ja opinnäytetyön takia olisi tärkeää saada palautetta myös vanhemmilla. Palautteen voi palauttaa päiväkodille. Toivon, että palautatte kaavakkeen viimeistään 3.8, että ehdin käsitellä sen työssäni. Kaikki vastaukset käsitellään nimettömästi ja niin, että yksittäistä vastaajaa ei voi tunnistaa.

Millaista haluaisit musiikin opetuksen olevan päiväkodissasi?

Mitä mieltä itse olet Okariina seikkailusta ja miksi?

Minkälaisia asioita lapsesi on kertonut sinulle Okariina seikkailusta?

Mitä mieltä lapsesi on okariina soittimesta? Haluaisiko hän jatkaa soittamista?

Mitä mieltä lapsesi on muusta seikkailussa olleesta toiminnasta kuten tanssi, muut soittimet, laulaminen, tarina tai laulupeli?

Muuta?

Annan suostumuksen käyttää vastaustani opinnäytetyössä ___Kyllä ___ Ei

Liite 2. Ensimmäinen palautelomake ohjausta seuranneille

Mielipiteitä ohjauksesta

Mielipiteitä okariinasta

Mielipiteitä tarinasta

Lapsilta kuultuja kommentteja

Liite 3. Toinen palautelomake ohjausta seuranneille.

Mielipiteitä ohjauksesta

Mielipiteitä okariinasta

Mielipiteitä tarinasta ja toiminnan sisällöstä

Lapsilta kuultuja kommentteja

Tukeeko toiminta lapsen kehitystä, millä tavalla?